

**Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen
inventointitilanteen tarkastus 21.-24.7.2009**

**Oili Räihälä
Pohjanmaan luontopalvelut
Metsähallitus**

SISÄLLYS

1. Johdanto	
1.1 Tutkimusten taustaa.....	2
1.2 Aiemmat tutkimukset.....	3
1.3 Inventoinnin tulokset.....	3
1.4 Kohteiden suojeluarvosta.....	6
1.5 Käytetyt lähteet.....	6
2. Luettelot	
2.1 Kohteet.....	7
2.2 Valokuvat.....	8
3. Kohdealueiden kartat	
3.1 Rytilampi.....	11
3.2 Kettukuru.....	12
3.3 Uopajanniemi.....	13
3.4 Tulilampi.....	14
3.5 Putaanoja.....	15
4. Kulttuuriperintöraportit.....	16

1. Johdanto

1.1 Tutkimusten taustaa

Tehdessäni Etelä-Kuusamon vanhojen metsien kulttuuriperintöinventointia kesällä 2009 sain tehtäväksi tarkastaa Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen inventointien tulokset. Alueelta on tehty kulttuuriperinnön ja esihistoriallisten kohteiden selvitys vuonna 2004 (Sami Myllymäki 2004), myös osainventointia alueelta on tehty aivan lähimenneisyydessä (Tero Pitkänen 2008). Metsähallituksen Kulma-hanke tilasi koko alueen kattavan kulttuuriperintöinventoinnin Mikroliitti oy:ltä kesällä 2008. Inventointi (Jussila 2008) on perusteellinen ja tulokset mielenkiintoisia esihistoriallisten muinaisjäännösten osalta, mutta historiallisen ajan kulttuuriperintö jäi alkuperäisessä inventoinnissa lähes kokonaan puuttumaan.

Metsähallitus neuvottelikin Mikroliitti oy:n/Timo Jussilan kanssa täydennysinventoinnin kesälle 2009. Inventoinnin suorittivat Hannu Poutiainen ja Janne Kinnunen samaisen vuoden heinäkuussa. Kävin paikalla Poutiaisen ja Kinnusen aloittaessa työt, jolloin sovimme tehtävien jaosta. Mikroliitti oy:n tehtäväksi oli erikoissuunnittelija Päivi Tervonen määritellyt Kalevalaseuran vuosikirjassa 77-78 mainitut karsikkopuut, Louhikosken kämpän paikan, ruotsalaisten rakentaman varsitien jäänteet puiston pohjoisosassa, Kaluna-aavan yksityisten niittypalstat sekä Saviaavan länsilaidan malmikaivannot. Minun tehtävänäni oli käydä tarkastamassa ne historialliset kohteet, jotka Mikroliitti oy:n raportissa 2008 mainitaan, mutta joita ei tuossa yhteydessä oltu tarkastettu.

Tehtävänäni oli myös laatia kokonaisarvio Oulangan alueen inventointitilanteesta. Kysymyksenä oli konkreettisesti, onko kansallispuiston alueen kulttuuriperintö inventoitu riittävällä volyyymillä vai esiintyykö vielä tutkimuksellisia aukkoja. Lisäksi toivottiin arviota aineistojen kokoamiseksi, sillä nythän eri inventoinnit ja selvitykset ovat useissa eri raporteissa, eikä kokonaiskuva helposti hahmotu.

Kenttätyöni tein 21.-24. heinäkuuta 2009. Kävin viidellä eri alueella, minkä lisäksi dokumentoin kaksi "irralista" tervahautaa. Toinen näistä sijaitsee aivan Oulangan opaskeskuksen vieressä, biologisen aseman pohjoispuolella, toinen Liikasenvaaran kylän tuntumassa, Hangasrimpien itäpuolella. Alueet, joilla inventoin, olivat Rytisuo, Kettukuru, Uopajanniemi, Tulilampi sekä Putaanoja. Kaikki alueet olivat sellaisia, että niiltä oli mainittu kohteita Mikroliitti oy:n raportissa 2008. Millä periaatteella nämä kohteet olivat valikoituneet ko. raporttiin, jäi sepäselväksi. Ne olivat kaikki kohteita, jotka ovat muodossa tai toisessa rekisteröityinä Reiskaan, mutta useita Reiska-kohteita aivan raportissa mainittujen kohteiden tuntumassa oli jätetty kertomuksesta pois.

Kenttätyöni aikana minulla oli mahdollisuus hyödyntää vapaaehtoista avustajaa ja tämän koiraa. Kengitysseppä Jussi Räihälä, amatöörkansatieteilijä, toimi neljän maastopäivän ajan kartanlukijana sekä kairan kantajana.

1.2 Aiemmat tutkimukset

Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen tutkimuksia viimeisten kymmenen vuoden ajalta luonnehtii tietynlainen pirstaleisuus. Oulun yliopiston arkeologian oppiaineen suuri tutkimusryhmä johtajinaan professorit Milton Nunez ja Ezra Zubrow inventoivat Kuusamon alueen rajavyöhykettä kesällä 1998. Osin nämä inventoinnit suuntautuivat myös Oulangan alueelle (Zubrow et al. 1998). Tämä inventointi on tuottanut uskomattoman määrän puppua, joka nyt koristaa Museoviraston ylläpitämää muinaisjäänösrekisteriä. Olen keskustellut asiasta Mikroliitti oy:n Hannu Poutiaisen kanssa (pers. com. 7.7.2009), ja olimme yksimielisiä siitä, että tuossa raportissa mainitut uudet kiinteät muinaisjäänöskohteet tulisi poistaa muinaisjäänösrekisteristä tai vaihtoehtoisesti ne kaikki olisi tarkastettava erikseen. Kohteet ovat lähes poikkeuksetta luonnonmuodostelmia.

Sami Myllymäki laati selvityksen Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista jäänteistä vuonna 2004. (Myllymäki 2004.) Selvityksen esihistorian osuus on niukahko osin senkin vuoksi, ettei aluetta oltu kovin vasta inventoitu kattavasti. Lisäksi selvityksen taustoitus on hyvin kansallisen agendan leimaama. Siinä kuvataan eri keramiikkatyylejä ja aikakausia, jotka ovat jossain vaiheessa olleet relevantteja maamme eteläisemmissä osissa. Modernin arkeologisen tutkimuksen kannalta kuitenkin tällainen teoreettinen viitekehys on hieman vanhentunut. Sitä vastoin kulttuuriperinnön osalta Myllymäen selvitys olisi sietänyt tulla myöhemmissä inventoinneissa perusteellisempaan käyttöön. Selvitys sisältää runsaasti tietoja mahdollisista jäänteistä, joista kaiketi suurin osa on jo mukana Reiska-tietokannassa, mutta joita ei ole arkeologisin menetelmin dokumentoitu.

Tero Pitkänen laati pienen alueellisen inventoinnin Oulangan lähinnä saamelaisista muinaisjäänöksistä kesällä 2008 (Pitkänen 2008). Osittain näitä samoja kohteita on tarkastettu Mikroliitti oy:n jo samana kesänä aloittamassa Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen inventoinnissa (Jussila 2008). Tätä inventointia täydennettiin kesällä 2009 (Poutiainen ja Kinnunen 2009). Oma inventointini puolestaan täydentää Mikroliitti oy:n inventointeja. Omia tuloksiani esittelen vielä erillisessä toimenpide-ehdotuksessa (Räihälä 2009).

1.3 Inventoinnin tulokset

Inventoinnissa käytiin läpi kohteita, jotka oli mainittu Mikroliitti oy:n raportissa 2008, mutta joita tuolloin ei oltu tarkastettu. Kohdealueet olivat Ryttilammen (Rytisuon) alue opaskeskuksen pohjoispuolella, Kettukurun alue Liikasenvaaran kaakkoispuolella, Tulilampi Liikasenvaaran länsipuolella, Uopajanniemi Liikasenvaaran lounaispuolella, sekä Putaanoja opaskeskuksen ja Liikasenvaaran välissä.

Mikroliitti oy:n raportissa mainittuja kohteita, jotka nyt tarkastettiin oli yhdeksän. Kohteet esiintyvät Jussilan raportissa numeroilla 1025-128, 130-132 sekä 135-136. Kaikki nämä kohteet oli poimittu Reiska-tietokannasta. Uusia kohteita inventoinnissani löytyi 21, joista neljä löytyi Reiskasta, loput 17 olivat ennestään tuntemattomia kohteita.

Uusista kohteista kahdeksan oli erilaisia pilkkapuita, laavun jäänteitä löytyi kaksi, rakennuksen pohjia niin ikään kaksi ja niittylatoja yksi. Kettukurusta dokumentoitiin uutena kohteena talvitein pohja, Tulilammelta siltarakenne. Alueiden ulkopuolelta löytyi kaksi aiemmin dokumentoimatonta tervahautaa.

Vanhoista kohteista erityisesti Uopajanniemen talvitien pohja paljastui suhteellisen hyvin säilyneeksi jäänteeksi – merkkejä siitä dokumentoitiin aiempaa huomattavasti laajemmalta alueelta. Samoin Tulilampi S, poroerotusaitauksen jäänteitä näyttäisi olevan aiempaa dokumentoitua huomattavasti laajemmalta alueelta.

Vanhoista kohteista pari ei tutkimusteni mukaan ole varsinaisia kulttuuriperintökohteita. Uopajanniemestä raportoitu kuoppa lienee resentti kaivanto, Kettukurun louhos on luonnon kivikko. Lisäksi huomioitavaa on, että Putaanojalta raportoitu niittyladon jäännös (47447) lienee kaksihuoneisen, kiukaallisen rakennuksen toinen huone, vaikka tätä ei voida pitää täysin varmana.

Yksittäisiä jäännöksiä merkittävämpää on, että useilla tarkastetuilla alueilla hahmoittui selkeitä toiminnallisia kokonaisuuksia. Rytisuon alue on oiva esimerkki tästä. Mikroliitin raporttiin oli tältä kirjattu kohde 1025, niittylato. Jo peruskartallekin on merkitty toinen lato vajaan parin sadan metrin päähän. Itse paikalla kävi ilmi, että alue on ollut suhteellisen intensiivisessä käytössä, sillä nelisen sataa metriä kaakkoon mainituista ladoista löytyi vielä yksi kartalle merkitsemätön lato ja sen läheisyydestä laavun jäännökset. Toisen laavun jäänteet sijaitsivat satakunta metriä ensimmäisten latojen eteläpuolella. Alueelta tavattiin myös useita pilkkapuita. Useimmissa niistä oli epämääräisiä kirveellä tehtyjä merkkejä, mutta yksi niistä sijaitsi aivan toisen laavun tuntumassa, ja vaikutti siltä, että puusta oli isketty syttöjä tulen tekoa varten. Vaikka maatuviin rakennelmien ajoittaminen niiden nykyisen kunnan perusteella on mahdotonta, jäi yleisvaikutelmaksi se, että ladot yöpymispaikkoineen olisivat suhteellisen samanaikaisia. Niittyalueet Ryttilammen ympäristössä ovat laajat ja edelleen hyvin heinää puskevat, joten ei liene mahdotonta, että useammalla talolla olisi ollut oma lato niityllä samanaikaisesti. Tätä vaikutelmaa vahvistavat lukuisat merkkipuut, joilla ehkä on merkitty niittyalojen reunoja.

Putaanojan alueelta raportti tunsu kolme ja Reiska-tietokanta tunsu viisi kohdetta. Nämä kohteet olivat myllyn paikka, pari rakennuksen pohjaa ja niin ikään pari ladon pohjaa. Mylly lienee puron tulvissa tuhoutunut lähes kokonaan, vaikka siellä täällä puron varrella olikin havaittavissa selvästi veistettyjä hirsiiä. Toinen niittyladoista oli siellä, missä se olikin ilmoitettu olevaksi, mutta toista ei runsaista etsinnöistä huolimatta löytynyt. Voi olla, että se on kaksihuoneisen, kiukaallisen rakennuksen toinen huone. Aiemmin rakennus oli nimetty Reiskassa niittysaunaksi, minkä vuoksi epäilen, että rakennusta on pidetty kahtena erillisenä rakennuksena. Vielä alueelta oli raportoitu ns. tupasija, joka maastossa paljastui suhteellisen selväksi kellarin pohjaksi. Kellarin paikallaoloa voitaisiin ajatella selitettäväksi jo myllynkin sijainnilla jossain lähitöillä. Edellisten lisäksi Putaanojalta löytyi vielä entuudestaan tuntematon rakennuksen pohja sekä pilkkapuu. Alueella on hahmotettavissa useampia eri toimintoja. osa liittyy niittyviljelyyn, osa mahdollisesti aikoinaan täällä toimineen myllyn ympärille.

Uopajanniemen alueelta oli aiemmin raportoitu maakuoppa, joka paljastui resentiksi kaivannoksi, sekä siltarakenne ja mahdollista tienpohjaa. Aivan resentin kuopan vierestä löytyivät kiukaallisen rakennuksen jäännökset. Rakennuksen vierellä avautui puron rannan tuntumassa alue, jossa maan pinta oli selvästi ympäristöä kuluneempi, vaikka varsinaisia muita rakennelmia siellä ei voitukaan havaita. Siltarakenteet puron rannassa, rakennuksen jäänteiden alapuolella, paljastuivat selväksi kapulatien pohjaksi. Tämä tieura, jota oli paikoin raivattu hyvinkin erottuvana reittinä puron rannalle, jatkui puroa myötäillen ensin länteen, sitten pohjoiseen. Seurasin tieuraa yli kilometrin matkan. Se on havaittavissa lähes koko matkalta joko puurakenteina puron päällä tai tasoiteltuna urana puron rannalla. Lopulta se yhtyy Uopajanniemen luoteisosassa peruskartallekin merkittyyn ajouraan.

Tulkinta Uopajanniemen jäänteistä on, että paikalla on mahdollisesti ollut puutavaran keräyspiste, lanssi, minkä vuoksi puron rannan maan pinta on edelleen selkeästi erodoitunut. Kiukaallisen rakennuksen pohja voi liittyä tähän toimintaan. Talvitien pohja joka tapauksessa selkeästi liittyy puutavaran poiskuljettamiseen, ilmeisesti talvisaikaan ja hevospelillä.

Samanlaisia talvitien pohjia risteilee muuallakin. Kettukurusta tunnetaan ns. vanha silta sekä talvitien pohjaa, jotka liittynevät yhteen, vaikkei täällä voitukaan havaita mitään yhtenäistä tieuraa. Myös Tulilammella on jäänteitä siltarakenteista tai ylityspaikasta.

Muunlaisista aktiviteeteista tässä inventoinnissa kertovat Tulilammen vanha poroerotuspaikka, jonka laajuus ja käyttöajankohta lienee selvittävissä kirjallisista lähteistä tai informanteilta. Hangasrimmin vaatimaton tervahauta lienee tuottanut tervaa lähinnä kotitarpeeseen. Biologisen aseman pohjoispuolella oleva hauta on siinä mielessä kiintoisa, että se edustaa ainakin periaatteessa vanhempaa tervahautatyyppiä, jossa tervaa ei ole juoksutettu keskikourua myöten polton aikana ulos, vaan terva on kerätty haudan keskelle, mistä se polton päätyttyä on kerätty talteen. Tässä tapauksessa tervahauta saattaa olla peräisin jo 1700-luvulta.

Taulukko inventoinnin tuloksista

Kohdetyyppi	aiemmin tunnetut Reiska-kohteet	Mikroliitti oy 2008 (kaikki vanhoja Reiska-kohteita)	Räihälä 2009 uudet kohteet	yhteensä
kivikautiset asuinpaikat	-	-	-	-
kivikautiset asuinpaikat?	-	-	-	-
irtolöytöpaikat, esihistorian aika pyyntikuopat	-	-	-	-
kvartsilouhokset	-	-	-	-
kivikautinen löytö	-	-	-	-
tervahaudat	-	-	2	2
savottakämppien ja asumusten jäänteet	3	(2)	2	5
latojen jäänteet	3+1	(2)	1	4+1
niittysaunojen jäänteet	(1)	-	-	-
laavujen jäänteet	-	-	2	2
merkkipetäjät (karsikot)	-	-	8	8
louhokset	(1)	-	-	-
kuoppajäännökset	(1)	-	-	-
sillat, tiet	2	(2)	2	4
porotalous	1	(1)	-	1
myllyt	1	(1)	-	1
yhteensä	10 (3) + 1	8	17	27 + 1

1.4 Kohteiden suojeluarvosta

Suojelukohteita perinteisessä mielessä ovat kiinteät muinaisjäännökset. Esihistoriallisten kohteiden osalta tämä on suhteellisen selkeästi määritettävissä, historiallisten kohteiden osalta puolestaan ongelmallisempaa. Museovirasto on julkistanut ohjeet (Niukkanen 2009) historiallisen ajan kiinteiden muinaisjäännösten tunnistamisesta ja suojelusta, joita olen pitänyt inventoinneissani ohjenuorana kohteiden muinaismuistolain mukaista suojelua määritettäessä.

Lähtökohtaisesti voidaan ajatella, että saadakseen kiinteän muinaisjäännöksen statuksen, on kulttuuriperintökohteen tullut jäädä käytöstä vähintään sata vuotta sitten. Sanomattakin on selvää, ettei kohteen määrittely 1900-luvun alkua vanhemmaksi ole helppoa. Lisäksi suuri osa Oulungaltakin dokumentoiduista kohteista on kansallisella tasolla niin vähäpätöisiä – niittyladot, vähäpätöiset silta- ja tierakennelmat, pilkkapuut – ettei niitä voi pitää lain tarkoittamina kiinteinä muinaisjäännöksinä. Ainoa ryhmä Oulangan kohteissa, joka tietyin kriteerein täyttää muinaisjäännöksen tunnusmerkistön, ovat tervahaudat. Tässä tapauksessa niiden on oltava jotenkin alueellisesti merkittäviä tai muuten edustavia (Niukkanen 2009:53). Oulangan tervahaudoista toinen edustanee tervanpoltton vanhempaa vaihetta, toinen kotipolttoa. Tervanpoltolla on tuskin ollut kovin suurta merkitystä alueella, joten toistaiseksi jättäisin nämä kohteet muinaisjäännösrekisterin ulkopuolelle. Erityisesti siitä syystä, että ne puistoalueella ovat jo muutenkin riittävän turvassa.

1.5 Käytetyt lähteet

Jussila, Timo ja Poutiainen, Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus. *Käsikirjoitus*.

Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki, Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus. *Käsikirjoitus*.

Niukkanen, Marianna 2009. Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Tunnistaminen ja suojelu. Museoviraston rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3. Museovirasto, Rakennushistorian osasto.

Pitkänen, Tero 2008. Oulangan kansallispuisto. Inventointikertomus. Metsähallitus. Helsingin yliopisto. *Käsikirjoitus*.

Poutiainen, Hannu ja Kinnunen, Janne 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihistor. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus. *Käsikirjoitus*.

Räihälä, Oili 2009. Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuuriperintöinventoinnin täydennystarpeet. Metsähallitus. *Käsikirjoitus*.

Zubrow, Nunez, Daly, Frachetti, Trella, Chesnut, Mitchell, Niskanen, Rajala, Thurston 1999. Archaeological Survey of the Finnish-Russian Border and the Oulanka River Valley. Oulanka Reports 20, 1999. Oulanka Biological Station, University of Oulu.

2. Luettelot

2.1 Kohteet

Rytilampi

1. 47467, **Rytisuo 1** (1025) niittylato, 7368.183, 3603.699
2. 47468, **Rytisuo 2**, niittylato, 7368.187, 3603.577
3. 82048, **Rytisuo 3**, niittylato, 7367.943, 3604.351
4. 81948, **Rytisuo 4**, laavu, 7368.104, 3603.593
5. 82049, **Rytisuo 5**, laavu, 7367.935, 3604.022
6. 82052, **Rytisuo 6**, pilkkapuu, 7367.725, 3603.402
7. 82053, **Rytisuo 7**, pilkkapuu, 7368.016, 3603.377
8. 82054, **Rytisuo 8**, pilkkapuu, 7368.010, 3603.382
9. 82055, **Rytisuo 9**, pilkkapuu, 7368.031, 3603.371
10. 82056, **Rytisuo 10**, pilkkapuu, 7368.049, 3603.375
11. 82057, **Rytisuo 11**, pilkkapuu, 7368.058, 3603.386
12. 82168, **Rytisuo 12**, pilkkapuu, 7367.931, 3604.025

Kettukuru

13. 47452, **vanha silta, Kuusamo, Oulanka** (1026), 7365.396, 3615.402
14. 82413, **Kettukuru itä** talvitie, 7365.279, 3615.601 ja 7365.274, 3615.365
15. 47455, **Kettukurusta etelään 1027** louhos, 7364.998, 3615.091

Uopajanniemi

16. 82210, **Uopajanniemi 2**, rakennuksenpohja, 7363.855, 3613.838
17. 47456, **Uopajanniemi** (1028) maakuoppia, 7363.853, 3613.841 – ei mj.
18. 47457, **Uopajanniemi SW** (1029), talvitien pohja, 7363.778, 3613.590 (7363.825, 3613.850 – 7363.797, 3613.750 - 7363.771, 3613.596 – 7363.780, 3613.585 – 7364.066, 3613.421 – 7364.382, 3613.488.)

Tulilampi

19. 47449, **Tulilampi W** (1030, tupasija), rakennuksen jäänteet, 7366.270, 3610.548
20. 82389, **Tulilampi puro**, silta, 7366.162, 3609.860
21. 47450, **Tulilampi S** (1031) poroerotuspaikka, 7365.985, 3609.767

Putaanaja

22. 47443, **Putaanaja 1** (1032), niittylato, 7366.181, 3608.150
23. 47446, **Putaanaja 2** ("niittysauna"), rakennuksen pohja, 7365.364, 3607.916
24. 47447, **Putaanaja 3** "niittyladon jäännös". Ei havaintoja. (*mukana raportissa*)
25. 47445, **Putaanaja 4** (1035 tupasija), kellarin pohja, 7365.289, 3607.901
26. 47444, **Putaanaja 5** (1036), mylly?, 7365.205, 3607.932 (sijainti epävarma).

27. 82451, Putaanoja 6, rakennuksenpohja, 3607.886, 7365.355
28. 82474, Putaanoja 7, pilkkapuu, 7365.318, 3607.891

29. 82189, Hangasrimmit, tervahauta, 7366.740, 3611.531
30. 82170, Biologinen asema, tervahauta, 7366.271, 3603.588

2.2 Valokuvat

Kaikki kuvat on ottanut Oili Räihälä.

1. Niitty lato (1032) Putaanojan rannasta reilu 50 metriä itään. 22.7.2009.
2. Sama.
3. Niitty ladolla (1032) Putaanojan rannalla. Ladon nurkalla assistentit Kengitysseppä Jussi Räihälä ja alaskanhusky Kimi. 22.7.2009.
4. Sama.
5. Niitty ladan (1032) nurkka Putaanojan rannassa. 22.7.2009.
6. Rakennuksen pohja (1033) Putaanojalla pisteessä 7365364, 3607916. Rakennettu jyrkeistä hirsistä, joista vielä voi erottaa maatuvia jäänteitä. Kuvassa näkyvä kuusi kasvaa suoraan kiuaskiveyksen päällä. 22.7.2009.
7. Rakennuksen pohja (1033) Putaanojalla pisteessä 7365364, 3607916. Rakennettu jyrkeistä hirsistä, joista vielä voi erottaa maatuvia jäänteitä. Kuvassa mukana assistentit Kengitysseppä Jussi Räihälä ja alaskanhusky Kimi, joiden edessä erottuu maatuvaa seinärakennetta maastonkohoumana. Oikealla kuvassa kuusen alla kiuas. 22.7.2009.
8. Rakennuksen pohja (1033) Putaanojalla pisteessä 7365364, 3607916. Rakennuksen seinää ja ilmeisesti kattorakenteen jäänteitä. 22.7.2009.
9. Rakennuksen pohja (1033) Putaanojalla pisteessä 7365364, 3607916. Nurkkarakenteita. 22.7.2009.
10. Rakennuksen pohja (1033) Putaanojalla pisteessä 7365364, 3607916. Maatuvia seinärakenteita. 22.7.2009.
11. Putaanojalla myllyn paikkaa etsimässä. Koskipaikka pisteessä 7365158, 3607907. Kuvattu etelästä pohjoiseen. 22.7.2009.
12. Putaanojalla ilmeisesti tulvan myllyn paikalta kuljettamia hirsistä pisteen 7365106, 3607917 tuntumassa. 22.7.2009.
13. Putaanköngäs. Kuvattu idästä länteen. 22.7.2009.
14. Putaanköngäs, kellarin pohja pisteessä 7365289, 3607901. Kuvattu lännestä itään. 22.7.2009.
15. Putaanoja, pilkkapuu pisteessä 7365318, 3607891, kellarin pohjan läheisyydessä. 22.7.2009.
16. Putaanoja "tupasija 1035". Rakennuksen jäänteet pisteessä 7365355, 3607886. Taustalla hämmöttää Putaanoja. Kuvattu lännestä itään. 22.7.2009.
17. Tulilampi W 47449, "tupasija 1030", rakennuksen pohja pisteessä 7366277, 3610558. Kuvattu 22.7.2009.
18. Tulilampi W 47449, "tupasija 1030", rakennuksen nurkkaa pisteessä 7366277, 3610558. Hirsien käsittelystä päätellen ei rakennus voi olla kovin vanha. Kuvattu 22.7.2009.
19. Tulilampi puro silta. Siltarakennelma lammen lounaispäästä lähtevän puron yli. Kuvattu 22.7.2009.
20. Uopajanniemi 2 82210 rakennuksen pohja pisteessä 7363855, 3613838. Rakennus on purettu tai ehkä myös osittain palanut useita kymmeniä vuosia sitten. Kuvattu lännestä itään 23.7.2009.

21. Uopajanniemi 2 82210 rakennuksen pohja pisteessä 7363855, 3613838, kuvassa maatuvia nurkkarakenteita. Kuvattu 23.7.2009.
22. Uopajanniemi 2 82210 rakennuksen pohja pisteessä 7363855, 3613838. Etualalla inventointiassistentit kengitysseppä Jussi Räihälä ja alaskanhusky Kimi, jotka katsovat rakennuksen pohjan suuntaan. Kasa kuvan keskellä on kiukaanjäanteitä sekä purettua puuta rakennuksesta. Kuvattu 23.7.2009.
23. Uopajanniemi 47456 maakuoppa pisteessä 7363853, 3613841. Mittatikkuna kengitysseppä Jussi Räihälä (192 cm). Kuoppa sijaitsee rinteessä aivan maatuvan rakennuksen (Uopajanniemi 2 82210) vieressä ja se on resentti. Kuvattu 23.7.2009.
24. Uopajanniemi SW 47457 talvitien pohja. Tieuraa ja siihen liittyviä kapulasiltoja erottuu maastossa yli kilometrin matkalla. Kuvattu 23.7.2009.
25. Uopajanniemi SW 47457 talvitien pohja, jonka varrella kasvaa muun muassa viinimarjapensaita. Kuvattu pisteessä 7363752, 3613619, 23.7.2009.
26. Kettukuru. Puron yli kulkevaksi ilmoitettua siltaa etsimässä. Ympäristö on hyvin lehtomainen ja tiheäkasvuinen. Kuvattu 23.7.2009.
27. Kettukuru talvitien pohja, "silta 1026". Talvitien pohjaa siltarakennelmiseen on dokumentoitu useissa eri pisteissä. Kuvan rakennelmat pisteestä 7365279, 3615601. Kuvattu 23.7.2009.
28. Kettukuru talvitien pohja, "silta 1026". Talvitien pohjaa siltarakennelmiseen on dokumentoitu useissa eri pisteissä. Kuvan rakennelmat pisteestä 7365274, 3615365. Inventointiassistentit kengitysseppä Jussi Räihälä ja alaskanhusky Kimi kulkevat puroilta lähtevää tieuraa. Kuvattu 23.7.2009.
29. Kettukuru talvitien pohja, "silta 1026". Talvitien pohjaa siltarakennelmiseen on dokumentoitu useissa eri pisteissä. Kuvan siltarakennelmat pisteestä 7365274, 3615365. Kuvattu 23.7.2009.
30. Kettukurusta etelään "louhos" 47455, luontainen kivikko. Kuvattu 23.7.2009.
31. Kettukurusta etelään "louhos" 47455, luontainen kivikko. Kuvattu 23.7.2009.
32. Rytisuo 6 pilkkapuu, 82052, pisteessä 7367725, 3603402, Ryttilammen luontopolun varrella. Kuvattu 24.7.2009.
33. Rytisuo 6 pilkkapuu, 82052, pisteessä 7367725, 3603402, Ryttilammen luontopolun varrella. Kuvattu 24.7.2009.
34. Rytisuo 7 pilkkapuu, 82053, pisteessä 7368016, 3603377. Puun halkeamaan on nuolen osoittamaan kohtaan veistetty kulma. Kuvattu 24.7.2009.
35. Rytisuo 8 pilkkapuu, 82054, pisteessä 7368010, 3603382. Vaatimaton pilkka suon ja kostean metsän reunalla. Puun kahdella kyljellä kirveen viiltoja. Kuvattu 24.7.2009.
36. Rytisuo 9 pilkkapuu, 82055, pisteessä 7368031, 3603371. Puun vierellä jälkiä tulenpidosta, mahdollisesti tästä onkin isketty syttöjä. Taustalla Ryttilampi. Kuvattu 24.7.2009.
37. Rytisuo 9 pilkkapuu, 82055, pisteessä 7368031, 3603371. Puun vierellä jälkiä tulenpidosta, mahdollisesti tästä onkin isketty syttöjä. Kuvattu 24.7.2009.
38. Rytisuo 10 pilkkapuu, 82056, pisteessä 7368049, 3603375. Kirveellä on tasoiteltu puun kylkiä merkiksi jostain. Kuvattu 24.7.2009.
39. Rytisuo 2 niittylato, 47468, pisteessä 7368187, 3603577. Reiska väittää ladon rakennetun vuonna 1970. Paremminkin vaikuttaisi siltä, että latoa olisi ehkä tuolloin korjailtu. Muun muassa kurkihirret vaikuttavat jälkikäteen vaihdetuilta. Kuvattu 24.7.2009.
40. Rytisuo 2 niittylato, 47468, pisteessä 7368187, 3603577. Sisätiloja. Reiska väittää ladon rakennetun vuonna 1970. Paremminkin vaikuttaisi siltä, että latoa olisi ehkä tuolloin korjailtu. Muun muassa kurkihirret vaikuttavat jälkikäteen vaihdetuilta. Pikanttina yksityiskohtana ladon sisällä tukipuut, joita oli molemmilla seinustoilla. Kuvattu 24.7.2009.
41. Rytisuo 2 niittylato, 47468, pisteessä 7368187, 3603577. Nurkan yksityiskohtia. Reiska väittää ladon rakennetun vuonna 1970. Paremminkin vaikuttaisi siltä, että latoa olisi ehkä

tuolloin korjailtu. Muun muassa kurkihirret vaikuttavat jälkikäteen vaihdetuilta. Kuvattu 24.7.2009.

42. Rytisuo 1 niittylato, 47467, pisteessä 7368183, 3603699. Jussilan raportissa (2008) kohde on numerolla 1025. Taustalla häämöttää Rytisuo 2 niittylato. Kuvattu 24.7.2009.

43. Rytisuo 1 niittylato, 47467, pisteessä 7368183, 3603699. Jussilan raportissa (2008) kohde on numerolla 1025. Yksityiskohta nurkista. Kuvattu 24.7.2009.

44. Rytisuo 4 laavu, 81948, pisteessä 7368104, 3603593. Laavun jäänteiden vieressä (ei näy kuvassa) nuotion jäänteet, taustalla Rytisuo 2 niittylato. Kuvattu 24.7.2009.

45. Rytisuo 4 laavu, 81948, pisteessä 7368104, 3603593. Yksityiskohtakuva laavun jäänteistä. Kuvattu 24.7.2009.

46. Rytisuo 5 laavu, 82049, pisteessä 7367935, 3604022. Laavun vierellä virtaa pieni puro. Kuvattu 24.7.2009.

47. Rytisuo 12 pilkkapuu, 82168, pisteessä 7367931, 3604025. Elävässä männyssä molemmin puolin kylkeen isketty jo kauan sitten puutapit – lieneekö kyse eroottisesta huumorista? Toisella puolella myös halkeamassa kirveen veistoja. Kuvattu 24.7.2009.

48. Rytisuo 12 pilkkapuu, 82168, pisteessä 7367931, 3604025. Elävässä männyssä molemmin puolin kylkeen isketty jo kauan sitten puutapit – lieneekö kyse eroottisesta huumorista? Toisella puolella myös halkeamassa kirveen veistoja. Kuvattu 24.7.2009.

49. Rytisuo 12 pilkkapuu, 82168, pisteessä 7367931, 3604025. Elävässä männyssä molemmin puolin kylkeen isketty jo kauan sitten puutapit – lieneekö kyse eroottisesta huumorista? Toisella puolella myös halkeamassa kirveen veistoja. Kuvattu 24.7.2009.

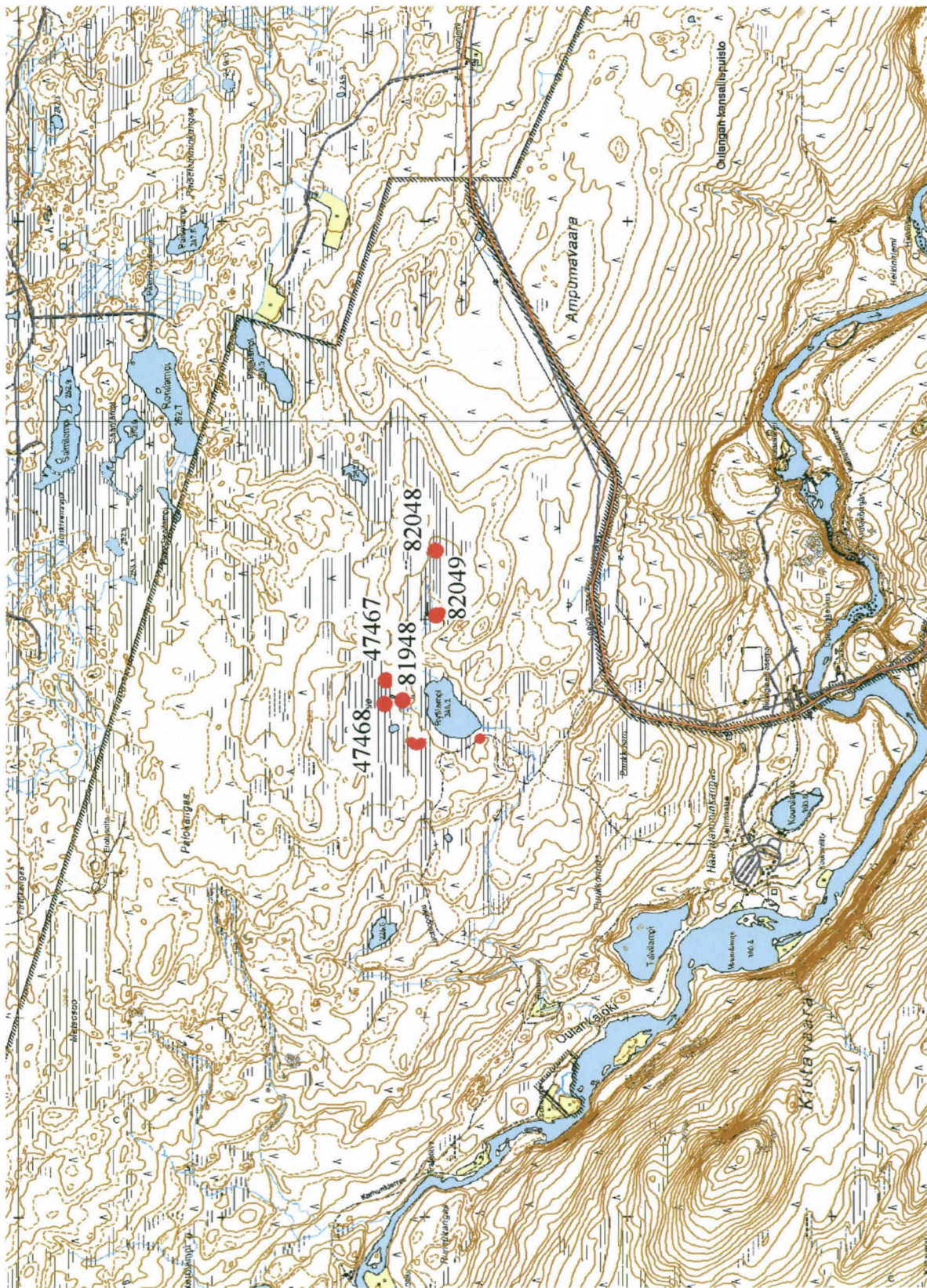
50. Rytisuo 3 niittylato, 82048, pisteessä 7367943, 3604351. Niittylato sijaitsee reilut 700 metriä itään kahdesta muusta Rytisuon ladosta. Kuvattu 24.7.2009.

51. Rytisuo 3 niittylato, 82048, pisteessä 7367943, 3604351. Yksityiskohta nurkan rakenteesta. Kuvattu 24.7.2009.

52. Biologinen asema tervahauta, 82170, pisteessä 7366271, 3603588, aivan tien reunassa. Tervahaudassa ei ole juokсутusuraa. Kuvattu 24.7.2009.

3. Kohdealueiden kartat

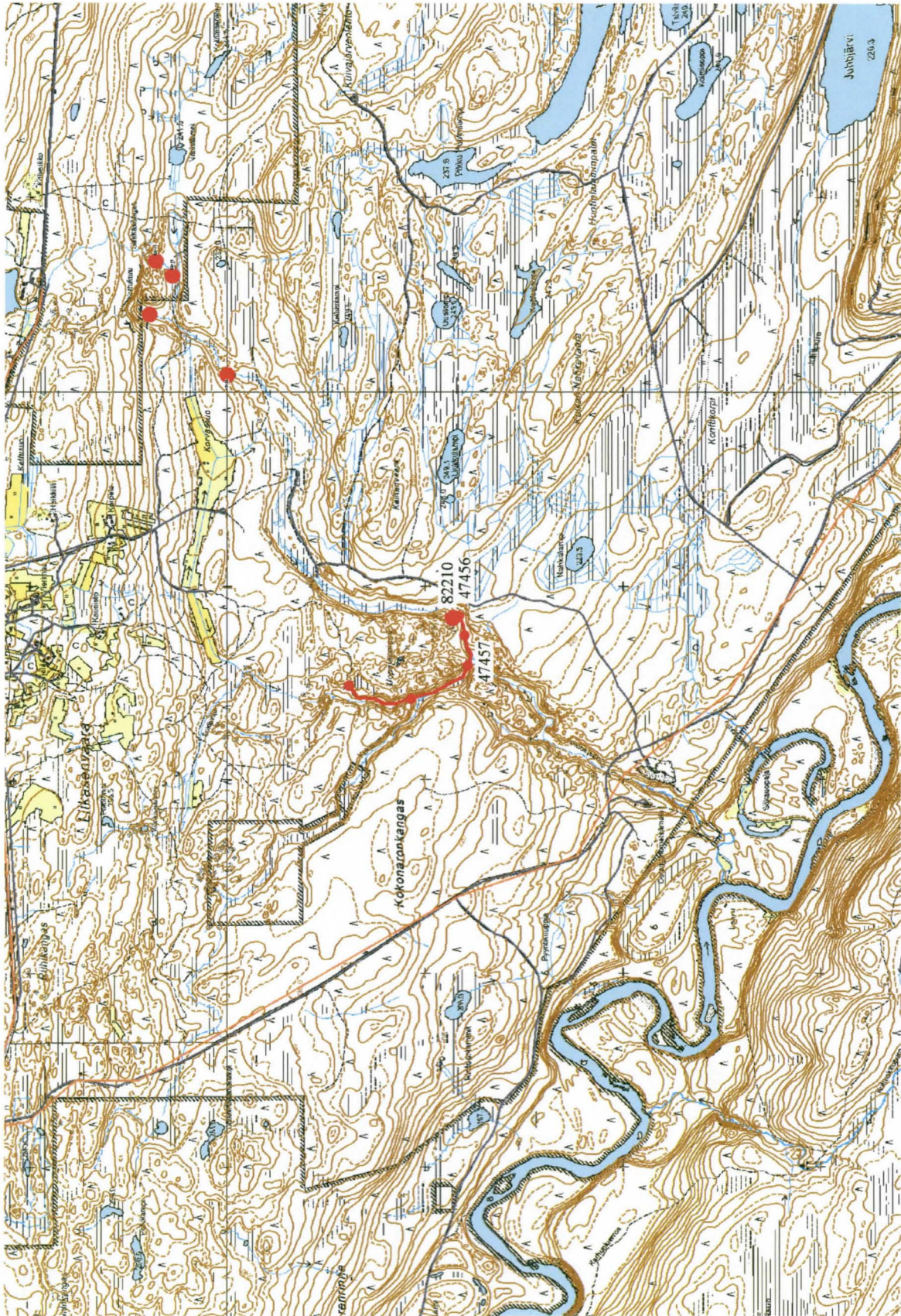
3.1 Rytilampi

Karttakuva ei mittakaavassa.

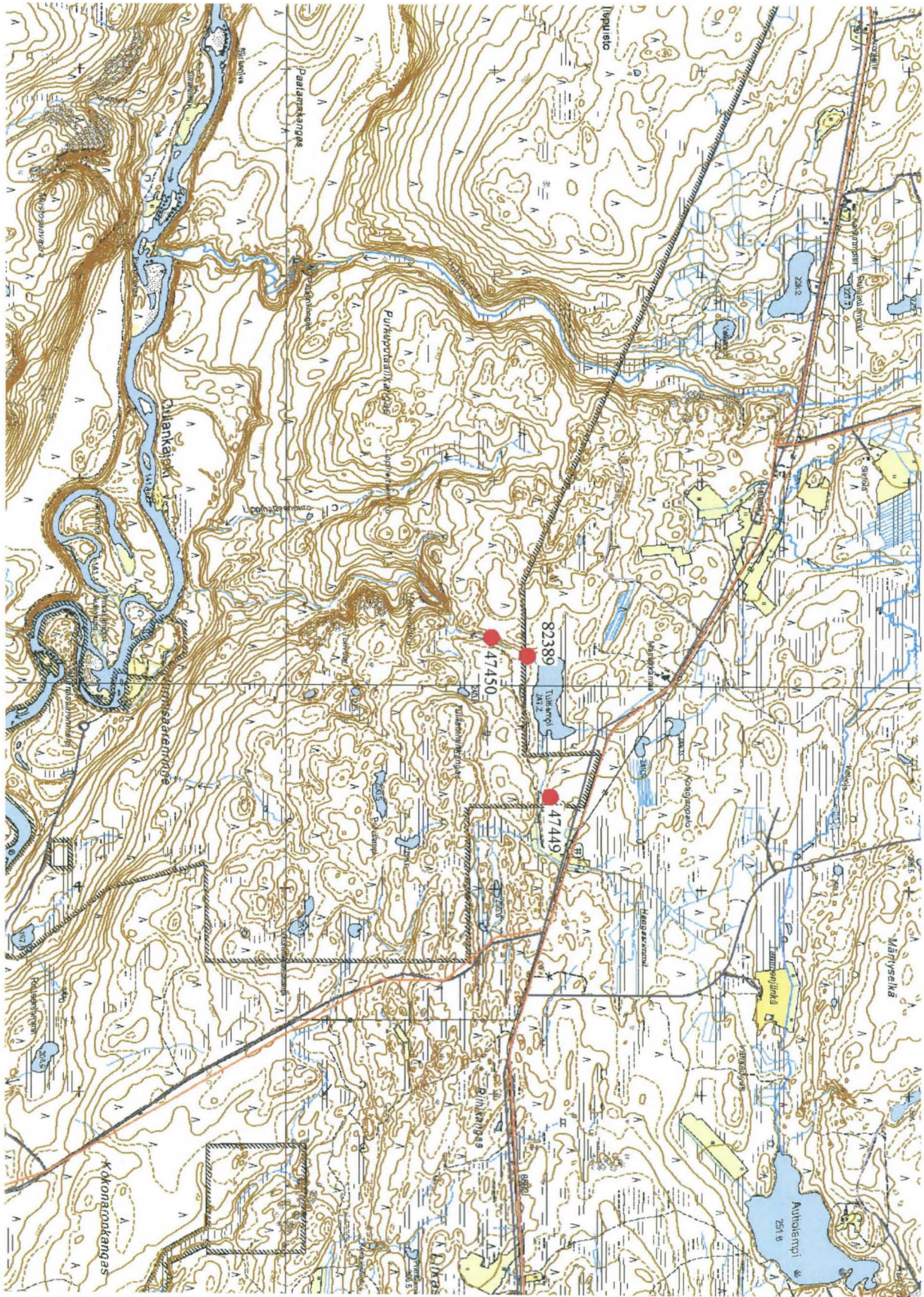

3.3 Uopajanniemi

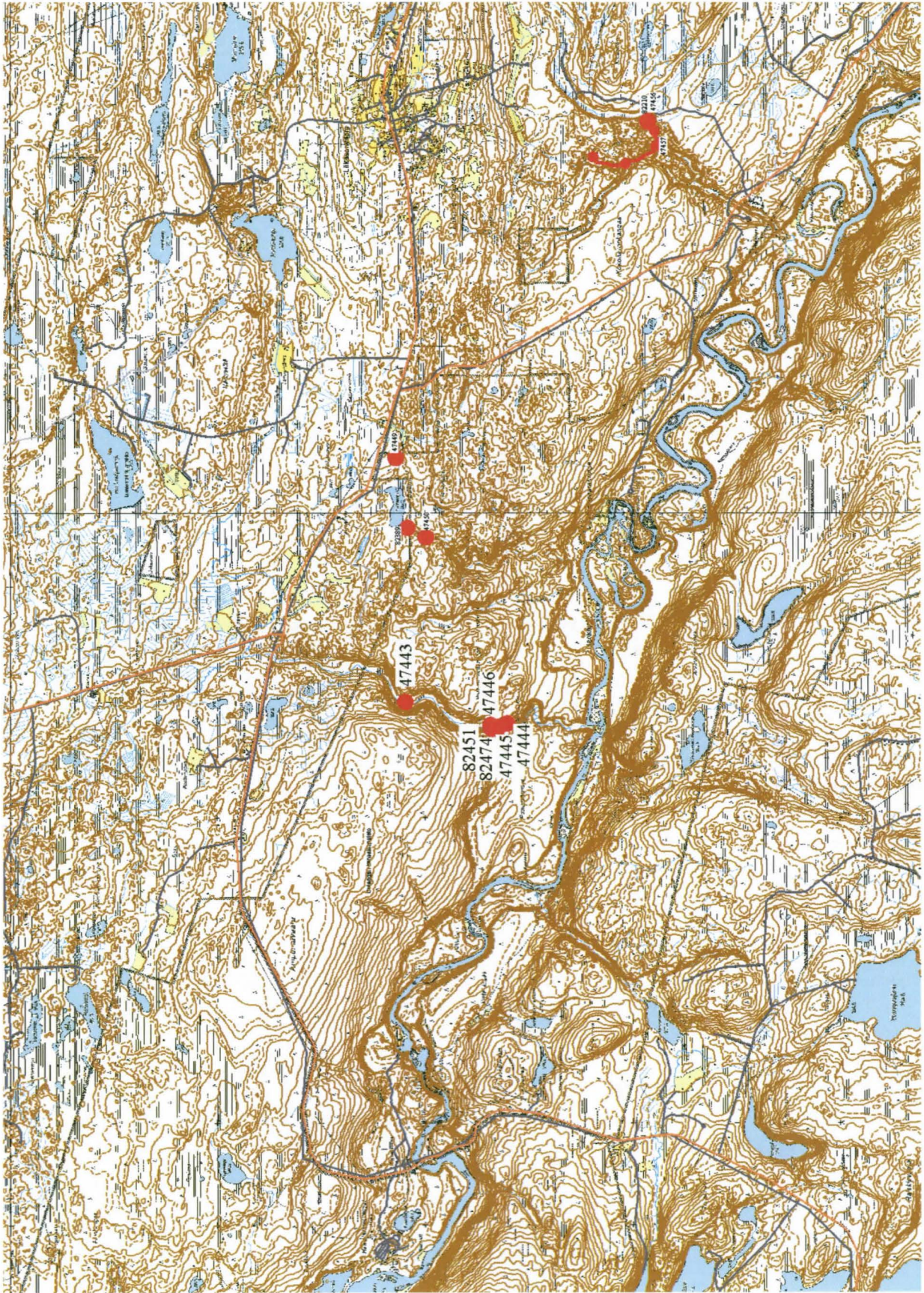
Karttakuva ei mittakaavassa.

3.4 Tulilampi

Karttakuva ei mittakaavassa.

3.5 Putaanoja

Karttakuva ei mittakaavassa.

4. Kulttuuriperintöraportit

853 Oulangan kansallispuisto, Rytisuo 1 niittylato | MH-tunnus: 47467

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria	5 Mml maastotietokanta
Koordinaatit:	X 3603700, Y 7368186	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Niittylato tarkastettiin 24.7.2009 Oulangan täydennysinventoinnin arvioinnin yhteydessä (Räihälä 2009 raportti tulossa). Kohde on merkitty sekä peruskartalle että Reiskaan, jonne se on jostain syystä merkitty kahdeksi kertaan numeroille 47467 (T.Laitinen 4.9.2006, täydennys J. Aarnio) sekä 22740 Rytisuon niittylato 2 (R. Koramo 3.3.2005). Jälkimmäisen mukaan lato olisi rakennettu 1970. Timo Jussilan inventointiraportissa (2008) kohde on raportin juoksevan numeroinnin mukaan 1025. Jussila ei tuolloin tarkastanut kohdetta. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula, Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytipuron paiseniitty, mutta sillä tarkoitetaan ilmeisesti Ryttilammen eteläpuolista aluetta, josta tämän inventoinnin yhteydessä ei kulttuuriperintöä etsitty.

Ympäristön kuvaus

Ryttilammen ympäristö on paikoin hyvinkin kosteaa suota, jossa pinnalle pulppuaa useissa kohdin - erityisesti lammen pohjoispuolella - pohjavettä. Niittylato sijaitsee suon ja hieman kuivemman alueen rajamailla, vajaa parisataa metriä lammen pohjoispuolella.

Kohteen kuvaus

Rauno Koramon mukaan (kohde 22740, kts. lisätietoja) lato olisi rakennettu vuonna 1970. Se on kooltaan noin 4 x 5 metriä. Katto on romahtanut ovenpielirakenteiden annettua periksi ja etuseinän siten pullistuttua ulospäin.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu välittömästi koordinaattipisteen ympärille, noin 5 metrin säteellä. Rakennelmaa on kuitenkin perusteltua pitää osana laajempaa toiminnallista kokonaisuutta, johon kuuluu tämän yksittäisen rakennelman lisäksi kaksi muutakin latoa, pari laavua sekä lukuisia merkkipuita. Alueen kokonaispinta-ala on noin 35 ha.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä alueen niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. Jos lato on rakennettu 1970, jää epäselväksi, kuinka nykyinen lato liittyy tähän varhempaan toimintaan. Alueen muutkin ladot lienevät suunnilleen saman ikäisiä ja siten sangen nuoria. Todennäköistä kuitenkin on, että vanhempiakin latoja on alueella ollut, koska yöpymispaikat ovat selvästi latoja vanhempia ja puitakin on merkitty pilkoin.

Rytisuon kohde muodostaa kuitenkin selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Kohde on merkitty Reiskaan kahteen kertaan. Kaikki inventointini täydennykset olen tehnyt tälle kortille. Toinen, saman kohteen tietue, on numerolla 22740 (R.Koramo 3.3.2005). Tässä tietueessa on tietoja rakennelmasta, joita ei tähän tietueeseen ole toistaiseksi lisätty. Tietueet pitäisi kuitenkin yhdistää, jottei yhdelle kohteelle jää kahta eri päänumeroa.

Pisteen koordinaattitiedot olen kuitenkin yhdistänyt. Tietueiden alkuperäiset koordinaatit heittivät muutamilla kymmenillä metreillä. Lisäksi käytössäni olivat omat gps-mittaukseni. Koordinaatit hain kuitenkin siten, että otin pisteen ilmakuvasakin näkyvästä ladosta Maanmittauslaitoksen tiedoista.

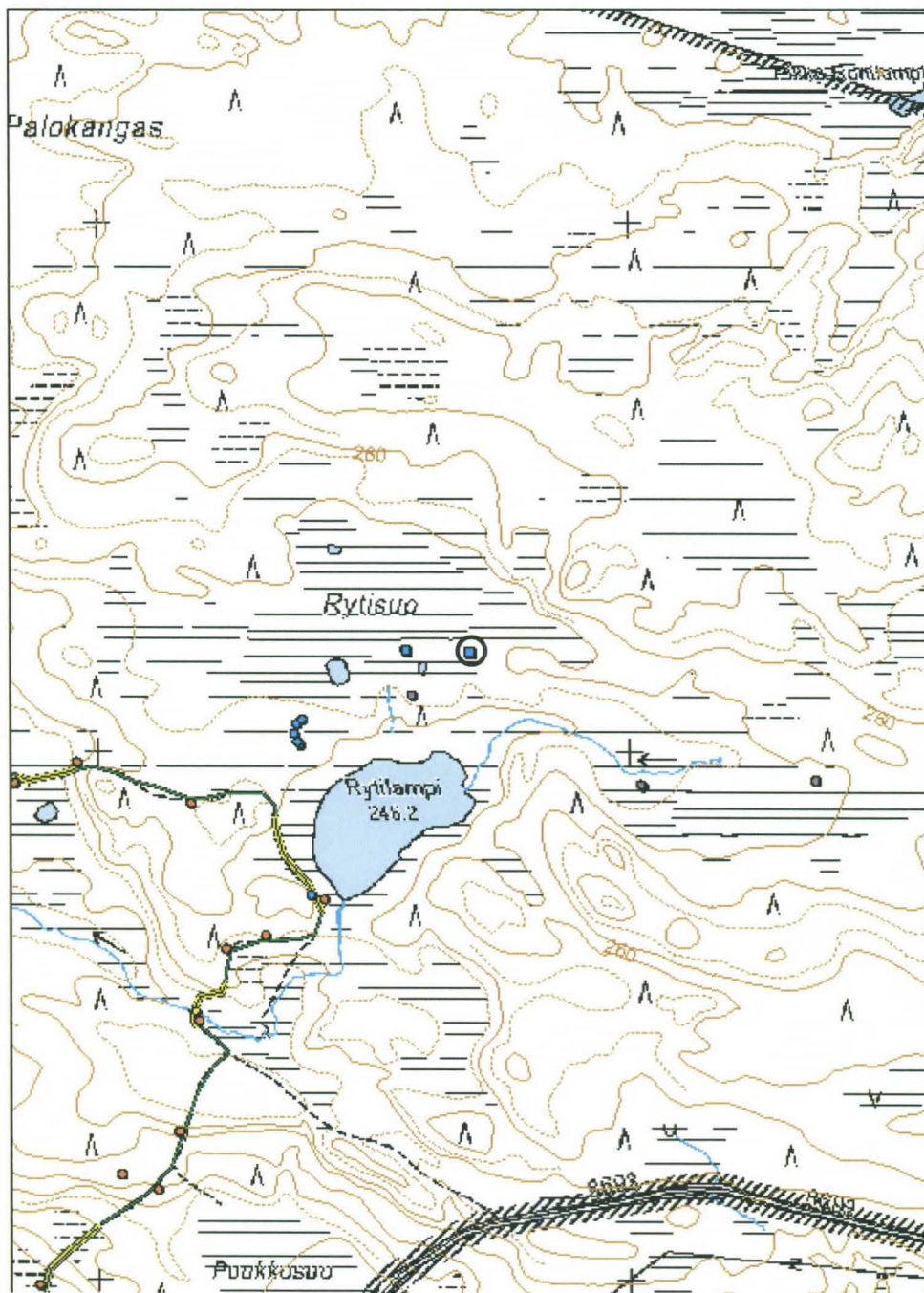
Lähteet:

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäänneinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kärkkäinen K., Simula S-K. ja Keskitalo M. 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsäballitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos 1/</i> <i>MML/08</i>
Koordinaatit:	X 3603700, Y 7368186	Mittakaava	1:10000

Kohde on merkitty mustalla renkaalla.

Rytisuo 1 nüttylato, 47467, pisteessä 7568183, 5605699. Jusilan raportissa (2008) kohde on numerolla 1025. Taustalla häämöttää Rytisuo 2 nüttylato. Kuvattu 24.7.2009.

Rytisuo 2 nüttylato, 47468, pisteessä 7568187, 5605577. Nurkan yksityiskohtia. Reiska väittää ladon rakennetun vuonna 1970. Paremminkin vaikuttaisi siltä, että latoa olisi ekkä tuolloin korjailtu. Muun muassa kurkibirret vaikuttavat jälkikäteen vaihdetuilta. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaatti- selitys:		Geometria	5 Mml maastotietokanta
Koordinaatit:	X 3603581, Y 7368190	tuotettu:	
		Löydöt:	-

Taustatiedot

Niittylato tarkastettiin 24.7.2009 Reiskan ja peruskartalle merkityjä latoja Ryttilammen pohjoispuolisella suolla inventoitaessa. Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008) mainitaan viereinen lato (Rytisuo 1), mutta jostain syystä tätä latoa ei ole kertomuksessa huomioitu. Jussila ei käynyt paikalla inventoinnin yhteydessä. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula, Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytipuron paiseniitty, mutta sillä tarkoitetaan ilmeisesti Ryttilammen eteläpuolista aluetta, josta tämän tarkastuksen yhteydessä ei kulttuuriperintöä etsitty.

Ympäristön kuvaus

Ryttilammen ympäristö on paikoin hyvin kosteaa suoniittyä, jossa pinnalle pulppuaa useissa kohdin - erityisesti lammen pohjoispuolella - pohjavettä. Siellä täällä suon keskellä on hieman kuivempia metsäisiä laikkuja. Niittylato sijaitsee kostean suoalueen keskellä, kahden pohjavesilammen välisellä alueella noin 150 metrin päässä Rytisuon ensimmäiseltä ladolta.

Kohteen kuvaus

Lato on kooltaan noin 4 x 4 metrinen. Koramon mukaan (kts. lisätietoja) se olisi rakennettu 1970, mutta paikalla vaikutelmaksi jäi se, että lato oli alunperin jonkin verran vanhempi ja että sitä olisi ehkä korjailtu 1970-luvun alussa. Tällöin ilmeisesti ainakin kattorakenteita on paranneltu. Lato on todennäköisesti jäänyt käytöstä aika pian tämän jälkeen.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu välittömästi koordinaattipisteen osoittaman kohdan ympärille noin 5 metrin säteellä. Rakennelmaa on kuitenkin perusteltua pitää osana laajempaa toiminnallista kokonaisuutta, johon kuuluvat ladot (3), laavut (2) sekä alueen lukuisat merkkipuut. Alueen kokonaispinta-ala on noin 35 ha.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä alueen niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. Jos lato on rakennettu 1970, jää epäselväksi, kuinka nykyinen lato liittyy tähän varhempaan toimintaan. Todennäköisempää toki on, että lato on kyseistä vuotta vanhempi, ja että sitä on tuolloin peruskorjattu.

Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Kohde on merkitty Reiskaan kahteen kertaan. Kaikki tarkastukseni täydennykset olen tehnyt tähän tietueeseen. Toinen saman kohteen tietue on numerolla 22737 (R. Koramo 3.3.2005). Tuossa tietueessa on tietoja rakennelmasta, joita ei tähän tietueeseen ole toistaiseksi lisätty. tietueet pitäisi kuitenkin yhdistää, jottei yhdelle kohteelle jää kahta päänumeroa.

Pisteen koordinaattitiedot olen kuitenkin yhdistänyt. Tietueiden alkuperäiset koordinaatit heittivät muutamilla kymmenillä metreillä. Käytössäni olivat lisäksi omien gps-mittausteni tulokset. Koordinaatit hain kuitenkin siten, että otin pisteen ilmakuvassakin näkyvästä ladosta Maanmittauslaitoksen tiedoista.

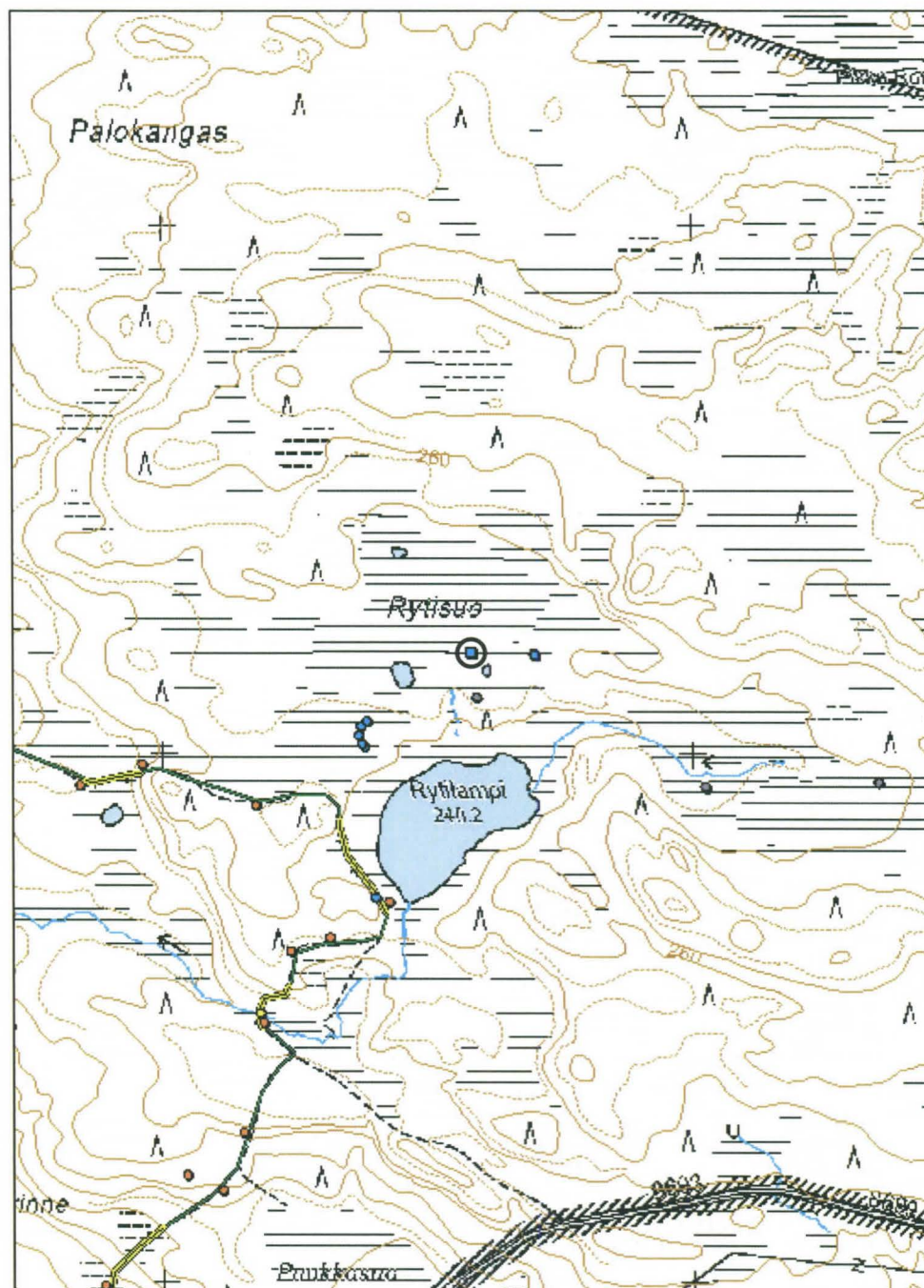
Lähteet:

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kärkkäinen K., Simula S-K. ja Keskitalo M. 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3603581, Y 7368190	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Rytisuo 2 nüttylato, 47468, pisteessä 7368187, 3603577. Reiska väittää ladon rakennetun vuonna 1970. Paremminkin vaikuttaisi siltä, että latoa olisi ekkä tuolloin korjailtu. Muun muassa kurkibirret vaikuttavat jälkikäteen vaihdetuilta. Kuvattu 24.7.2009.

Rytisuo 2 nüttylato, 47468, pisteessä 7368187, 3603577. Sisätiloja. Reiska väittää ladon rakennetun vuonna 1970. Paremminkin vaikuttaisi siltä, että latoa olisi ekkä tuolloin korjailtu. Muun muassa kurkibirret vaikuttavat jälkikäteen vaihdetuilta. Pikanttina yksityiskohtana ladon sisällä tukipuut, joita oli molemmilla seinustoilla. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3604351, Y 7367943	tuotettu:	
		Löydöt:	-

Taustatiedot

Niittylato löytyi 24.7.2009 Rytilammen pohjoispuolisen suon peruskartalle merkittyä ja Reiska-kohteita tarkastettaessa. Sen kummemmin Reiska kuin peruskarttakaan ei tätä latoa ole tuntenut. Timo Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008) mainitaan yksi ladoista (Rytisuo 1, Jussilan kertomuksen numero 1025). Jussila ei kuitenkaan käynyt paikalla inventointinsa yhteydessä. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/ Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytisuon paiseniitty, mutta sillä tarkoitetaan ilmeisesti Rytilammen eteläpuolista aluetta, josta tämän tarkastuksen yhteydessä ei kulttuuriperintöä etsitty.

Ympäristön kuvaus

Rytilammen ympäristö on paikoin hyvin kosteaa suoniittyä. Niittyalue on laaja, siellä täällä suon keskellä on kuivempia metsäisiä saarekkeita. Pohjavesi pulppuaa suolle useissa kohdin muodostaen pieniä lampia, puroja risteilee suolla useita. Idästä Rytilampeen virtaa pieni peruskartallekin merkitty puro, jonka itäpuolisella suoalueella, metsän reunassa sijaitsevat niittyladon jäännökset. Matkaa Rytisuon kahdelle muulle niittyladolle on noin 700 metriä.

Kohteen kuvaus

Niittylato on kooltaan noin 4 x 4 metriä. Suo on ladon kohdalla kosteaa, mikä on voinut vaikuttaa rakennelman säilymiseen. Lato vaikuttaa huonompikuntoiselta kuin Rytisuon kaksi muuta latoa.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu välittömästi koordinaattipisteen osoittaman kohdan ympärille noin 5 metrin säteellä. Rakennelmaa on kuitenkin perusteltua pitää osana laajempaa toiminnallista kokonaisuutta, johon kuuluu latoja, pari laavua sekä useita merkkipuita. Alueen kokonaispinta-ala on noin 35 ha.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. Rauno Koramon reiska-tietojen mukaan alueen kaksi muuta latoa olisi rakennettu 1970, mikä toisaalta voi olla niiden kunnostamisajankohtakin. Rytisuo 3 niittylato on edellisiä huonompikuntoinen, joten se voi olla joko niitä vanhempi tai sitten sitä ei ole kunnostettu toisten latojen tapaan. Huonompaan kuntoon voi myös olla vaikuttanut paikan suuri kosteus.

Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Lähteet:

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

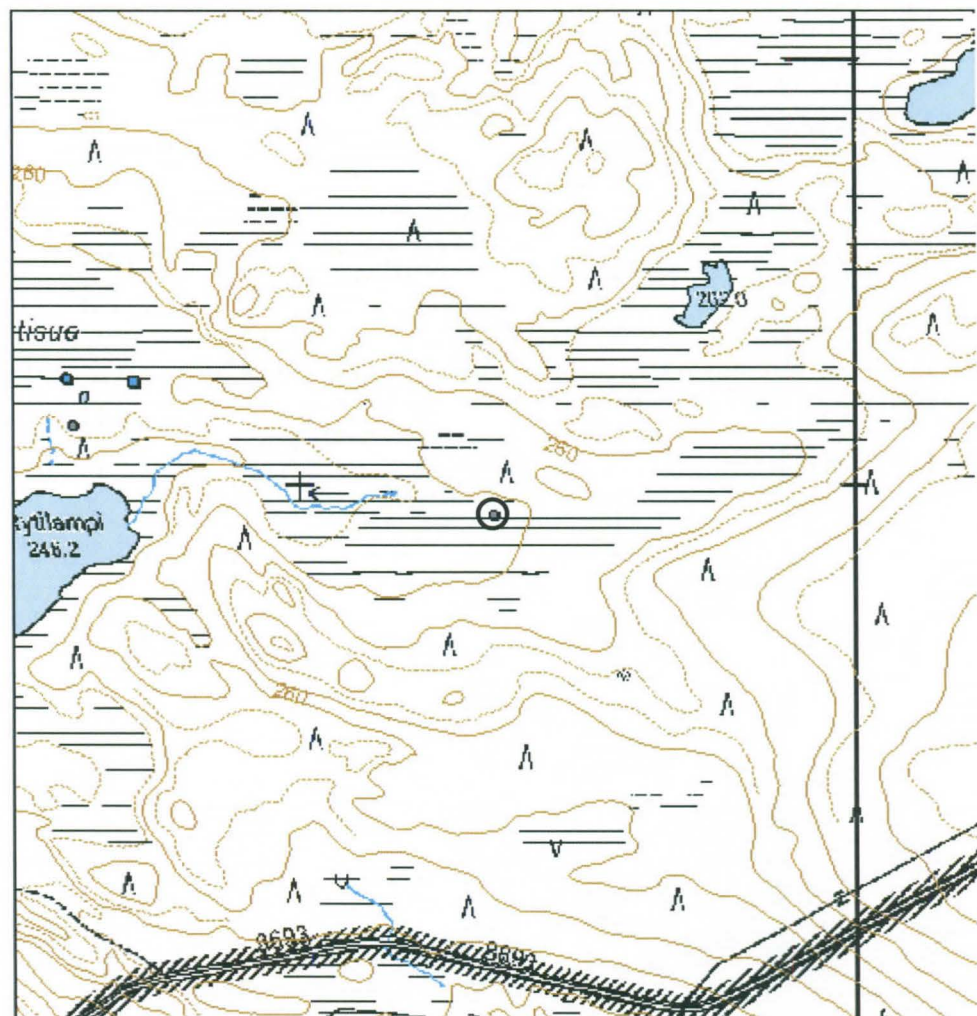
Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Rytisuo 3 niittylato, 82048, pisteessä 7567943, 5604351. Niittylato sijaitsee reilut 700 metriä itään kahdesta muusta Rytisuon ladosta. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© <i>Metsäballitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos 1/MML/08</i>
Koordinaatit:	X 3604351, Y 7367943	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3603593, Y 7368104	Löydöt:	-

Taustatiedot

Laavun jäänteet löytyivät (24.7.2009) tarkastettaessa Reiskaan ja peruskartalle merkittyjä niitty latoja Ryttilammen pohjoispuolisella suolla. Myös Oulangan inventointiraportissa (Jussila 2008) mainitaan toinen ladoista, vaikka sitä ei tuolloin tarkastettukaan. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula, Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytipuron paiseniitty, mutta sillä tarkoitetaan ilmeisesti Ryttilammen eteläpuolista aluetta, josta tämän inventoinnin yhteydessä ei kulttuuriperintöä etsitty.

Ympäristön kuvaus

Ryttilammen ympäristö on paikoin hyvinkin kosteaa suota, jossa pinnalle pulppuaa useissa kohdin - erityisesti lammen pohjoispuolella - pohjavettä. Siellä täällä on suon keskellä hieman kuivempia, metsäisiä laikkuja. Laavun jäänteet löytyivät tällaiselta havupuuta kasvavalta kannakselta.

Kohteen kuvaus

Laavusta on jäljellä jonkin verran maatuivia hirsiiä, rakenteet ovat täysin romahtaneet. Hirret ovat halkaistuja, laavun ulkomitat ovat noin 3x2.5 metriä. Laavun suulla erottuu vanha nuotion paikka. Rakennelman viereltä, noin 20-30 metrin päässä, kulkee polku laavun länsipuoliselle pohjavesipurolle.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu välittömästi laavun ja nuotiopaikan perusteella koordinaattipisteen ympärillä noin kymmenen metrin säteelle, jos laavu halutaan nähdä yksittäisenä jäänteenä. Rakennelmaa on kuitenkin perusteltua pitää osana laajempaa toiminnallista kokonaisuutta, johon kuuluu tämän yksittäisen rakennelman lisäksi toinenkin laavu, kolme niitty latoa sekä lukuisia merkkipuita. Nykyiset niittyladot tosin voivat olla kaikki laavuja ja merkkipuita nuorempia, mutta todennäköistä on, että alueella on ollut varhempiakin latoja. Alueen kokonaispinta-ala on noin 35 ha.

Tulkinta

Rytisuon laavua lienee käytetty niittyviljelyn yhteydessä tukikohtana ja yöpymispaikkana. Suonniitty on laaja ja siellä kasvaa edelleen runsaasti heinää. Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan alue oli kallunkijärveläisten kaukonautintaniitty 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. Nykyiset niittyladot ovat ilmeisesti tätä vaihetta nuorempia.

Niittyladot sijaitsevat siten, että kaksi niistä on pystytetty Rytilammen pohjoispuolelle noin 130 metrin päähän toisistaan, kolmas lato sijaitsee tästä reilut 700 metriä itäkaakkoon. Laavu puolestaan on vajaa pari sataa metriä latoparin eteläpuolella. Toinen laavu sijaitsee tältä laavulta noin 250 metriä lounaaseen.

Koska niittyalue on suhteellisen laaja, voitaisiin ehkä ajatella, että toinen laavuista olisi kuulunut yhdelle talolle, toinen jollekin toiselle talolle. Vaikka suurin osa merkkipuista on suhteellisen vaatimattomia, ja niissä on vain muutamia kirveeniskuja kyljissä, näyttää siltä, että alueiden rajauksia on ollut tarpeen tehdä. Tietenkään ei voida varmuudella väittää, että pilkat puiden kyljissä symboloisivat ainoastaan rajauksia, mutta kokonaisuutta ajatellen tämä on varteenotettava vaihtoehto. Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

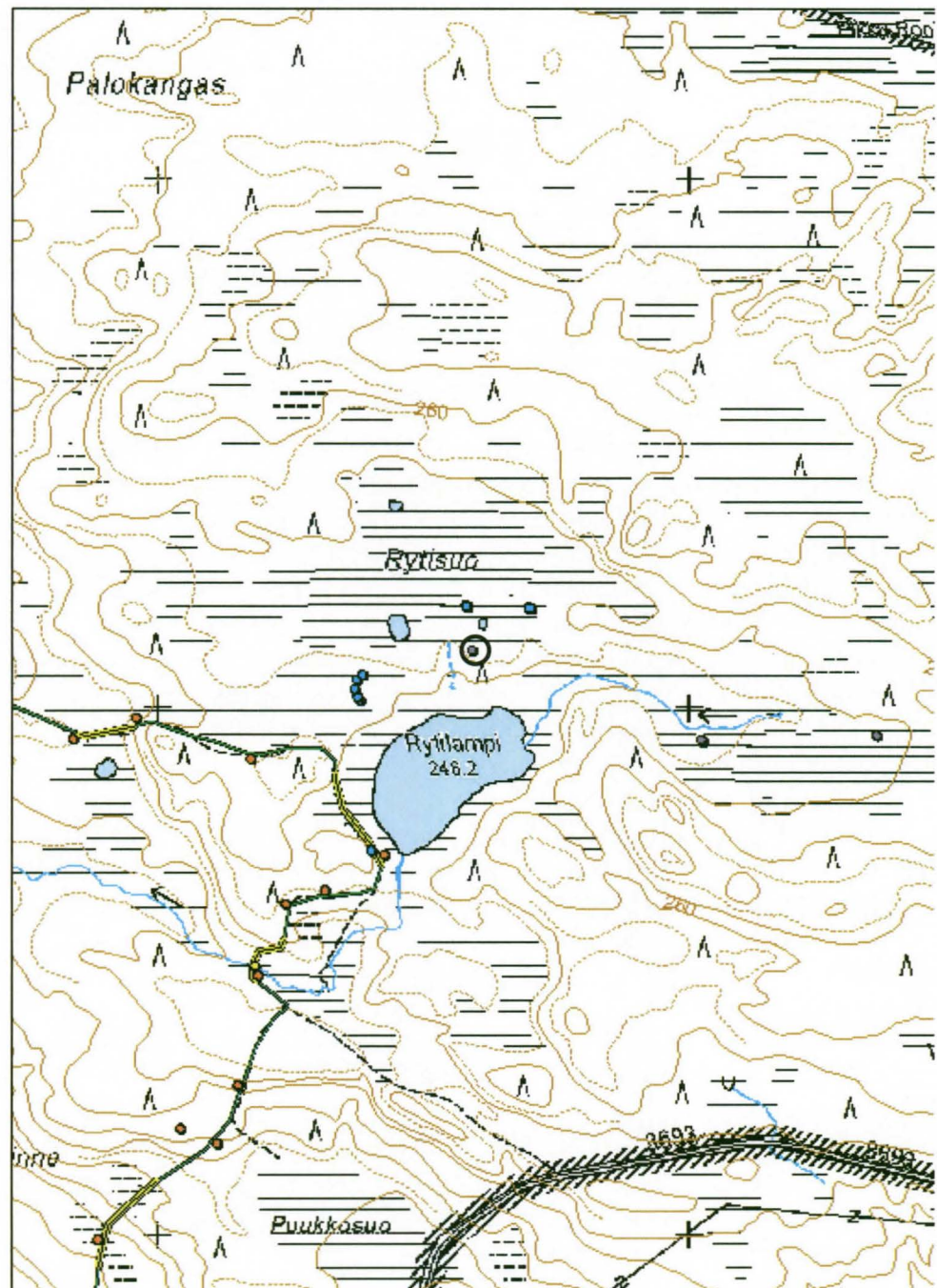
Kärkkäinen K., Simula S-K ja Keskitalo M. 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Rytisuo 4 laavu, 81948, pisteessä 7368104, 3605595. Laavun jäänteiden vieressä nuotion jäänteet (eivät näy kuvassa), taustalla Rytisuo 2 niittylato. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3603593, Y 7368104	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3604022, Y 7367935	Löydöt:	-

Taustatiedot

Laavun jäänteet löytyivät 24.7.2009 tarkastettaessa Reiskaan ja peruskartalle merkittyjä niittylatoja Ryttilammen pohjoispuolisella suoniityllä. Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008) mainitaan viereinen yksi alueen ladoista. Jussila ei käynyt paikalla inventoinnin yhteydessä. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/ Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytipuron paiseniitty, mutta sillä tarkoitetaan ilmeisesti Ryttilammen eteläpuolista aluetta. Luontopolun varteen on siellä kunnostettu puron suulle tammi (Reiska-kohde 48408). Ryttilammen eteläpuolisilta alueilta ei tämän tarkastuksen yhteydessä kulttuuriperintöä tarkastettu.

Ympäristön kuvaus

Ryttilammen ympäristö on kosteaa suoniittyä. Pohjavesi pulppuaa pinnalle useissa kohdin, ja se muodostaa pieniä lampia ja puroja suolle. Siellä täällä suon keskellä on kuivempia metsäisiä laikkuja. Laavu sijaitsee tällaisen kartalla erottumattoman kuivemman kohdan reunalla, Ryttilampeen laskevan puron eteläpuolella.

Kohteen kuvaus

Laavun jäänteet erottuvat maassa 2.5 x 2.5 metrin suuruisella alueella. Rakennelma on tehty halkaistuista hirsistä, mutta se on täysin romahtanut ja lahoamassa. Laavulta on suora näköyhteys itäisimmälle ladolle (Rytisuo 3 niittylato).

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu välittömästi koordinaattipisteen osoittaman kohdan ympärille noin 3 metrin säteellä. Rakennelmaa on perusteltua pitää osana laajempaa toiminnallista kokonaisuutta, johon kuuluvat ladot (3), laavut (2) sekä alueen lukuisat merkkipuut. Alueen kokonaispinta-ala on noin 35 ha.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä alueen niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. Opaslehtisen tieto siitä, että kyseessä oli nimenomaan kaukonautinta, saa lisätukea yöpymispaikkojen löytymisestä. On myös mahdollista, että suoniityllä oli useita eri hyödyntäjiä, mistä osoituksena ovat lukuisat merkkipuut. Vaikka niillä ei voidakaan varmuudella väittää jokaisessa tapauksessa merkityn alueen rajoja, voidaan ainakin osan olettaa veistellyn juuri siihen tarkoitukseen.

Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Lähteet:

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/PP luontopalvelut, Kuusamo.

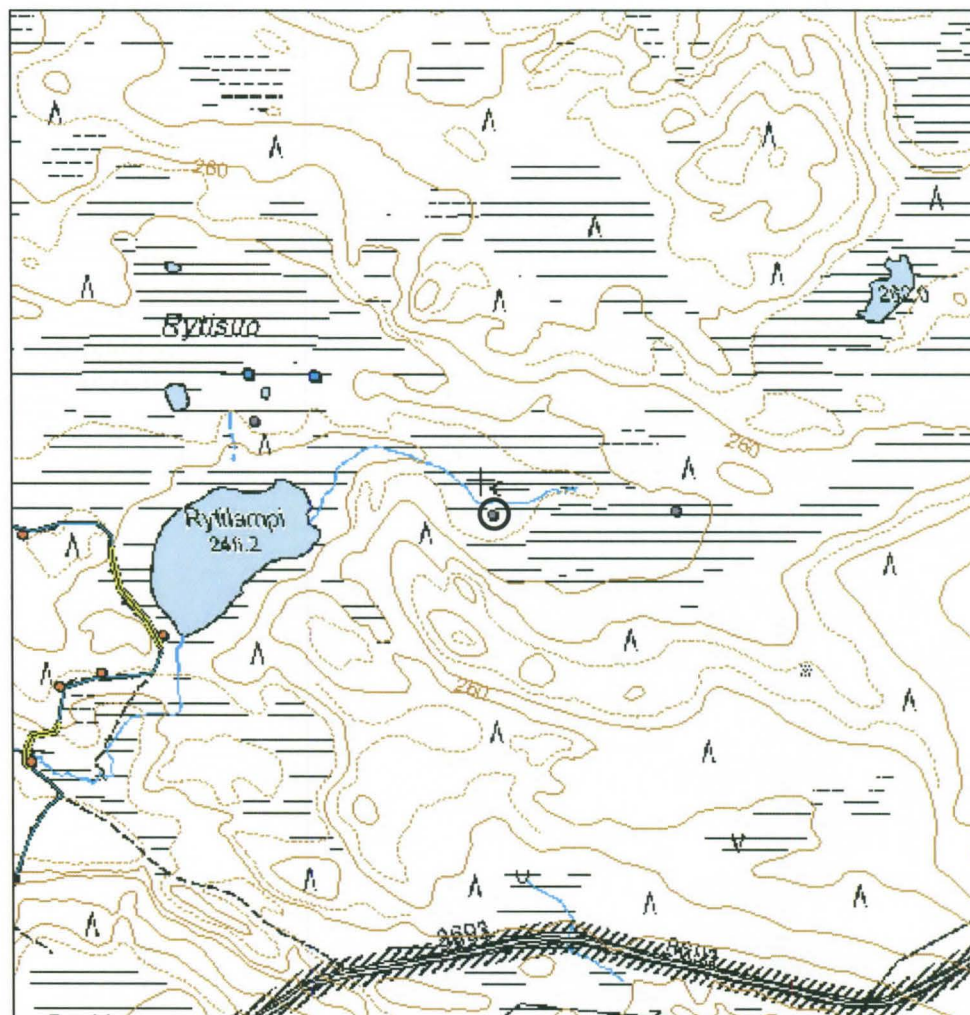
Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Rytisuo 5 laavu, 82049, pisteessä 7367955, 5604022. Laavun vierellä virtaa pieni puro. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3604022, Y 7367935	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	8199 Muu rakennelma	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3603402, Y 7367725	Löydöt:	-

Taustatiedot

Pilkkapuu löytyi 24.7.2009 tarkastettaessa Reiskaan ja peruskartalle merkittyjä niitty latoja Rytilammen pohjoispuolella. Kulku alueelle tapahtui etelästä käsin, Rytisuon luontopolkua pitkin. Polun varteen on merkitty useita luonto- ja kulttuurikohteita, mistä syystä Rytilammen eteläpuolista niitty aluetta ei sen kummemmin ryhdyttykään tarkastamaan. Pilkkapuun dokumentointi kuitenkin tehtiin, sillä oli syytä epäillä sen puuttuvan Reiskasta.

Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008) mainitaan yksi Rytisuon pohjoispuolisista ladoista - paikalla ei inventoinnin yhteydessä ole käyty - mutta muuten alueen kulttuuriperintö jää mainitsematta raportin tiedoissa. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytipuron paiseniitty, jolla ilmeisesti tarkoitetaan lammen eteläpuolista aluetta.

Ympäristön kuvaus

Rytilammen ympäristö on lammen pohjoispuolella laajoilta aloilta kostea suoniittyä, jonka keskellä on pieniä metsäisiä saarekkeitä. Lammen eteläpuolella, laskupuron suulla, jossa pilkkapuu sijaitsee, on hieman kuivempaa. Puun kasvupaikalla, satakunta metriä etelään lammesta, kasvaa kosteikolla sekametsää. Tämän eteläpuolisilla alueilla suoniityt aukeavat pitkin puron vartta.

Kohteen kuvaus

Kohde on valtaisa elossa oleva mänty, jonka halkaisija on ainakin metrin. Puun kyljessä oleva halkeama alkaa aivan maan rajasta, halkeamassa on useita kenttiä, joihin on tehty merkkejä kirveellä. Himmeästi erottuvat myös ilmeisesti myöhemmät jäljet jonkun yrittäessä raapustaa nimikirjaimiaan puun kylkeen. Halkeama kyljessä jatkuu aina parin metrin korkeuteen.

Pan parks -luontopolun kohde 8 (muurahaispesä) aivan vieressä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu periaatteessa reilun metrin säteelle koordinaattipisteestä. Pilkkapuu kuulunee kuitenkin Rytisuon laajempaan toiminnalliseen kokonaisuuteen. Alueella on harjoitettu niittyviljelyä, minkä seurauksena ainakin noin 35 ha suuruiselta alueelta on löytynyt niittylatoja, laavun jäänteitä sekä lukuisia merkkipuita.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. Suoniittyjä on laajoilla alueilla, ja on täysin mahdollista, että latoja ja laavuja on aikanaan ollut paikalla nykyistä enemmän. Kohde vaikuttaa intensiivisesti hyödynnetyltä. Ei ole lainkaan mahdotonta, että niittyjä ovat käyttäneet useat eri ruokakunnat, mikä selittäisi yksinkertaisten merkkipuiden runsauden alueella. Ruokakunnat olisivat näin merkinneet palstojen rajoja.

Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Lähteet:

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

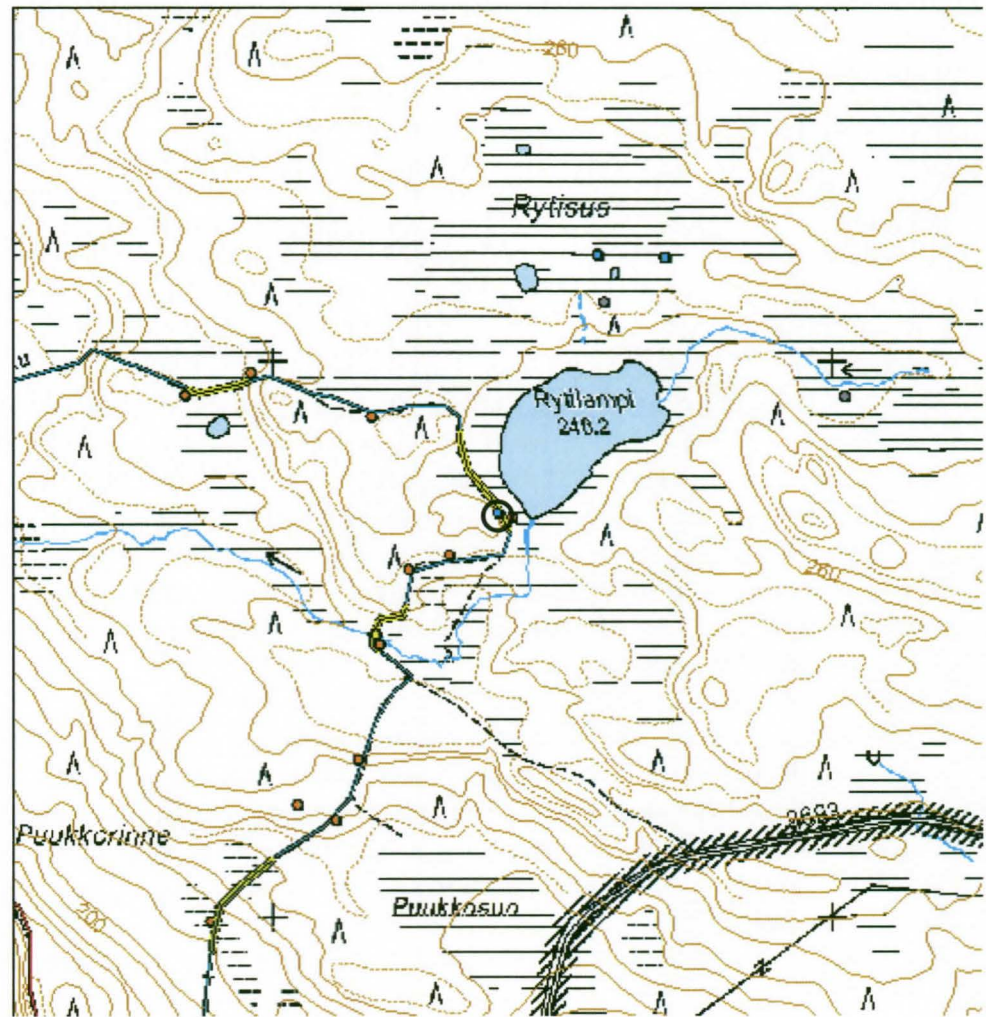
Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Rytisuo 6 pilkkapuu, 82052, pisteessä 7567725, 5605402, Rytilammen luontopolun varrella. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3603402, Y 7367725	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	8199 Muu rakennelma	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3603377, Y 7368016	Löydöt:	-

Taustatiedot

Pilkkapuu löytyi 24.7.2009 tarkastettaessa Reiskaan ja peruskartalle merkittyjä niitty latoja Rytilammen pohjoispuolella. Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008) mainitaan yksi Rytisuon pohjoispuolisista ladoista - paikalla ei inventoinnin yhteydessä käyty - mutta muuten alueen kulttuuriperintö jää raportin teidoissa kuvaamatta. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytipuron paiseniitty, jolla ilmeisesti tarkoitetaan lammen eteläpuolista aluetta.

Ympäristön kuvaus

Rytilammen ympäristö on lammen pohjoispuolella laajoilta aloilta kosteaa suoniittyä, jonka keskellä on pieniä metsäisiä saarekkeita. Alueen ladot sijaitsevat suoniityn puolella, laavut metsäsaarekkeilla. Lukuisat pilkkapuut keskittyvät suurimmalta osin Rytilammen luoteispuliselle suoniitylle. Ne ovat kelottuneita mäntyjä, joita on kirveen iskuin merkitty. Rytisuo 7 pilkkapuu sijaitsee saran reunassa, suon ja metsäsaarekkeen rajalla.

Kohteen kuvaus

Pilkkapuu on vaatimaton kelomänty, jonka kyljessä on muutamia kirveen iskuja.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu periaatteessa koordinaattipisteeseen. Pilkkapuu kuuluneen kuitenkin Rytisuon laajempaan toiminnalliseen kokonaisuuteen. Alueella on harjoitettu niittyviljelyä, minkä seurauksena noin 35 ha suuruiselta alueelta on löytynyt niitty latoja, laavun jäänteitä sekä lukuisia merkkipuita.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan. Suoniittyä on laajoilla alueilla, ja on täysin mahdollista, että latoja ja laavuja on aikanaan ollut paikalla nykyistä enemmän. Kohdealue vaikuttaa intensiivisesti hyödynnetyltä. Ei ole mahdotonta, että niittyjä olisivat käyttäneet useat eri ruokakunnat, mikä selittäisi yksinkertaisten merkkipuiden runsauden alueella. Ruokakunnat olisivat näin merkinneet palstojen rajoja.

Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Lähteet:

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

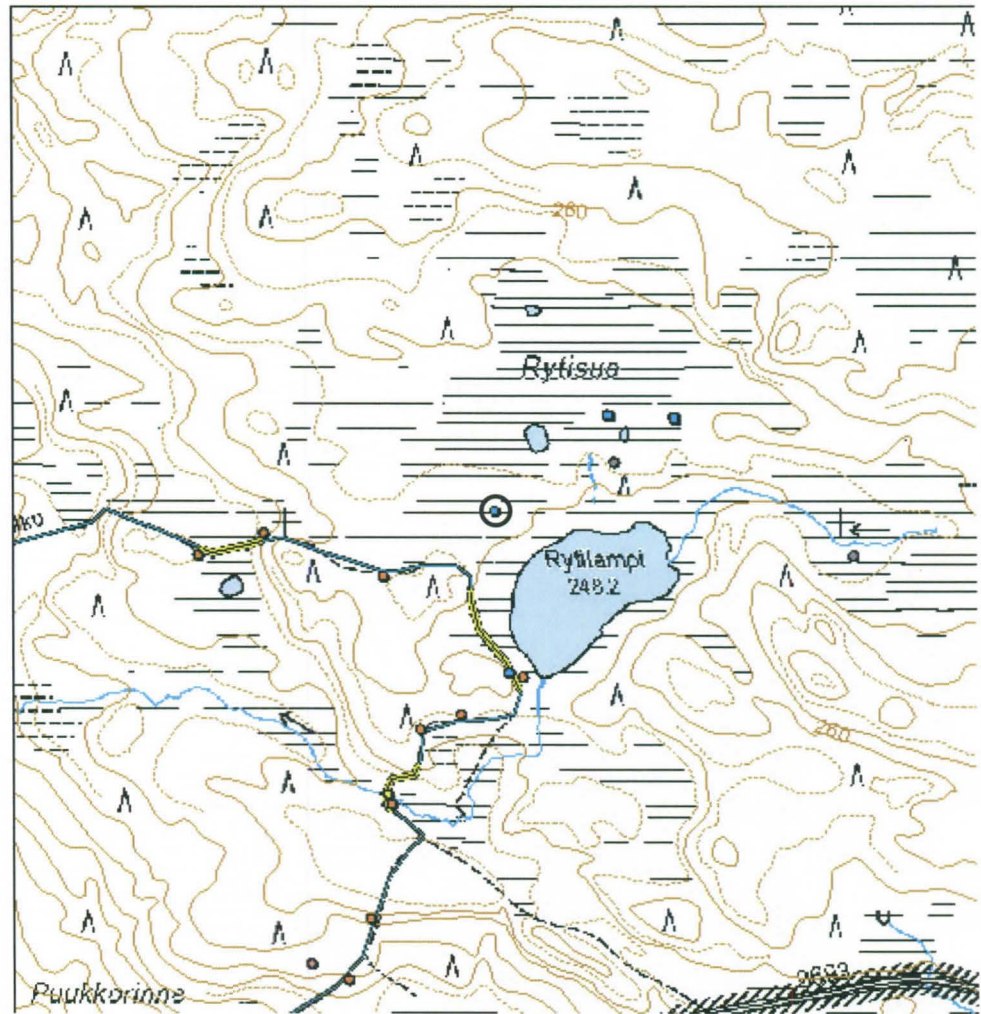
Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Phjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Rytisuo 7 pilkkapuu, 82053, pisteessä 7568016, 5605377. Puun balkeamaan on nuolen osoittamaan kohtaan veistetty kulma. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3603377, Y 7368016	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	8199 Muu rakennelma	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3603382, Y 7368010	Löydöt:	-

Taustatiedot

Pilkkapuu löytyi 24.7.2009 tarkastettaessa Reiskaan ja peruskartalle merkittyjä niittylatoja Ryttilammen pohjoispuolella. Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008) mainitaan yksi Rytisuon pohjoispuolisista ladoista, mutta muuten alueen kulttuuriperintöä ei raportissa mainita. Jussilan inventointiryhmä ei tuolloin käynyt paikalla. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan rytipuron paiseniitty, jolla ilmeisesti tarkoitetaan lammen eteläpuolista aluetta.

Ympäristön kuvaus

Ryttilammen ympäristö on laaja-alaista suoniittyä, jossa on pieniä metsäisiä saarekkeitä. Suo on paikoin hyvin kosteaa, pohjavesi tulee aivan pinnalle useissa kohdin muodostaen pieniä lampia ja puroja. Pilkkapuiden rykelmä, johon tämäkin puu kuuluu, sijaitsee saran reunassa, suon ja kostean metsäsaarekkeen taitekohdassa.

Kohteen kuvaus

Pilkkapuu on vaatimaton, tykkänään kelottunut mänty, johon on kahdelta puolelta isketty kylkiin kirveen viillot.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu periaatteessa koordinaattipisteeseen. Sadan metrin säteellä on tehty havaintoja yhteensä viidestä eri pilkkapuusta, lisäksi niittysuolla on pilkkoja muuallakin. Pilkat kuulunnevat Rytisuon laajempaan toiminnalliseen kokonaisuuteen, johon niiden lisäksi kuuluu niittylatoja (3) ja laavunjäänteitä (2).

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallinkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta toiseen maailmansotaan saakka. Suoniittyjä on laajoilla alueilla, ja on mahdollista, että latoja ja laavuja on aikanaan ollut paikalla nykyistä enemmän. Kohdealue vaikuttaa intensiivisesti hyödynnetyltä. Ei ole mahdotonta, että niittyjä olisivat käyttäneet useat eri ruokakunnat, mikä selittäisi yksinkertaisten merkkipuiden runsauden. Ruokakunnat olisivat näin merkinneet palstojen rajoja.

Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Lähteet:

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäätöinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Rytisuo 8 pilkkapuu, 82054, pisteessä 7368010, 3603382. Vaatimaton pilkka suon ja kostean metsän reunalla. Puun kahdella kyljellä kirveen viiltoja. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3603382, Y 7368010	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	8199 Muu rakennelma	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3603371, Y 7368031	Löydöt:	-

Taustatiedot

Pilkkapuu löytyi 24.7.2009 tarkastettaessa Reiskaan ja peruskartalle merkittyjä niitty latoja Ryttilammen pohjoispuolella. Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008) mainitaan yksi Rytisuon pohjoispuolisista ladoista, muuten alueen kulttuuriperintöä ei raportissa mainita. Jussilan tutkimusryhmä ei tuolloin käynyt paikalla. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytipuron paiseniitty, jolla ilmeisesti tarkoitetaan lammen eteläpuolista aluetta.

Ympäristön kuvaus

Ryttilammen ympäristö on lammen pohjoispuolella laajoilta aloilta kosteaa suoniittyä, jonka keskellä on pieniä metsäisiä saarekkeita. Pintavesi yltää suon tasoon useissa kohdin muodostaen pieniä lampia ja puroja pitkin suota. Pilkkapuu sijaitsee viiden puun rykelmänä lammen Ryttilammen länsipuolella suon ja metsäsaarekkeiden taitekohdassa.

Kohteen kuvaus

Pilkkapuu on täysin kelottunut mänty kostean metsäsaarekkeen reunassa. Puun kyljestä on hakattu lastuja useilta sivuilta noin neljänkymmenen sentin korkeudesta aina noin 130 cm korkeuteen. Muutaman metrin päässä maassa on maatuneita lautoja ja halkaistuja hirsiiä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu periaatteessa parin metrin säteelle koordinaattipisteestä, mikäli maatuivat puut pilkkapuun äärellä lasketaan mukaan. Pilkka kuulunee kuitenkin rytisuon laajempaan toiminnalliseen kokonaisuuteen. Alueella on harjoitettu niittyviljelyä, minkä seurauksena alueelta on ainakin noin 35 ha suuruiselta alalta löytynyt niitty latoja (3), laavun jäänteitä (2) sekä lukuisia pilkkapuita.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet niityllä 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. Niittysuo on laaja, ja on mahdollista, että latoja ja laavuja on aikanaan ollut paikalla nykyistä enemmän. Kohde vaikuttaa intensiivisesti hyödynnetyltä.

Pilkkapuu ei vaikuta niinkään palstojen rajojen merkintään käytetyltä merkkipuulta, paremminkin vaikuttaa siltä, että puusta on isketty syttöjä tulen tekoa varten. Vieressä lojuvat laudat ja halkaistut hirret viittaisivat jonkinlaisen rakenteen muinoiseen olemassaoloon. Kohta on kuitenkin liian kostea niittysaunan tai laavun paikaksi, lisäksi juokseva vesi on kohdasta aika kaukana. Todennäköisemmältä tuntuukin, että puun äärellä on ollut jokin keveä rakennelma, jonka tuntumassa on pidetty tulta, josta syystä sytötkin olisivat olleet tarpeen.

Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Lähteet:

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

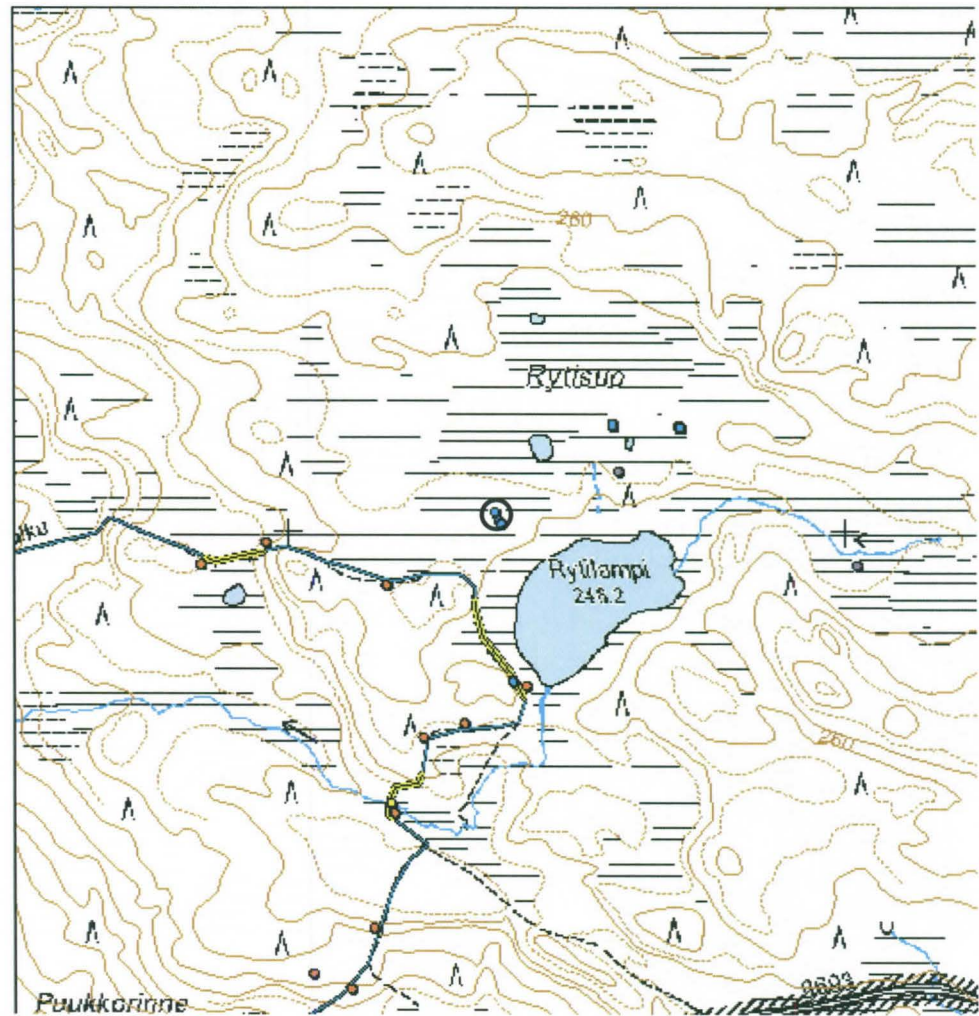
Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Rytisuo 9 pilkkapuu, 82055, pisteessä 7568051, 3605571. Puun vierellä jälkiä tulenpidosta, mahdollisesti tästä onkin isketty syttöjä. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3603371, Y 7368031	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	8199 Muu rakennelma	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3603375, Y 7368049	Löydöt:	-

Taustatiedot

Pilkkapuu löytyi 24.7.2009 tarkastettaessa Reiskaan ja peruskartalle merkittyjä niittylatoja Ryttilammen pohjoispuolella. Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008) mainitaan yksi Rytisuon pohjoispuolisista ladoista, muuten alueen kulttuuriperintö jää raportissa huomioitta. Paikalla ei Jussilan inventoinnin yhteydessä käyty. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan paiseniitty, jolla ilmeisesti tarkoitetaan lammen eteläpuolista aluetta.

Ympäristön kuvaus

Ryttilammen ympäristö on kostea suoniittyä, jonka lomassa on pieniä metsäisiä saarekkeita. Pintavesi nousee suon pinnalle useissa kohdin muodostaen pieniä lampia ja puroja suolle. Pilkkapuu sijaitsee kostean metsäisen alueen ja suon vaihtumiskohdassa.

Kohteen kuvaus

Pilkkapuu on kelottunut pieni mänty, jonka kylkeen on isketty kirveellä muutamia koloja.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu periaatteessa koordinaattipisteeseen. Noin sadan metrin matkalla, pääosin metsäisen alueen ja suoniityn rajamailla on viisi pilkkapuuta, joista tämä on yksi. Pilkkapuut kuulunevatkin Rytisuon laajempaan toiminnalliseen kokonaisuuteen. Alueella on harjoitettu niittyviljelyä, minkä seurauksena ainakin noin 35 ha suuruiselta alueelta on löytynyt niittylatoja (3), laavun jäänteitä (2) sekä lukuisia merkkipuita.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. Suoniitty levittäytyy laajalle alueelle, ja onkin mahdollista, että latoja ja laavuja on aikanaan ollut paikalla nykyistä enemmän. Kohde vaikuttaa intensiivisesti hyödynnetyltä. Ei ole mahdotonta, että niittyä olisivat käyttäneet useat eri ruokakunnat, mikä selittäisi yksinkertaisten merkkipuiden runsauden. Ruokakunnat olisivat näin merkinneet palstojen rajoja.

Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

Lähteet:

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitty oy. Metsähallitus.

Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

*Rytisuo 10 pilkkapuu, 82056, pisteessä
7568049, 5603375.*

*Kirveellä on tasoiteltu puun kylkiä
merkiksi jostain. Kuvattu 24.7.2009.*

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3603375, Y 7368049	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	8199 Muu rakennelma	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3603386, Y 7368058	Löydöt:	-

Taustatiedot

Pilkkapuu löytyi 24.7.2009 tarkastettaessa Reiskaan ja peruskartalle merkittyjä niittylatoja Ryttilammen pohjoispuolella. Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008) mainitaan yksi Rytisuon pohjoispuolisista ladoista, muuten alueen kulttuuriperinnöstä ei ole mainintoja raportissa. Jussilan inventoinnin yhteydessä alueella ei käyty. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytipuron paiseniitty, jolla ilmeisesti tarkoitetaan lammen eteläpuolista aluetta.

Ympäristön kuvaus

Ryttilammen ympäristö on suoniittyä, jota laikuttavat pienet kosteat metsäsaarekkeet. Pohjavesi nousee monin paikoin suon pinnalle muodostaen sinne tänne pieniä lampia ja puroja. Useimmat alueen pilkkapuista sijaitsevat niityn ja metsäisemmän alueen taitteessa. Rytisuo 10 pilkkapuu sijaitsee selkeämmin niityn puolella.

Kohteen kuvaus

Pilkkapuu on pieni, kelottunut mänty, jonka kylkeen on kirveellä isketty vaatimattomia merkkejä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu periaatteessa koordinaattipisteeseen, mutta pilkkapuu kuuluu viiden puun ryhmään Ryttilammen länsirannalla. Puut ovat sadan metrin säteellä toisistaan. Pilkat kuulunevat Rytisuon laajempaan toiminnalliseen kokonaisuuteen. Alueella on harjoitettu niittyviljelyä, minkä seurauksena ainakin noin 35 ha suuruiselta alueelta on löytynyt niittylatoja (3), laavun jäänteitä (2) sekä lukuisia pilkkapuita.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. On mahdollista, että latoja ja laavuja on aiemmin ollut paikalla enemmänkin, sillä kohde vaikuttaa intensiivisesti hyödynnetyltä. Ei ole mahdotonta, että niittyjä olisivat käyttäneet useat eri ruokakunnat, mikä selittäisi yksinkertaisten merkkipuiden runsauden. Ruokakunnat olisivat näin merkinneet palstojen rajoja.

Rytisuon kohde muodostaa selkeän toiminnallisen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriallista merkitystä.

Lisätietoja

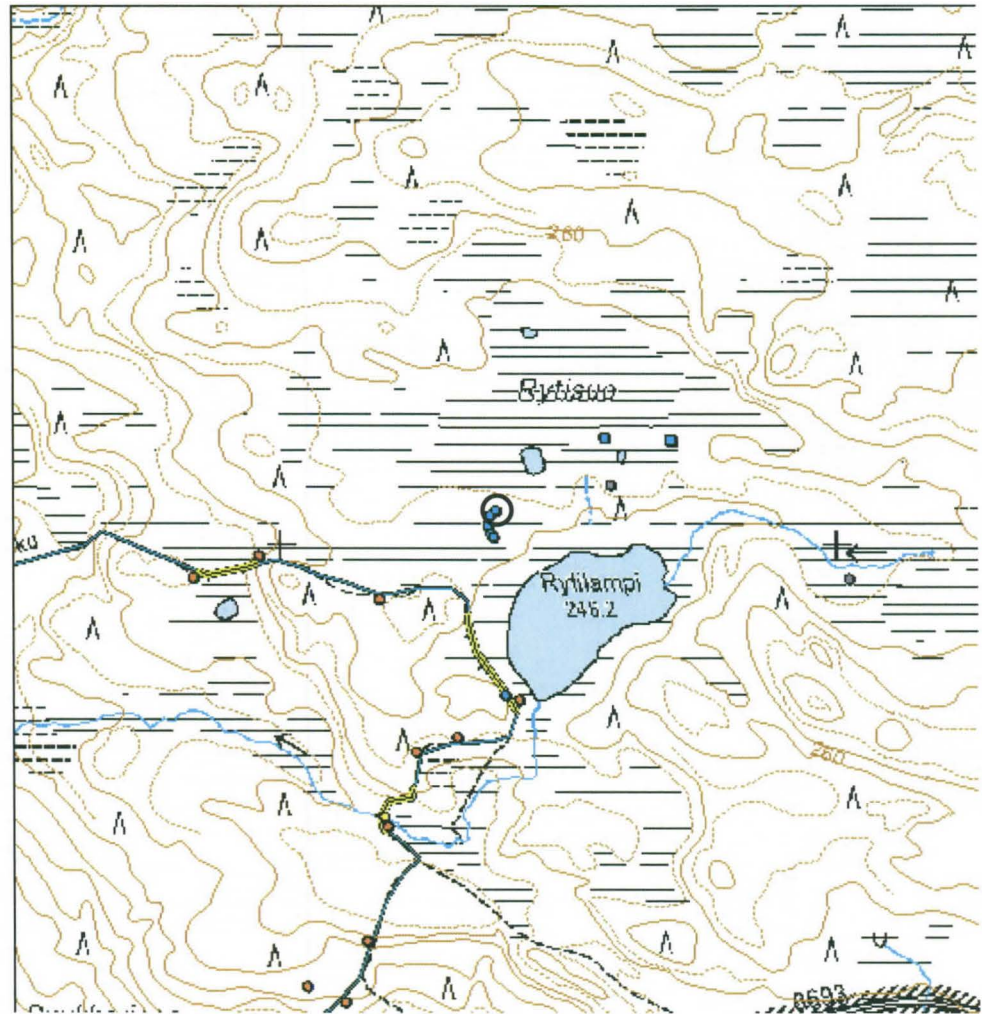
Lähteet:

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3603386, Y 7368058	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	8199 Muu rakennelma	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3604025, Y 7367931	tuotettu:	
		Löydöt:	-

Taustatiedot

Pilkkapuu löytyi 24.7.2009 tarkastettaessa Reiskaan ja peruskartalle merkittyjä niittylatoja Ryttilammen pohjoispuolella. Jussilan Oulangan inventointiraportissa (2008= mainitaan yksi Rytisuon pohjoispuolisista ladoista, muuten alueen kulttuuriperintöä ei raportissa käsitellä. Paikalla ei käyty inventoinnin yhteydessä. Rytisuon luontopolun opaslehtisessä (PP luontopalvelut/Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005) mainitaan Rytisuon suoniitty. Sami Myllymäen selvityksessä Oulangan alueen esi- ja kulttuurihistoriallisista kohteista (2004) mainitaan Rytipuron paiseniitty, jolla ilmeisesti tarkoitetaan lammen eteläpuolista aluetta.

Ympäristön kuvaus

Ryttilammen ympäristö on lammen pohjoispuolella kosteaa suoniittyä, jonka keskellä on pieniä metsäisiä saarekkeita. Pilkkapuu, joka sijaitsee viitisen metriä laavun jäänteiltä (Rytisuo 5 laavu), kasvaa metsäisellä mutta kosteahkolla alustalla. Vieressä kulkee pieni pohjavesipuro. Muutenkin niittysuon alueella pohjavesi nousee pintaan useissa kohdin muodostaen pieniä lampia ja puroja pitkin suota.

Kohteen kuvaus

Pilkkapuu on elävä mänty, halkaisijaltaan noin 60-70 cm. Sen kylkeen, yhdelle puolelle, on lyöty kirveen viiltoja noin 25 cm korkeudelta aina 70 cm korkeuteen. Viillosten yläpuolelle, noin puolentoista metrin korkeudelle, on runkoon isketty puinen tappi. Tämä on tapahtunut kaikesta päätellen samaan aikaan kuin puun merkkäminen kirveellä. Tällaisia puutappeja olen nähnyt muuallakin Kuusamon alueella. Niiden merkitys on minulle tuntematon.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu periaatteessa noin kymmenen metrin säteelle koordinaattipisteestä, sillä pilkkapuu kuuluu selvästi yhteen viereisen laavun kanssa. Yöpymispaikka merkkeineen liittyyneen kuitenkin laajempaan Rytisuon toiminnalliseen kokonaisuuteen. Alueella on harjoitettu niittyviljelyä, minkä seurauksena ainakin noin 35 ha suuruiselta alueelta on löytynyt niittylatoja, laavun jäänteitä sekä lukuisia merkkipuita.

Tulkinta

Rytisuon alueella on runsaasti merkkejä niittyviljelystä, jota Metsähallituksessa laaditun Rytisuon opaslehtisen mukaan ovat kallunkijärveläiset harjoittaneet alueella 1880-luvulta aina toiseen maailmansotaan saakka. Suoniittyjä on laajoilla alueilla ja kohde vaikuttaa intensiivisesti hyödynnetyltä. On mahdollista, että niittyjä ovat käyttäneet useat eri ruokakunnat, mikä selittäisi yksinkertaisten merkkipuiden runsauden alueella. Ruokakunnat olisivat näin merkinneet muun muassa palstojen rajoja. Nyt kyseessä oleva pilkka poikkeaa hieman useimmista alueen yksinkertaisista viillospuista kylkeen upotetun puutapin perusteella. Tällä pilkalla on mahdollisesti merkitty laavua.

Lisätietoja

Lähteet:

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitty oy. Metsähallitus.

Kärkkäinen, Simula ja Keskitalo 2005. Rytisuon luontopolku. Oulangan kansallispuisto. Metsähallitus/Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Kuusamo.

Myllymäki Sami 2004. Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Metsähallitus.

Rytisuo 12 pilkkapuu, 82168, pisteessä 7367951, 3604025. Elävässä männyssä molemmiin puolin kylkeen isketty jo kauan sitten puutapit – lieneekö kyse eroottisesta huumorista? Toisella puolella myös halkeamassa kirveen veistoja. Kuvattu 24.7.2009.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3604025, Y 7367931	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

20615 Sirkkapuron alue (sso), vanha silta, Kuusamo,
Oulanka

MH-tunnus: 47452

Kohdetyyppi:	14 Liikennekohteet?	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	0 Ei tiedossa
Koordinaatit:	X 3615402, Y 7365403	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on vanha Reiska-kohde, joka mainitaan Jussilan inventointikertomuksessa (2008), vaikka paikalla ei tuolloin käytykään. Mikroliitti oy tarkasti paikan omassa täydennysinventoinnissaan kesällä 2009.

Ympäristön kuvaus

Kettukurun ympäristö on maastonmuodoiltaan jyrkkäpiirteinen, alhaalla laaksossa kurun pohjalla ympäristö on kosteaa, rehevää ja lehtomaista. Kasvillisuus on tiheää ja runsasta.

Kohteen kuvaus

Juuri tätä (koordinaatit 3615402, 7365403 Reiskassa, Mikroliitin mittaamat 3615402, 7365396) siltapaikkaa ei kyetty täydennysinventoinnissa (Räihälä 2009) paikallistamaan.

Kohteen rajaus

Koordinaattipiste, katso yllä.

Tulkinta

Liittyy osaksi laajempaa talvitien pohjaa, joka kulkee Kettukurun ympäristössä.

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura.-alueen muinaisjäänneinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Poutiainen Hannu ja Kinnunen Janne 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihist. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	14 Liikennekohteet?	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3615402, Y 7365403	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	0 Ei määritelty	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3615601, Y 7365279	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde havaittiin 23.7.2009 Oulangan täydennysinventoinnin yhteydessä (Räihälä 2009). Alueelta on aiempia Reiska-kohteita (silta 47452 ja louhos 47455), jotka mainitaan Timo Jussilan inventointikertomuksessa (2008). Tuolloin ei kuitenkaan paikoilla käyty. Mikroliitti oy:n täydennysinventoinnissa (Poutiainen 2009) Kettukurun kohteita on tarkastettu. Siltarakenne (47452) liittyy mahdollisesti samaan tienpohjaan kuin tämän uoma. Inventoinnissani en kuitenkaan kyennyt paikallistamaan Reiskassa jo olevaa siltarakennetta.

Ympäristön kuvaus

Kettukuru on hyvin lehtomainen, kostea ja pöpelikköinen. Alue on vaikeakulkuista suurten korkeuserojen ja runsaan kasvillisuuden vuoksi. Puro on paikoin kapea, paikoin kosteus leviää useiden metrien alueella, jolloin on vaikeaa päätellä, missä kohden puro täsmällisesti ottaen kulkee.

Kohteen kuvaus

Purossa on havaittavissa vähäisiä siltarakenteita useammassa kohden, paikoin puron rannalla voi erottaa kasvillisuudessa vanhaa tien pohjaa. Tien pohja lienee sama, joka näkyy peruskartallakin, vaikka se on hyvää vahtia kasvamassa umpeen.

Kohteen rajaus

Kohteesta on koordinaattipisteitä kahdesta kohtaa, paikoista, joissa puron yli kulkee siltarakennelman tapaisia:

3615601, 7365279

3615365, 7365274

Tulkinta

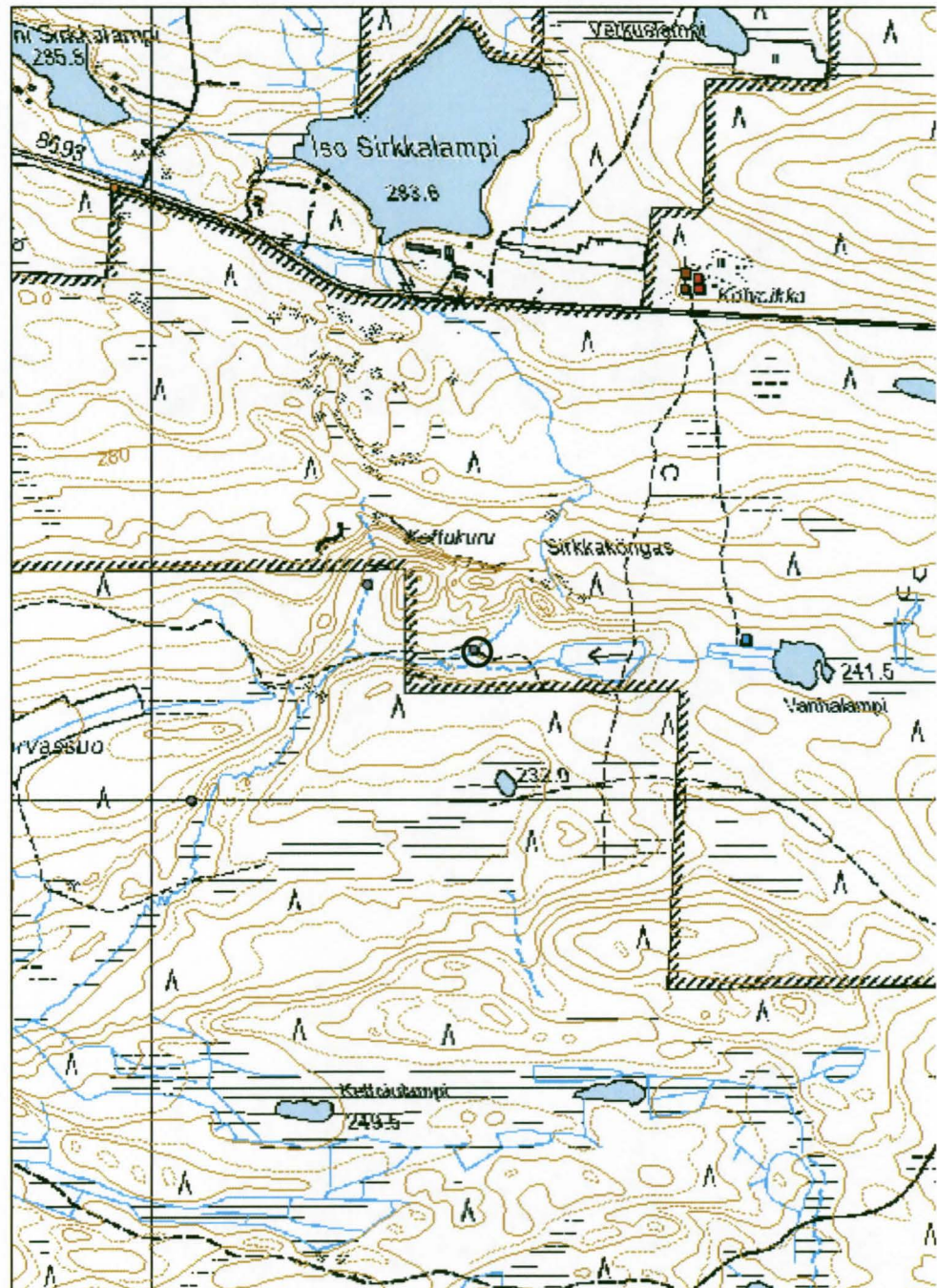
Kyseessä on vanha talvitien pohja, joka kulkee Kettukurun eteläpuolella myötäillen puron vartta. Epäselväksi jää, liittyykö kurun länsireunalta dokumentoitu siltarakenne/tien pohja (47452) samaan talvitiehen, vai lieneekö kyseessä jokin muu haarauma.

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Poutiainen Hannu ja Kinnunen Jouni 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihist. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:		Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3615601, Y 7365279	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kettukuru. Puron yli kulkevaksi ilmoitettua siltaa etsimässä. Ympäristö on hyvin lehtomainen ja tihveäkasvuinen. Kuvattu 25.7.2009.

Kettukuru talvitiien pohja, "silta 1026". Talvitiien pohjaa siltarakennelmineen on dokumentoitu useissa eri pisteissä. Kuvan rakennelmat pisteestä 7565274, 3615565. Inventointiasistentit kengitysseppä Jussi Räihälä ja alaskanhusky Kimi kulkevat puroilta lähtevää tieuraa. Kuvattu 25.7.2009.

20615 Sirkkapuron alue (sso), Kettukurusta etelään
louhos

MH-tunnus: 47455

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	8199 Muu rakennelma	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3615072, Y 7364995	Löydöt:	-

Taustatiedot

Kohde on vanha Reiska-kohde, joka mainitaan Jussilan inventointikertomuksessa (2008). Tuolloin ei paikalla kuitenkaan käyty. Mikroliitin täydennysinventoinnissa (Poutiainen 2009) kohteesta todetaan, että louhokseksi arvellulta alueelta on mahdollisesti haettu kiviä kotitarpeeseen, mutta että kyseessä on muutoin luonnonmuodostelma.

Ympäristön kuvaus

Laaja rovakko sijaitsee puron varressa, Kettukurun eteläpuolella, puolisen kilometriä kurusta etelään. Matalasta kalliosta - noin kymmenen metriä korkeasta - on tippunut aikojen saatossa alas kiviä, osin suuriakin lohkareita. Alue on noin sata metriä pitkä.

Kohteen kuvaus

Kohde on rovakkoa, joka on syntynyt joko jääkauden päättymisen yhteydessä ja/tai eroosiovoimista tämän jälkeen. Paikoin on havaittavissa kasoja, joihin näyttäisi kerätyn keskenään saman kokoisia lohkareita.

Kohteen rajaus

Kohde on selvästi maastossa rajautuva, noin sata metriä pitkä alue, jossa matalasta kalliosta on irronnut kiveä.

Tulkinta

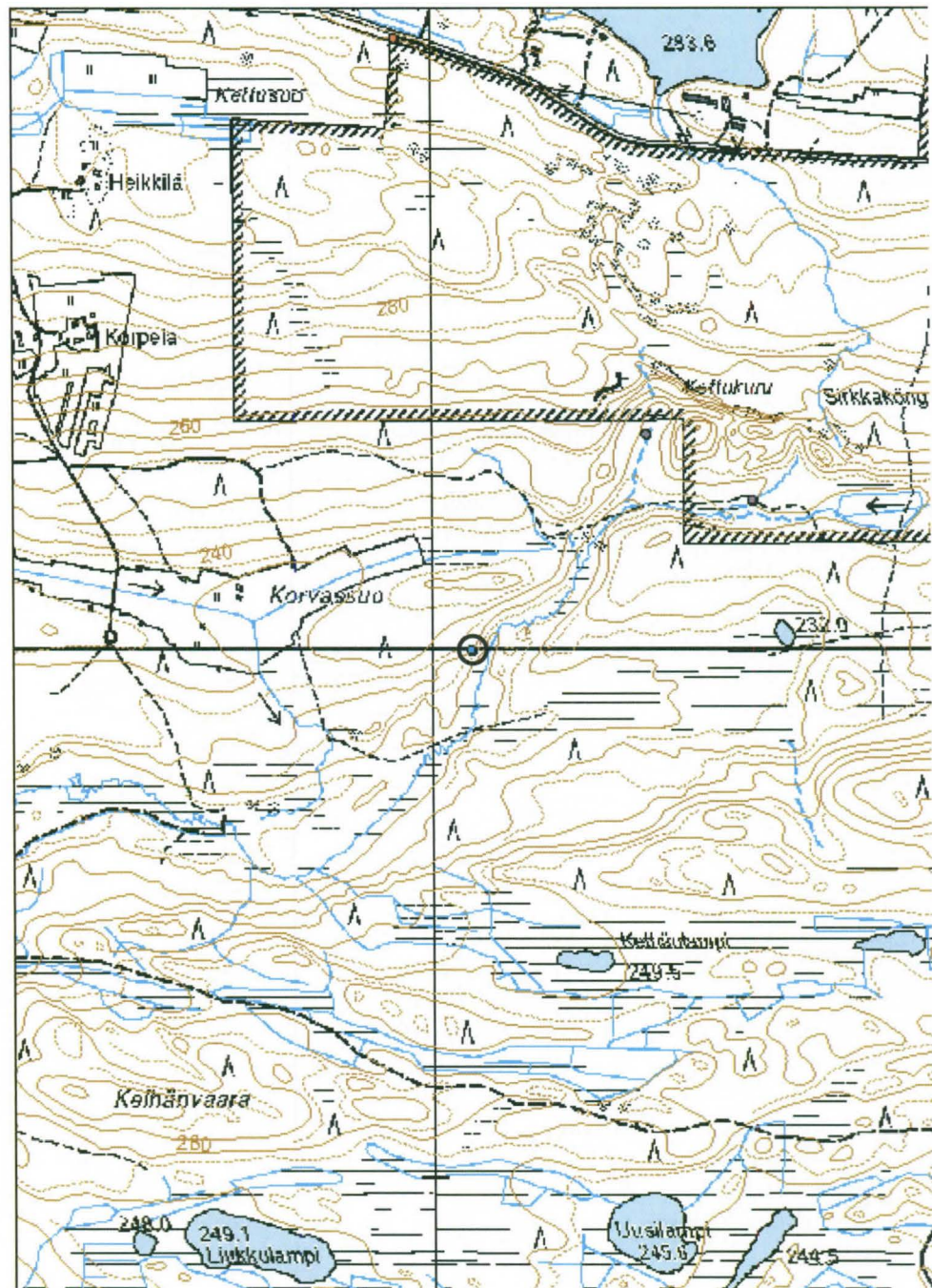
Pääosin luonnonmuodostelma. Irronneita lohkareita on toki voitu kerätä ja käyttää, mutta varsinaisia merkkejä louhimisesta ei paikalla voi havaita.

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Poutiainen Hannu ja Kinnunen Janne 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihist. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3615072, Y 7364995	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

*Kettukurusta etelään "louhos"
47455, luontainen kivikko.
Kuvattu 23.7.2009.*

20615 Sirkkapuron alue (sso), Uopajanniemi 2
rakennuksenpohja

MH-tunnus: 82210

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaatti- selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3613838, Y 7363855	tuotettu:	
		Löydöt:	-

Taustatiedot

Uopajanniemestä oli ennen tarkastusinventointia (Räihälä 2009) Reiska-kohteeksi merkitty pyyntikuoppa, joka tarkastuksessa paljastui resentiksi kaivannoksi. Tämä kuoppa mainitaan Jussilan inventointiraportissa 2008, tosin Jussilan tutkimusryhmä ei tuolloin käynyt paikalla. Samainen tutkimusryhmä on tarkastanut kohteen omassa täyden nysinventoinnissaan 2009 (Poutiainen 2009). Missään ei kuitenkaan sanallakaan viitata Uopajanniemen rakennuksenpohjaan, jonka löysin kuopan tarkastuksen yhteydessä 22.7.2009.

Ympäristön kuvaus

Uopajanniemi on kumpuilevaa kangasta vajaa kolme kilometriä Liikasenvaaran kylän eteläpuolella. Uopajanpuro virtaa niemen itäreunalla, eteläpäässä siihen yhtyy lännestä toinen puro, joka jatkaa kulkuaan kohti etelää ja Ounasjokea Uopajanniemen eteläpäästä. Niemen reunat laskevat jyrkähkösti kohden sitä ympäröiviä puroja koko niemekkeen alueella.

Rakennuksen pohja sijaitsee niemen kaakkoiskärjessä, noin 50 metrin päässä puron rannasta. Rakennuksen pohjan koillispuolella on alue, josta maanpinta on kulunut paljolti pois jo joku aika takaperin.

Kohteen kuvaus

Rakennus lienee purettu tai ehkä osin myös palanut/poltettu, joten sen mittasuhteita on hieman vaikea arvioida. Hieman on nähtävillä kuitenkin alkuperäisiä seinärakenteita. Yleisvaikutelmaksi jää, että se on ollut noin 4 x 5 metrin suuruinen. Sammaloituneen pohjan vieressä on kasa pätkittyjä hirsiiä ja leveitä lankkuja. Kivistä ladottu kiuas on hirsikasan alla. Koko rakennelman päällä kasvaa joitakin korkeintaan 50 vuotta vanhoja puita.

Kohteen rajaus

Rakennus liittyyneen laajempaan toiminnalliseen kokonaisuuteen, sillä sen koillispuolella on alue, joka vaikuttaa vanhan lassin paikalta. Maan pinta on erodoitunut ikäänkuin siellä olisi säilytetty tukkipinoja pitempiä aikoja. Rakennuksen eteläpuolelta, niemen kärjestä lähtee vanha talvitien pohja, joka noudattelee niemen länsipuolella kulkevan puron vartta. Tien pohja yhtyy niemen luoteisosassa peruskartallakin näkyvään ajouraan. Matkaa tänne on tien alkupäästä puolisen kilometriä. Tienpohjan varrella (3613619, 7363752) kasvaa viinimarjapensaita.

Tulkinta

Rakennuksen pohja liittyyne savottatöihin alueella, vaikka jälkiä muista rakennuksista paikalla ei havaittukaan. Viereinen lanssi viittaa jonkinlaiseen tukikohtaan, talvitien pohja puolestaan puun kuljetukseen paikalta. Alue on ollut siinä määrin ihmisen toiminnan seutua, että jopa viinimarjat ovat kulkeutuneet paikalle.

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Poutiainen Hannu ja Kinnunen Janne 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihist. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus.

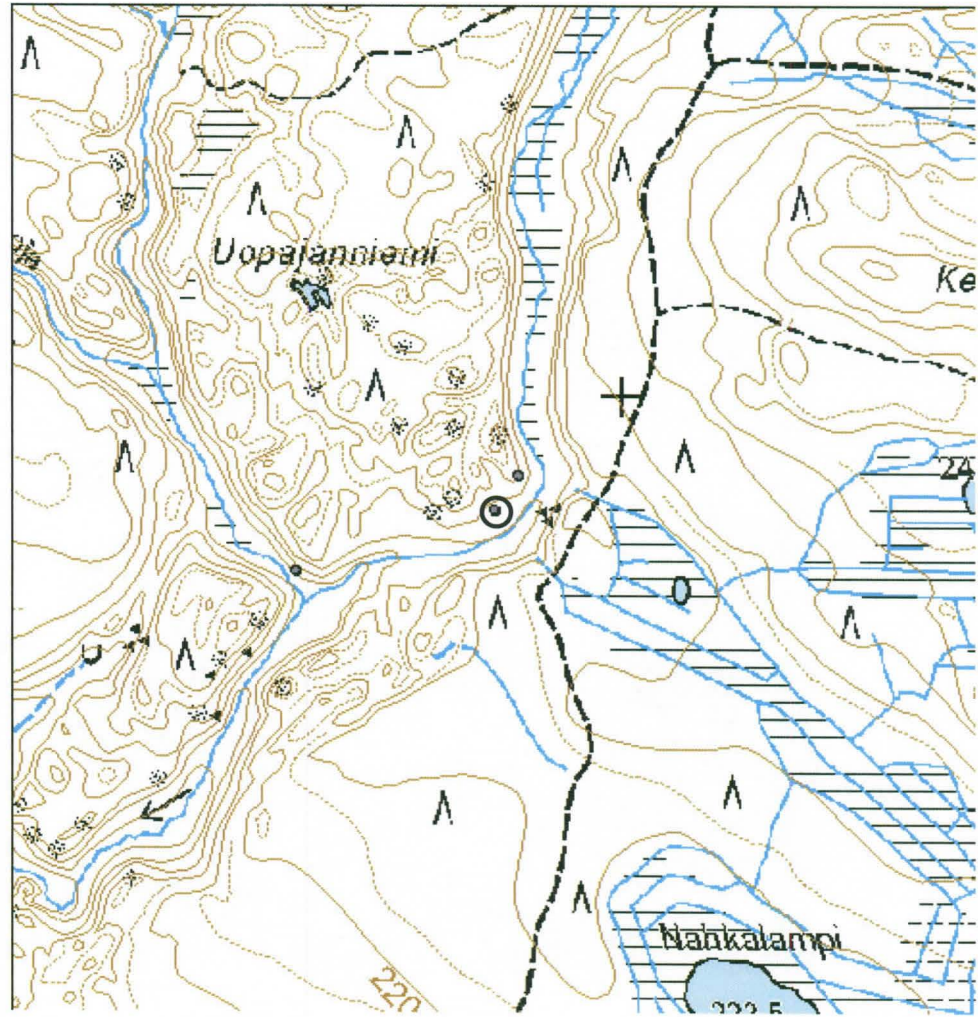

Uopajanniemi 2 82210 rakennuksen pohja pisteessä 7563855, 5613838, kuvassa maatuivia nurkkarakenteita. Kuvattu 25.7.2009.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3613838, Y 7363855	Mittakaava:	1:6976

Huom. Mittakaavavirhe!

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

20615 Sirkkapuron alue (sso), Uopajanniemi
maakuoppia

MH-tunnus: 47456

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	3		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3613868, Y 7363898	Löydöt:	-

Taustatiedot

Reiska-kohteeksi merkitty maakuoppa tarkastettiin Oulangan täydennysinventoinnin yhteydessä 23.7.2009. Alueella, joka vaikuttaa vanhalta lanssin paikalta, löytyi kolmekin eri kokoista maakuoppaa, joista tosin yksikään ei ole pyyntikuoppa.

Timo Jussilan inventointiraportissa 2008 kohde mainitaan numerolla 1028, tuolloin paikalla ei käyty. Mikroliitti oy:n täydennysinventoinnissa 2009 Hannu Poutiainen tarkasti kohteen (Poutiainen 2009). Poutiaisen ja omien havaintojeni perusteella kuoppa on resentti kaivanto, jolla ei ole kulttuuriperintöarvoa.

Ympäristön kuvaus

Uopajanniemi sijaitsee Liikasenvaaran kylän eteläpuolella. Uopajanpuro sivuhaaroineen polveilee niemen molemmin puolin jatkaen sitten matkaansa kohti etelää ja Oulankajokea. Niemialue on hyvin polveilevaa kangasmaastoa, joka laskee jyrkästi kohti puroa. Kuopat - joita siis havaittiin kolme - sijaitsevat kankaalla, joka lähes välittömästi kuoppien itäpuolella muuttuu lehtomaiseksi puron varreksi. Välittömästi suurimman kuopan vieressä on kiukaallisen rakennuksen jäänteet.

Kohteen kuvaus

Kuoppia on kaikkiaan kolme. Niistä suurin on noin 4 x 2 metriä laaja ja pari metriä syvä. Tämä on ilmeisesti kuoppa, joka alun pitäen on Reiskaan merkitty, tosin sen koordinaatit eivät aivan täsmää edes leveillä virhemarginaaleilla. Mittasin pisteen koordinaateiksi 3613841, 7363853. Toinen, kaksiosainen kuoppa sijaitsee pisteessä 3613836, 7363854 ja kolmas pisteessä 3613875, 7363868. Kolmas kuopista on pieni, 1.5 x 1 metriä laajuudeltaan ja vain joitakin kymmeniä senttejä syvä.

Kohteen rajaus

Sinänsä kuoppa-alueen rajoja ei ole tarpeen määritellä, sillä ne ovat resenttejä kuoppia vailla kummempaa kulttuuriperintöarvoa, mutta kuoppien kohdalla niemen kärjessä näyttäisi sijainneen vanha lanssialue. Lisäksi suurimman kuopan vieressä, vain muutaman metrin päässä, on kiukaallisen rakennuksen pohja (Uopajanniemi 2 rakennuksen pohja). Vanhan talvitien pohja (Uopajanniemi SW talvitien pohja) alkaa niemen eteläkärjestä ja jatkuu ensin länteen, sitten niemen reunaa ja sen länsipuolella juoksevaa puronvartta pitkin kohden pohjoista. Tien pohja yhtyy puolisen kilometriä niemen kärjestä pohjoiseen peruskartallakin näkyvään ajouran pohjaan.

Tulkinta

Kuopat kuopat ovat selvästi ihmisen tekemiä, reunat sammaloituneita ja selväpiirteisiä. Ne ovat kuitenkin resenttejä eikä mikään niiden sijainnissa viittaa pyyntikuoppafunktion. Paremminkin ne vaikuttavat maa-aineksenottokuopilta. Koska vieressä on sijainnut kiukaallinen rakennus, olisi ehkä ainakin suurinta kuoppaa muuten voinut pitää kellarin sijana, mutta kuopan sijainti on loivassa rinteessä sellainen, että se helposti täyttyy vedellä eikä siten olisi ollut kovin funktionaalinen säilytystä silmällä pitäen.

Lisätietoja

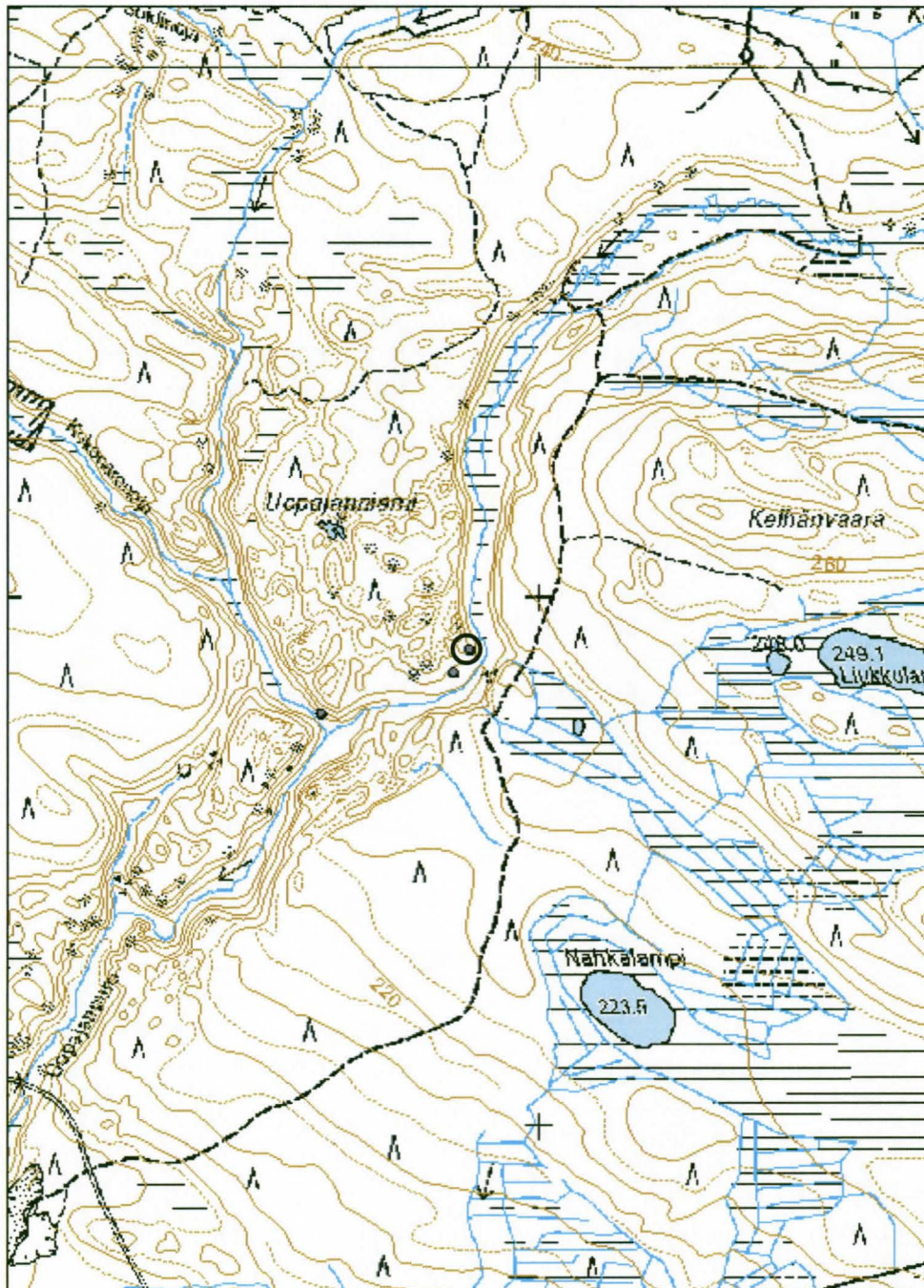
Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Poutiainen Hannu ja Kinnunen Janne 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihist. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Uopajanniemi 47456 maakuoppa pisteessä 7563855, 5613841. Mittatikkuna kengitysseppä Jussi Räihälä (192 cm). Kuoppa sijaitsee rinteessä aivan maatuvan rakennuksen (Uopajanniemi 2 82210) vieressä ja se on resentti. Kuvattu 25.7.2009.

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3613868, Y 7363898	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

**20615 Sirkkapuron alue (sso), Uopajanniemi SW
talvitien pohja**

MH-tunnus: 47457

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3613590, Y 7363778	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on vanha Reiska-kohde, joka on kulkenut tukkisillan nimellä. Tiedossa on myös ollut, että kulkuväylän rakenteita on laajemmalla alueella. Paikka esiintyy Jussilan inventointikertomuksessa 2008 numerolla 1029 tukkisilta, mutta tuolloin kohdetta ei tarkastettu. Seuraavan vuonna tehdyssä täydennysinventoinnissa (Poutiainen 2009) kohteessa on käyty. Rakennelmaa nimitetään ylityspaikaksi sillä lisähavainnolla, että sillan lisäksi hieman etäämpänä kulkee tieura.

Kohde tarkastettiin 22.7.2009 (Räihälä 2009).

Ympäristön kuvaus

Uopajanniemi on kumpuilevaa kangasta vajaa kolme kilometriä Liikasenvaaran kylän eteläpuolella. Uopajanjoki virtaa niemen itäreunalla, eteläpäässä siihen yhtyy lännestä toinen puro, joka jatkaa kulkuaan kohti etelää ja Ounasjokea Uopajanniemen eteläpäästä. Niemen reunat laskevat jyrkäkkoisesti kohden sitä ympäröiviä puroja koko niemekkeen alueella.

Tien pohja kulkee maastossa puroa seuraten Uopajanniemen kaakkoispäästä alkaen, ja se kääntyy edelleen niemen maastoa seuraillen kohti pohjoista osittain aivan puron rannassa, osittain puron päällä.

Kohteen kuvaus

Talvitien pohja alkaa rakennuksen pohjan (82210) eteläpuolelta, puron rannasta. Se on kohdalla selvästi raivattu, noin neljän metrin levyinen alue, jossa penkkoja on puhkottu tien pohjaksi. Hieman kauempana, pisteen 3613750, 7363797 tienoilla, tien pohja menee niin kosteaksi, että paikalle on rakennettu hirsistä pitkoksia. Näitä "siltarakenteita" on tiellä pitkin matkaa, erityisesti kohdissa, joissa puron rannat ovat niin jyrkät, että tie kulkee suoraan puron päällä. Pisteen 3613619, 7363752 kohdalla kasvaa viinimarjapensas.

Pisteen 3613585, 7363780 kohdalla tien pohja palaa jälleen puron itärannalle, josta se jatkaa etenemistään kohti pohjoista. Tien pohja nousee puron rannasta pisteen 3613488, 7364382 tietämällä ja yhtyy peruskartallakin näkyvään ajouraan, joka jatkuu kohti koillista.

Kobteen rajaus

Tien pohja erottuu maastossa yli kilometrin mittaisena väylänä, joka erottuu osittain maastoon raivattuna, osittain siltarakennelmina puron reunalla tai sen päällä.

Mitatut pisteet:

3613850, 7363825 (alku)

3613750, 7363797

3613596, 7363771

3613585, 7363780

3613421, 7364066

3613419, 7364253

3613488, 7364382 (tien pohja nousee Uopajanniemen päälle rannasta)

Tulkinta

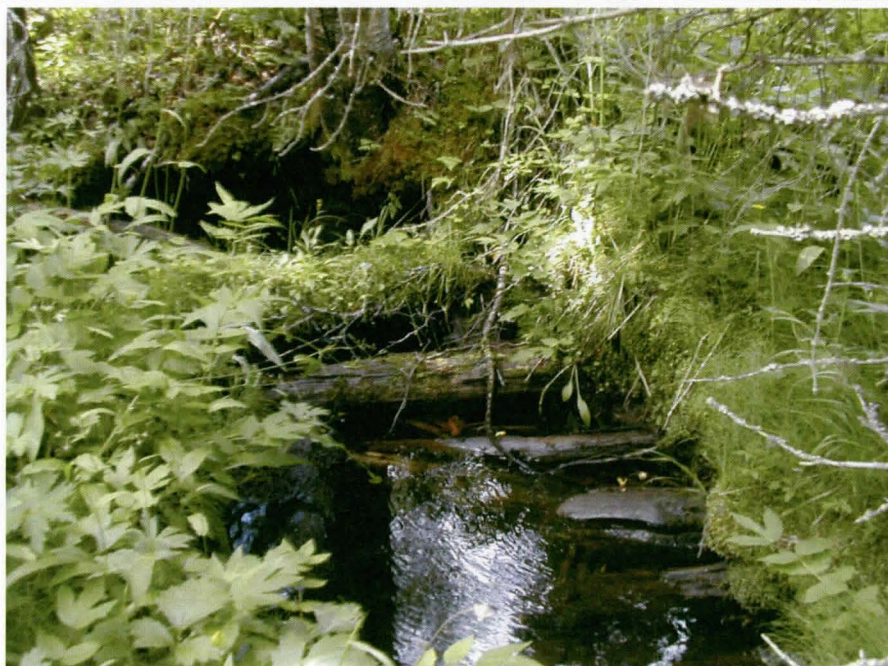
Talvitien pohja liittyy paikalla ilmeisesti sijainneeseen savottaan ja lanssiin. Tien alkupään äärellä on sijainnut rakennus (82210), jonka pohjarakenteita voi edelleen havaita maastossa. Rakennuksen pohjoispuoleisella alueella on maanpinta erodoitunut, ja alue on tulkittu lanssin paikaksi. Talvitien pohja liittyy näin luontevasti puun poiskuljetukseen, ilmeisesti talvisaikaan, päätellen tien pohjan kulkemisesta osittain puron päällä.

Alue on ollut siinä määrin ihmistoimintojen piirissä, että tien varteen on juurtunut viinimarjapensaita.

Lisätietoja

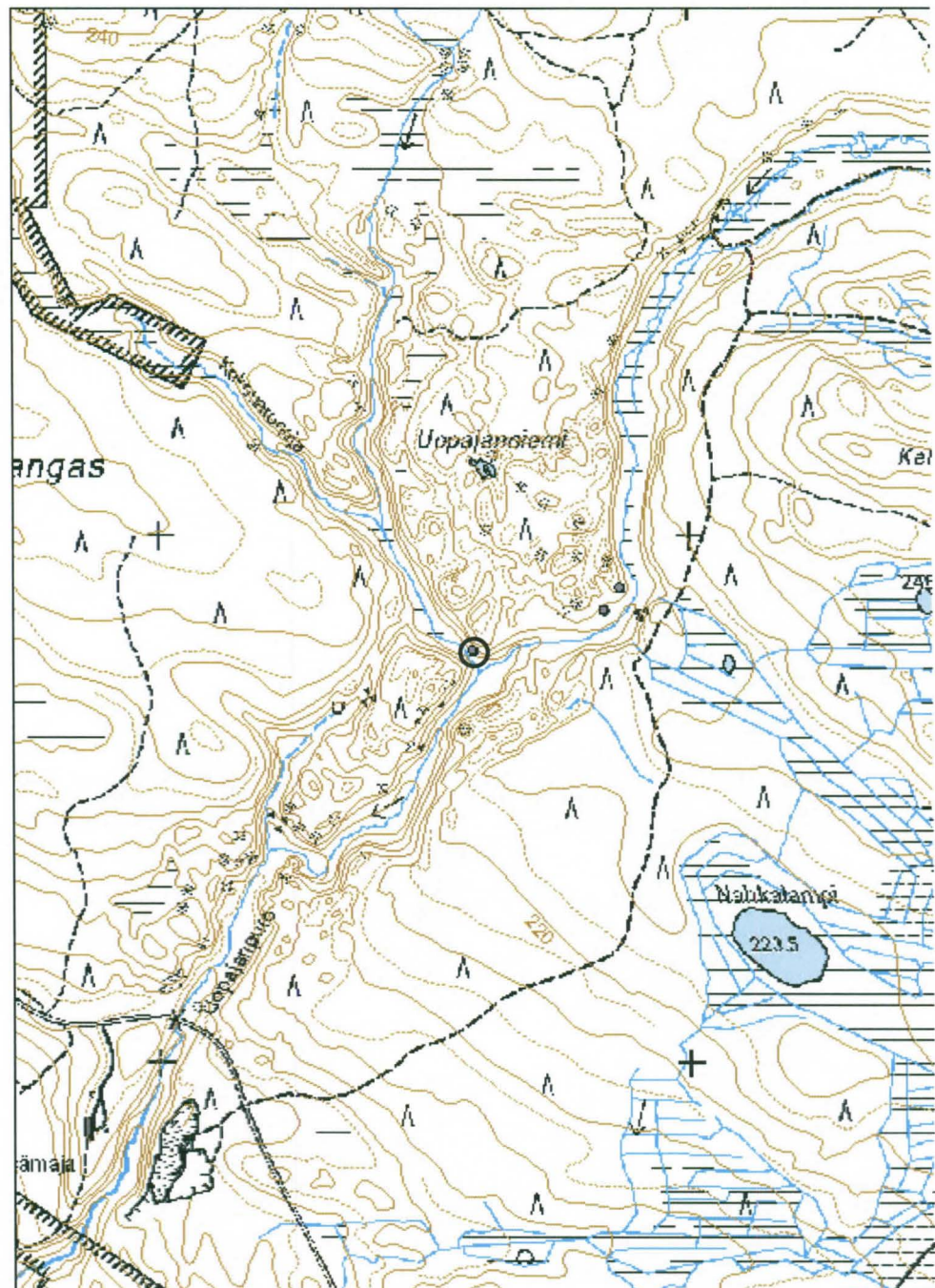
Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Poutiainen Hannu ja Kinnunen Janne 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihist. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Uopajanniemi SW 47457 talvitien pohja. Tieuraa ja siihen liittyviä kapulasiltoja erottuu maastossa yli kilometrin matkalla. Kuvattu 23.7.2009.

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/ MML/08
Koordinaatit:	X 3613590, Y 7363778	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

**853 Oulangan kansallispuisto, Tulilampi W rakennuksen
jäänteet**

MH-tunnus: 47449

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3610558, Y 7366277	Löydöt:	-

Taustatiedot

Kohde tarkastettiin 22.7.2009 Oulangan täydennysinventoinnin (Räihälä 2009) yhteydessä. Se oli merkitty aiemmin Reiska-kohteeksi, ja Timo Jussilan inventointiraportissa (2008) kohde mainitaan raportin numerolla 1030, tupasija. Jussilan inventointiryhmä ei kuitenkaan tuolloin käynyt paikalla. Jussilan täydennysinventoinnissa (Poutiainen 2009, raportin kannessa lukee 2008) kohde on tarkastettu. Raporttiin kirjatut havainnot ovat täysin linjassa omien havaintojeni kanssa.

Ympäristön kuvaus

Tupasija sijaitsee kankaalla Tulilammen länsipuolella. Rakennelman eteläpuolella maasto laskee kohti Tulilampeen laskevaa puroa. Polku, joka alkaa Liikasenvaaraan vievältä tieltä, ja joka kulkee aluksi kohti etelää, sittemmin länttä, sijaitsee vajaat sata metriä rakennelmalta länteen.

Kohteen kuvaus

Tupasijasta on jäljellä maatunut hirsikehikko, joka on mitoiltaan noin 5 x 8 metriä. Nurkissa on näkyvillä rautanauvoja, yhdessä nurkista myös kiveystä. Rakennelmassa on käytetty sahattuja lautoja. Jälkiä lattiasta tai katosta ei voitu havaita, rakennelma onkin ilmeisesti purettu pois.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu reilun kymmenen metrin säteelle ilmoitetusta koordinaattipisteestä. Ympäristöstä ei tehty muita kulttuuriperintöhavainnoja.

Tulkinta

Rakennelman jäännökset antavat vaikutelman hatarahkosta ja tilapäisestä rakennelmasta. Mikään havainnoissa ei viittaa erityisen korkeaan ikään, vaan arveluni onkin, että paikalla ollut rakennelma on tuskin paljoakaan viittäkymmentä vuotta vanhempi.

Lisätietoja

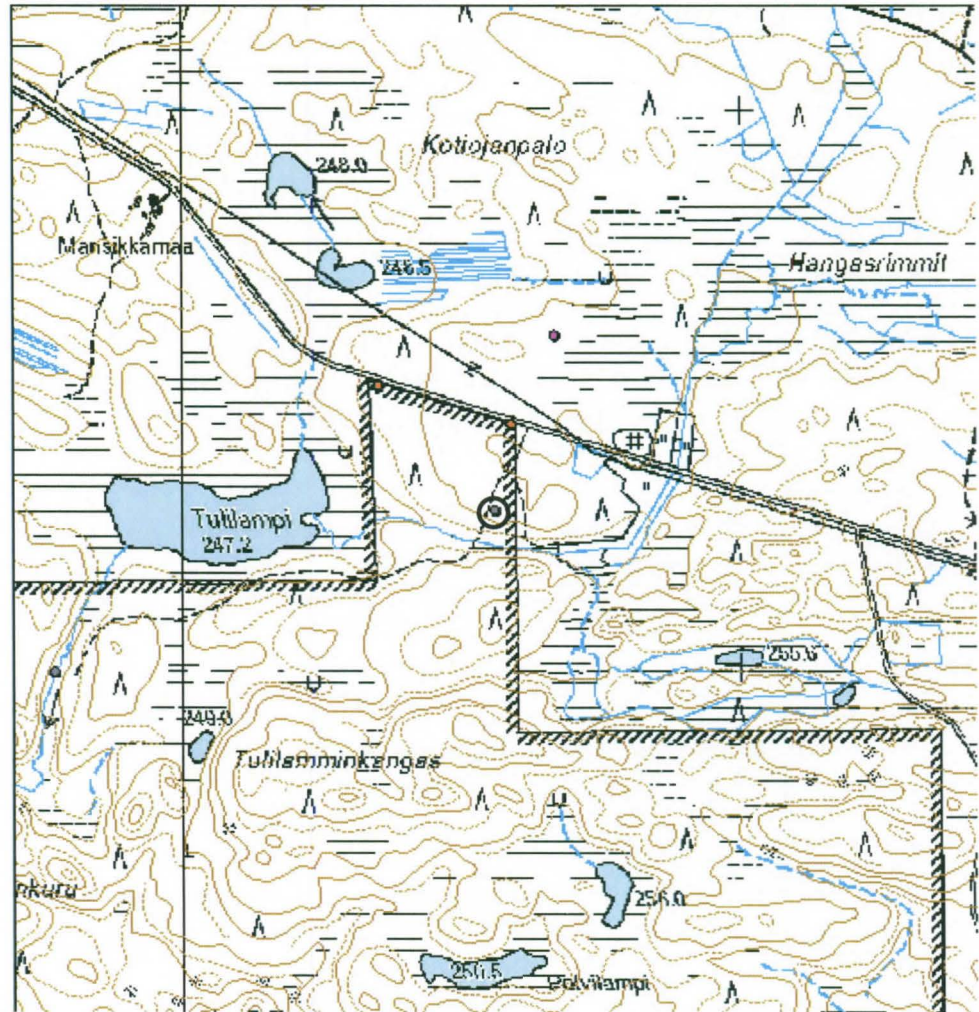
Lähteet:

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Poutiainen Hannu ja Kinnunen Janne 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihist. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3610558, Y 7366277	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Yllä: Tulilampi W 47449, "tupasija 1030", rakennuksen pohja pisteessä 7366277, 3610558. Kuvattu 22.7.2009.

Alla: Tulilampi W 47449, "tupasija 1030", rakennuksen nurkkaa pisteessä 7366277, 3610558. Hirsien käsittelystä päätellen ei rakennus voi olla kovin vanha. Kuvattu 22.7.2009.

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	4199 Muu silta	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton tuotettu:
Koordinaatit:	X 3609860, Y 7366162	Löydöt:	-

Taustatiedot

Kohde havaittiin 22.7.2009 Oulangan täydennysinventoinnin (Räihälä 2009) yhteydessä. Alueelta on aiempia Reiska-kohteita (rakennuksen jäänteet 47449 ja erotusaitaa 47450), jotka molemmat mainitaan Timo Jussilan raportissa 2008. Paikalla ei tuolloin kuitenkaan ole käyty. Mikroliitti oy kävi Tulilammen alueella omassa täydennysinventoinnissaan (2009), mutta huomioita vähäisistä siltarakenteista ei tuossa raportissa ole kirjattuina.

Ympäristön kuvaus

Tulilammesta etelää kohden laskevan puron rannat ovat kosteat välittömästi lammen eteläpuolella, maasto on hieman kuivempaa kauempana mentäessä kohti etelää puron vartta pitkin. Siltarakenteet sijaitsevat kohdassa, missä kosteampi osuus muuttuu hieman kuivemmaksi.

Kohteen kuvaus

Purossa on havaittavissa selkeä siltarakenne, mutta epäselvää on, miksi näin vähäpätöiseen puroon on katsottu tarpeelliseksi tehdä tällainen rakennelma.

Kohteen rajaus

Kohteen koordinaateiksi on mitattu 3609860, 7366162.

Tulkinta

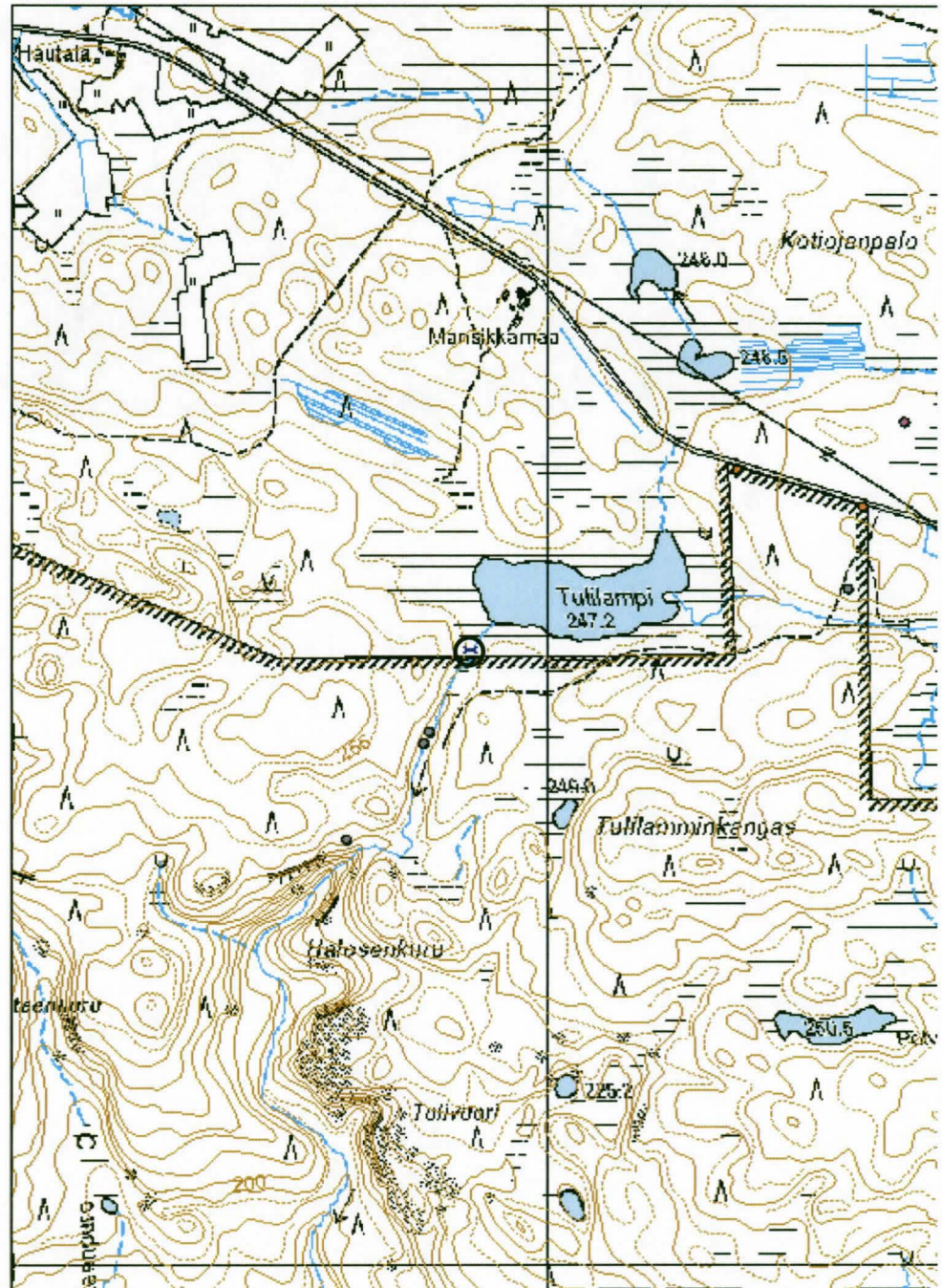
Epäselvää on, miksi tällaiseen maastonkohtaan olisi rakennettu silta/ylityspaikka. Joitakin satoja metrejä etelään kohdasta on kuitenkin vanha käytöstä poisjäänyt erotusaita-alue, joten runsaasti ihmistoimintoja alueella toki on ollut. Tulilammen itäpuolella on maatuvan rakennelman jäännökset (47449).

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Poutiainen Hannu ja Kinnunen Janne 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihist. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3609860, Y 7366162	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Tulilampi puro silta. Siltarakennelma lammen lounaispäästä lähtevän puron yli.
Kuvattu 22.7.2009.

**853 Oulangan kansallispuisto, Tulilampi S
poroerotuspaikka**

MH-tunnus: 47450

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3609767, Y 7365985	Löydöt:	-

Taustatiedot

Kohde tarkastettiin 22.7.2009 Oulangan täydennysinventoinnin (Räihälä 2009) yhteydessä. Kohde on ollut kahtenakin Reiska-kohteena (käsillä olevan tietueen lisäksi numerolla 73603), mistä Timo Jussila oli poiminut sen inventointiraporttiinsa (2008). Tuon inventoinnin yhteydessä kohdetta ei kuitenkaan tarkastettu. Mikroliitti oy:n täydennysinventoinnissa (Poutiainen ja Kinnunen 2009) kohde on tarkastettu.

Ympäristön kuvaus

Alue, jolla poroerotuspaikka on sijainnut, on Tulilammesta etelään laskevan puron vartta. Rinne laskee puron molemmin puolin, erotusaitaa on jäljellä ainakin puron itärannalla. Alkuperäisten Reiska-tietojen mukaan kohde on tosin merkitty puron länsirannalle. Maasto on kumpuilevaa kangasta.

Kohteen kuvaus

Pois käytöstä jäänyt poroerotusaita on rakennettu aikojen kuluessa osin jyrkimmistä hirsistä, osin kevyemmästä materiaalista kuten sahatuista laudoista. Rakenteissa näkyy rautalankaa ja nauvoja. Rakennelmassa on johdintoja sekä karsinoita ja porttirakennelmia, tosin kokonaiskuvan saamista erotusalueesta vaikeuttaa se, että paikoin aitarakennelmat ovat jo hyvin maatuneita. Nykyäänkin aitausta on jäljellä ainakin parinsadan metrin matkalla, minkä vuoksi myös eri tarkastajien koordinaatit poikkeavat toisistaan.

Kohteen rajaus

Kohde on vaikea maantieteellisesti rajata, sillä maatuovia rakennelman osia on ainakin parin sadan metrin matkalla puron varressa. Havainnointia ja siten myös alueen rajaamista vaikeuttaa se, että aitaus on paikoin hyvin maatunut. Alkuperäisten Reiska-tietojen perusteella kohde näyttäisi merkityn puron länsirannalle, mutta kesän 2009 molemmat täydennysinventoinneissa dokumentointi on tehty puron itärannalla.

Mitatut pisteet:

alkuperäinen rekisteritieto: 3609767, 7365985

70603 (Tervonen 2008): 3609778, 7366007

Poutiainen ja Kinnunen 2009: 3609842, 7366029

Räihälä 2009 eteläpää: 3609812, 7366042

Räihälä 2009 pohjoispää: 3609936, 7366124

Tulkinta

Aitauksen nykykunnosta päätellen rakennelma on jäänyt pois käytöstä kymmeniä vuosia sitten.

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Poutiainen Hannu ja Kinnunen Janne 2009. Kuusamo Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen kulttuurihist. jäännösten täydennysinventointi 2008 (sic!). Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3609767, Y 7365985	Mittakaava:	1:10177

Huom. Mittakaavavirhe.

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti- selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3608150, Y 7366177	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Niittyladon jäänteet on vanha Reiska-kohde. Se mainitaan Mikroliitin inventointiraportissa (2008), mutta paikalla ei tuolloin käyty. Raporttiin on myös merkitty virheellinen i-koordinaatti. Reiskassa tämä on omien mittauksieni mukaan kuitenkin oikein.

Ympäristön kuvaus

Niittyladon jäänteet sijaitsevat Putaanojan rantaniityllä, joka on suhteellisen aukeaa aluetta edelleen. Oja laskee Oulankajokeen joitakin kilometrejä etelään ladosta. Varsinkin ojan itärannalla kasvaa monin paikoin kosteaa niittyä joidenkin kymmenien metrien leveydeltä, minkä jälkeen törmät nousevat Oulangalle tyypillisesti hyvin äkkijyrkästi ylöspäin.

Kohteen kuvaus

Niittylato sijaitsee viitisenkymmentä metriä itään ojan rannasta. Se on luhistunut, jäljellä on 4-5 hirsikertaa, paitsi oviaukolla, joka on enemminkin tuhoutunut. Lato on ollut noin 4x5 metriä mitoiltaan, se on rakennettu aikoinaan vahvoista hirsistä. Siinä ei voi havaita merkkejä lattiarakenteista. Rakennelma on sisältä täysin sammaloitunut, ja sen keskellä kasvaa kaksi kuusta.

Kohteen raja

Itse latorakennelma rajautuu muutaman metrin säteelle koordinaattipisteestä, mutta luonnollisesti ympäröivä niitty on samaa aktiviteettialuetta. Vaikka ihminen ei juuri enää paikalla touhua, oli inventointihetkellä havaittavissa merkkejä muusta toiminnasta paikalla: Aivan ladon jäänteitten vierellä oli jonkin suuren eläimen, mahdollisesti hirven, tuore makaus.

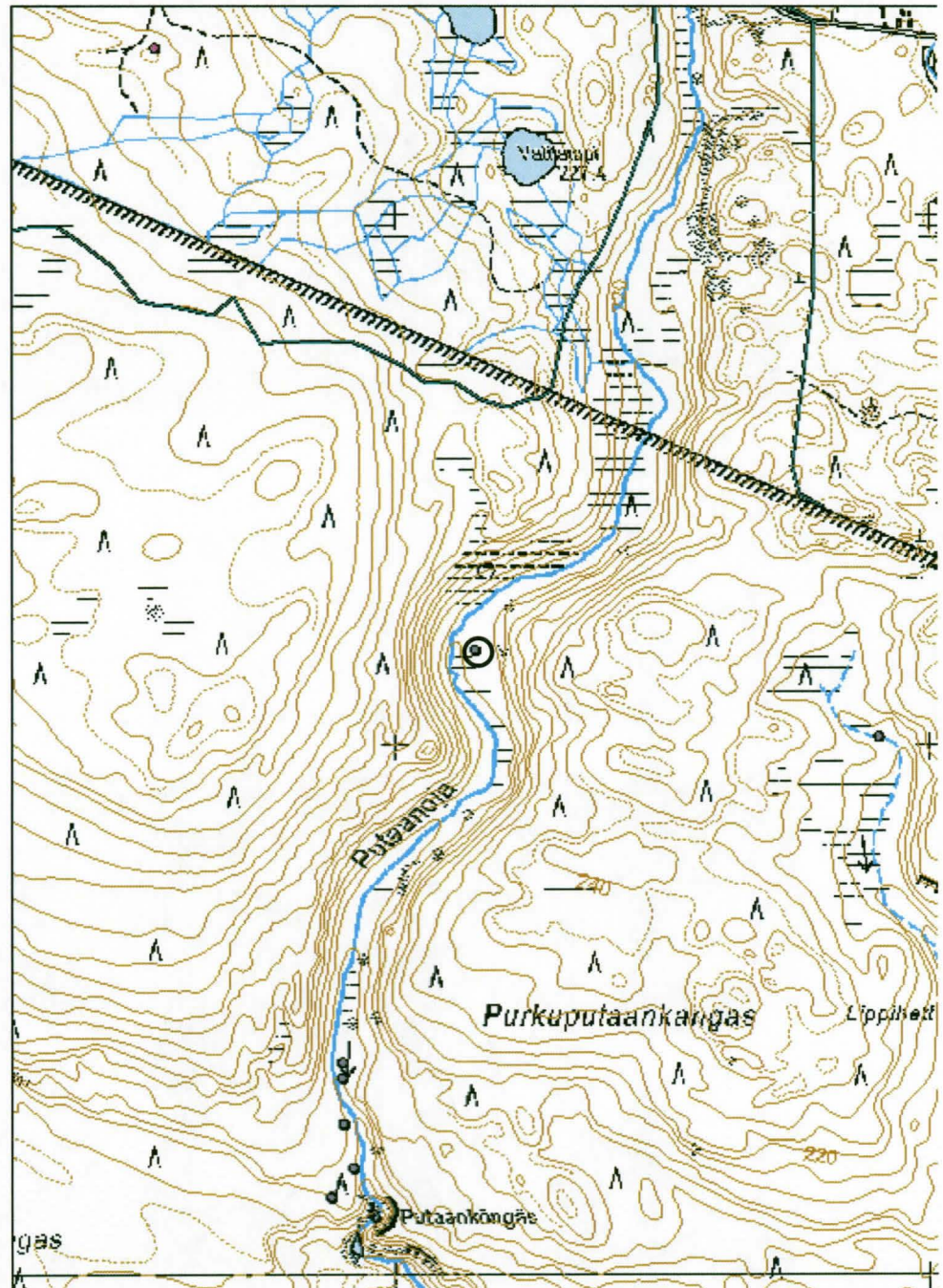
Tulkinta

Niittyviljelyyn hyvin soveltuvalla paikalla on kyseessä merkkejä laajahkosta niittyviljelystä.

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3608150, Y 7366177	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Yllä: Nütylato (1052) Putaanojan rannasta reilu 50 metriä itään. 22.7.2009.

Alla: Nütyladon (1052) nurkka Putaanojan rannassa. 22.7.2009.

**853 Oulangan kansallispuisto, Putaanoja 2 rakennuksen
pohja**

MH-tunnus: 47446

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3607902, Y 7365368	Löydöt:	

Taustatiedot

Rakennuksen pohja on vanha Reiska-kohde, aiemmin sitä on pidetty niittysaunana. Se mainitaan Mikroliitti oy:n inventointikertomuksessa (2008), tuolloin paikalla ei kuitenkaan käyty.

Ympäristön kuvaus

Rakennus sijaitsee Putaanojan itärannalla, kolmisen sataa metriä Putaankönkään yläpuolella. Puron rannat ovat aika jyrkästi nousevat kohdalla. Metsikkö kasvaa havupuuta, maasto on kosteahkoa.

Kohteen kuvaus

Aiemmin niittysaunana pidetty rakennelma on kaksihuoneinen tupa, jonka ulkomitat ovat noin 11 x 4 metriä. Toisessa huoneista on kiuas, tämä huone on myös hivenen toista isompi. Toinen huoneista on kiukaaton. Rakennus on tehty aikoinaan jykevästä hirsistä, joita vielä voi erottaa sammalen alta. Se on kuitenkin niin maatunut, ettei esimerkiksi ovien paikoista voi sanoa mitään varmuudella. Kiukaan päällä kasvaa ainakin 70 vuotta vanha kuusi.

Kyseessä on jokin jyhkeä ja pysyväksi tarkoitettu rakennus.

Kohteen rajaus

Rakennuksen pohja rajautuu koordinaattien ympärille noin kymmenen metrin säteelle. On kuitenkin merkillepantavaa, että Putaanojan rannoilla on yli parin sadan metrin matkalla könkään yläpuolella useita rakennelmia. Epäselvää on, muodostavatko ne jonkinlaisen toiminnallisen kokonaisuuden vai onko paikka vain soveltunut useiden eri toimintojen temmelyskentäksi.

Tulkinta

Eittämättä mieleen nousee epäily metsäkämpästä, sillä se on jyhkeä ja rakennettu kestäväksi. Rakennelmalla lienee ikää ainakin sata vuotta kasvillisuudesta päätellen.

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäänneinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3607902, Y 7365368	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Yllä: Rakennuksen pohja (1055) Putaanojalla pisteessä 7565564, 5607916. Maatuvia seinärakenteita. 22.7.2009.

Alla: Rakennuksen pohja (1055) Putaanojalla pisteessä 7565564, 5607916. Rakennettu jykevästä hirsistä, joista vielä voi erottaa maatuvia jäänteitä. Kuvassa näkyvä kuusi kasvaa suoraan kiuaskiveyksen päällä. 22.7.2009.

**853 Oulangan kansallispuisto, Putaanoja 3 niittyladon
jäänteet**

MH-tunnus: 47447

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti- selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3607902, Y 7365397	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Niittyladon jäänteet on vanha Reiska-kohde. Se mainitaan Mikroliitin inventointiraportissa (2008), paikkaa ei kuitenkaan tuolloin tarkastettu.

Ympäristön kuvaus

Rakennus sijaitsee koordinaattien mukaan Putaanojan itärannalla, kolmisen sataa metriä Putaankönkään yläpuolella. Puron rannat nousevat jyrkästi kohdalla. Metsikkö kasvaa havupuita, maasto on kosteahkoa.

Kohteen kuvaus

Kohdetta ei etsinnöistä huolimatta löydetty koordinaattien osoittamasta paikasta tai sen lähistöltä. Sitä vastoin ladon viereen ilmoitettu "niittysauna" paljastui rakennukseksi, jossa oli kaksi huonetta. Toisessa huoneista oli kivistä ladottu kiuas.

Kohteen rajaus

Rajaaminen on mahdotonta, koska rakennelmaa ei havaittu maastossa.

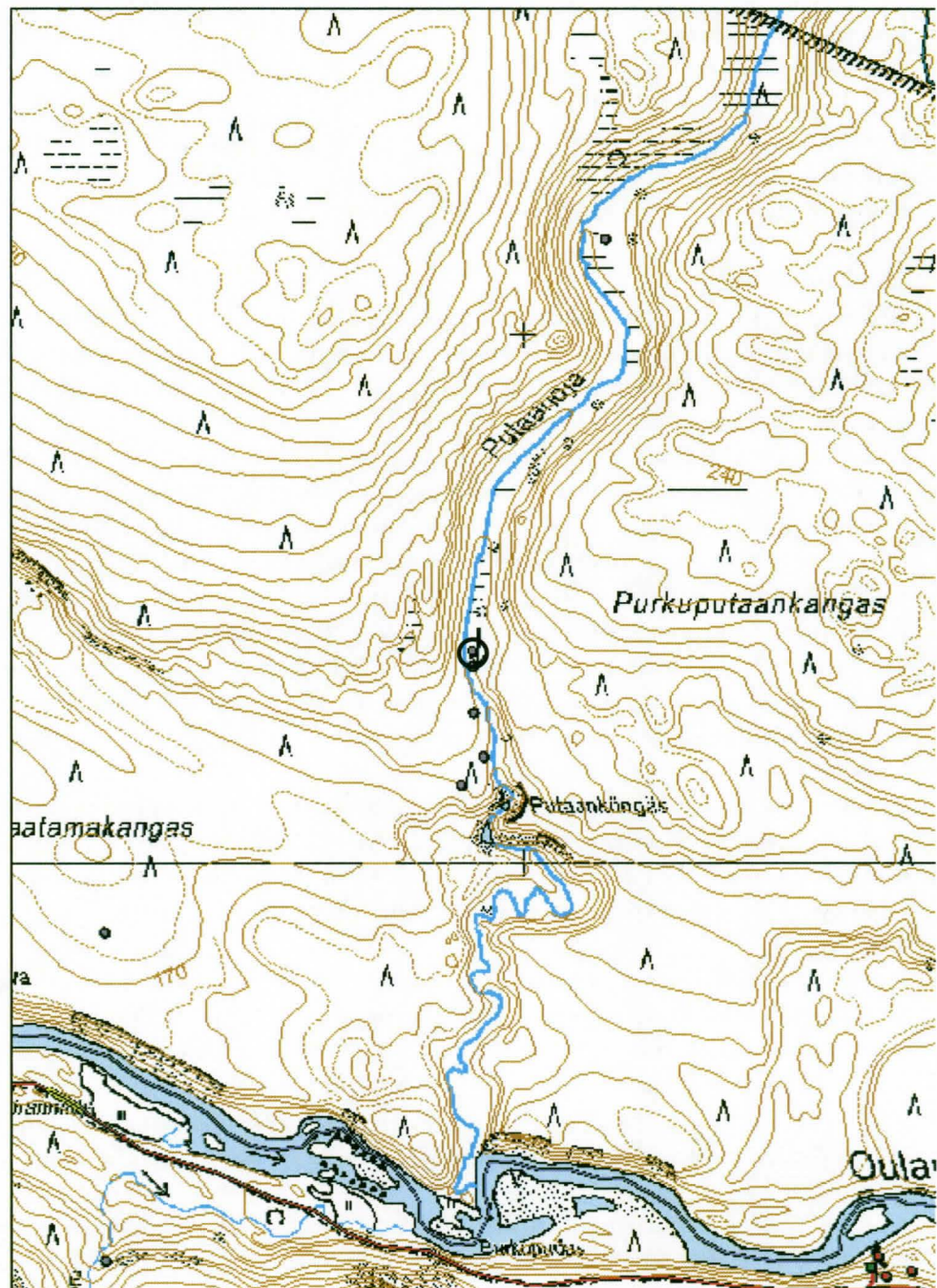
Tulkinta

Epäilen, että rakennuksen pohjan (47446) eri huoneet ovat Reiskassa merkityt kahdeksi eri rakennelmaksi. Toinen on 46446 "niittysauna", toinen lato 46447. Kyseessä on kuitenkin yksi suuri (11 x 4 metrinen) rakennus.

Lisätietoja

Jussila Timo & Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3607902, Y 7365397	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	2 Asuinpaikat?	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3607904, Y 7365281	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Kellarin pohja on vanha Reiska-kohde, joka kulkee Jussilan ja Poutiaisen raportissa (2008) nimellä tupasija 1035 ja Reiskassa sitä on pidetty piilopirtin paikkana. Jussila ja Poutiainen eivät käyneet inventointinsa yhteydessä paikalla. Tarkastin kohteen 23.7.2009.

Ympäristön kuvaus

Kellarin pohja sijaitsee puron länsirannalla, noin 80 metriä etelään rakennuksen pohjasta (82451). Se sijaitsee rinteessä, kosteassa sekametsässä. Putaanoja laskee kellarin ja Putaankönkään eteläpuolella Oulankajokeen. Maasto on kohdalla kanjonimaista, joen rannat ovat hyvin rehevät ja korkeuserot suhteellisen suuret.

Kohteen kuvaus

Kellarin perustukset sijaitsevat jokityrällä. Rakennelma on ollut kooltaan noin 4 x 4 metriä, ja siinä on ollut alarinteeseen suuntautunut noin metrin levyinen oviaukko. Rakennuksen perustoja on tuettu kivirakennelmin, jotka ylärinteessä ovat reilun puolen metrin, alarinteessä puolentoista metrin korkuiset.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu lähtökohtaisesti vajaan kymmenen metrin säteelle koordinaattipisteestä. Erilaisia kohteita - rakennuksen pohjia, niittylato, pilkkapuu - on sijainnut ojan molemmilla rannoilla noin kolmen sadan metrin matkalla Putaankönkään pohjoispuolella. Reilu kilometri pohjoiseen sijaitsee vielä yksittäinen niittylato.

Tulkinta

Rakennuksen sijainti ja perustukset viittaisivat mielestäni eniten rakennuksen funktioon kellarin pohjana. Putaanojan varsi on aktiviteettialue, jolla on ilmeisesti ollut monenlaista toimintaa. Kilometrin verran pohjoiseen kellarilta avautuu puronvarsiniitty, jossa on jäänteitä niittyladosta. Parin sadan metrin säteellä kellarista on raportoitu jäänteitä myllystä, asuinrakennuksesta tai saunasta sekä pilkkapuusta. Alueella on harjoitettu niittyviljelyä, mutta osa rakennelmista liittyy myös myllyn toimintaan.

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

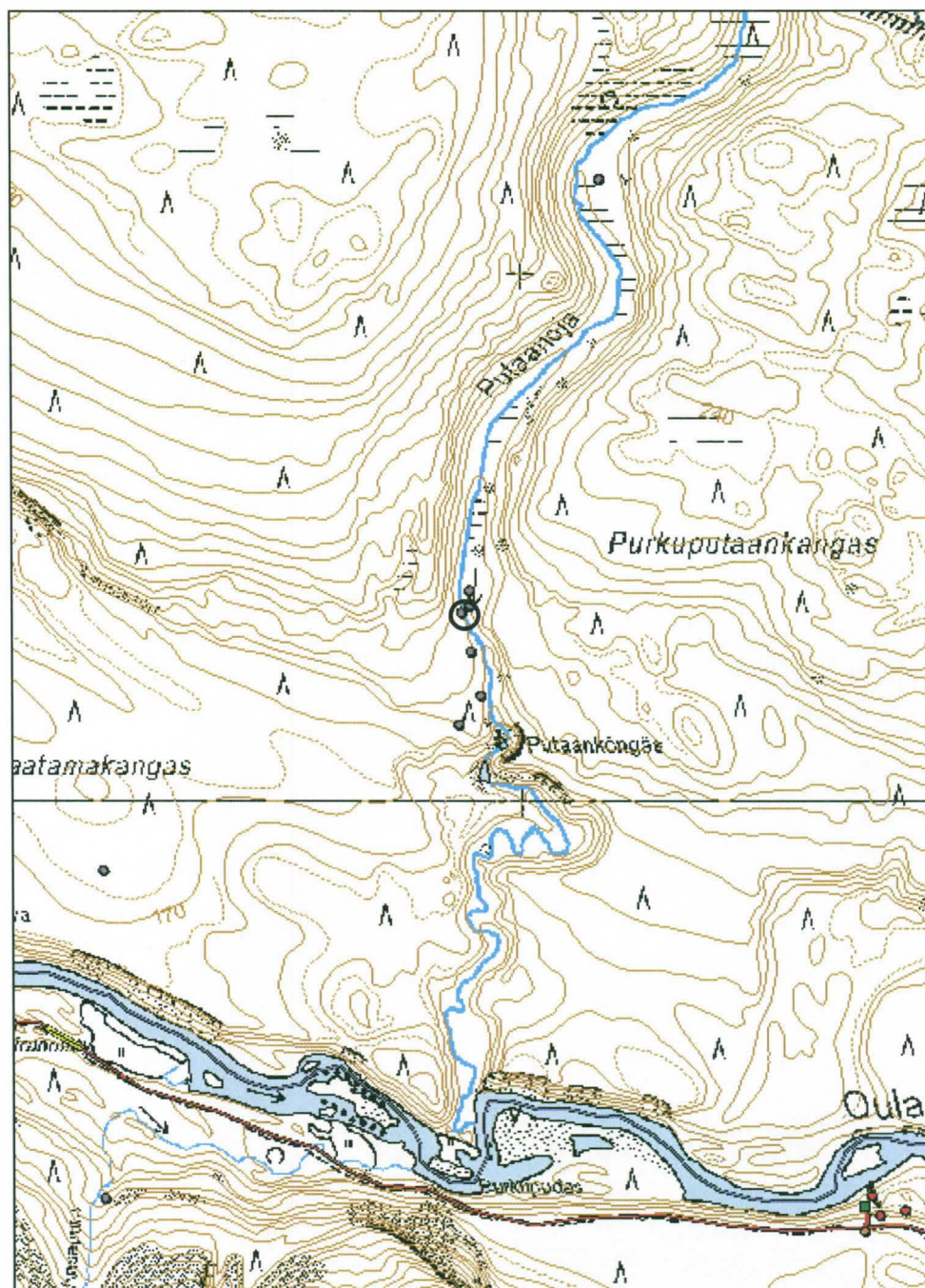

Putaanköngäs, kellarin pohja pisteessä 7365289, 3607901. Kuvattu lännestä itään. 22.7.2009.

Putaanköngäs. Kuvattu idästä länteen. 22.7.2009.

Kohdetyyppi:	2 Asuinpaikat?	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3607904, Y 7365281	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:			

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3607922, Y 7365198	Löydöt:	

Taustatiedot

Myllyn paikka on vanha Reiska-kohde, joka mainitaan myös Jussilan ja Poutiaisen inventointikertomuksessa (2008), jotka kuitenkin eivät käyneet paikalla maastotöidensä yhteydessä. Tarkastin aluetta 23.7.2009, jolloin myös etsin merkkejä myllystä.

Ympäristön kuvaus

Seutu, jossa myllyn raportoidaan sijainneen, on Putaanjoen vartta könkään pohjoispuolella. Koordinaateista päätellen mylly olisi sijainnut ojan länsirannalla. Rannat ovat kanjonimaiset ja rehevät, korkeuserot rannoilla suhteellisen suuret. Putaanoja laskee könkään eteläpuolella, noin kilometrin päässä siitä, Oulankajokeen.

Kohteen kuvaus

Etsin jälkiä kohteesta usean sadan metrin matkalta Putaanojan varrelta. Varsinaista myllyn paikkaa en kyennyt havaitsemaan, mutta jokiuomassa ajelehti runsaasti veistettyjä hirsistä, osassa myös salvoksia, jotka lienevät peräisin rakennuksista. Ainakin osa näistä hirsistä voisi olla peräisin myllyrakennuksesta. Perusteita en kyennyt paikallistamaan.

Kohteen rajaus

Kohteen koordinaatit ovat aiemmin ilmoitetut Reiska-koordinaatit.

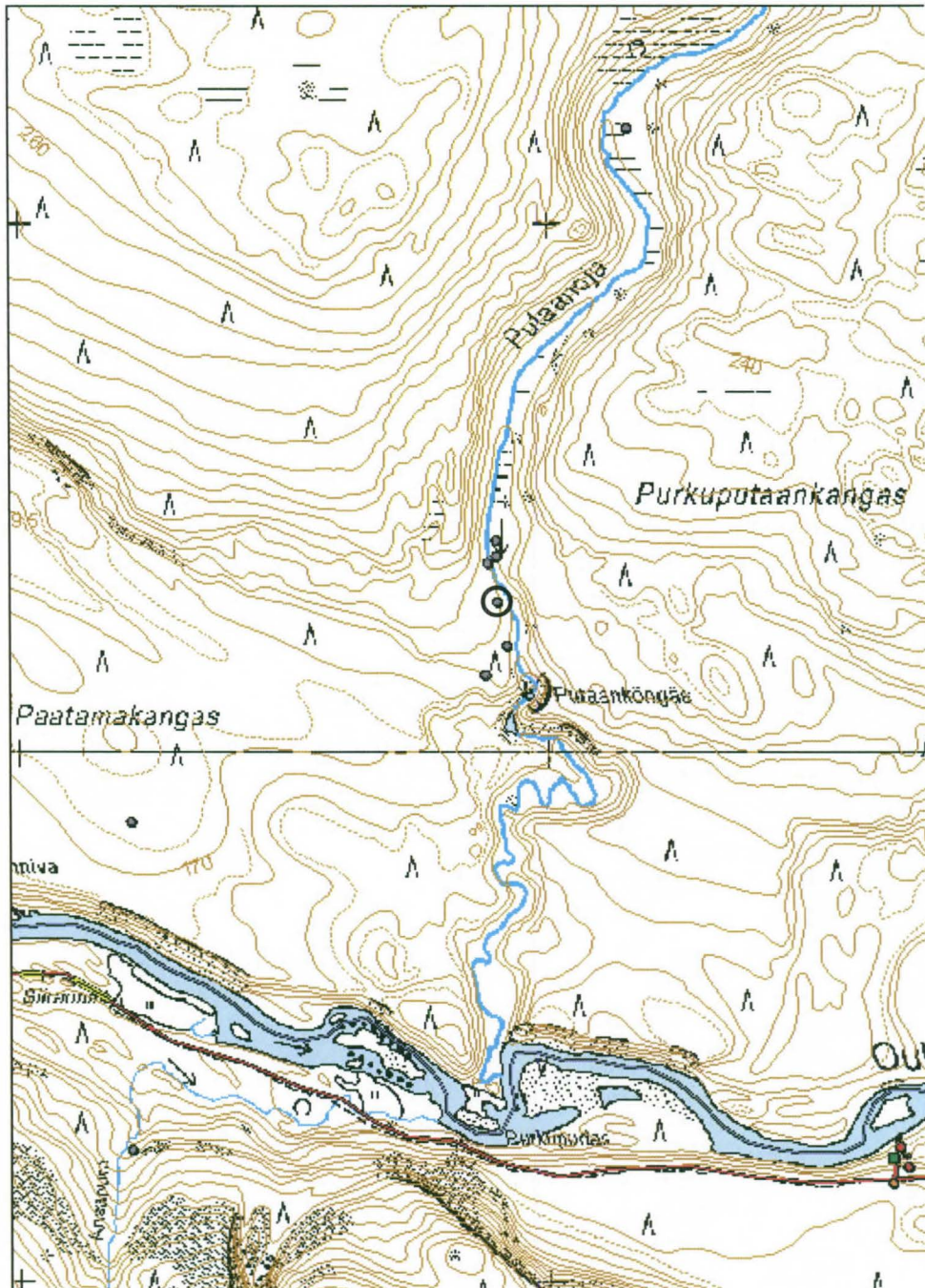
Tulkinta

Mylly lienee tuhoutunut tulvissa.

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3607922, Y 7365198	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

*Putaanojalla myllyn paikkaa
etsimässä. Koskipaikka pisteessä
7365158, 3607907. Kuvattu etelästä
pohjoiseen. 22.7.2009.*

*Alla:
Putaanojalla ilmeisesti tulvan
myllyn paikalta kuljettamia
birsia pisteen 7365106, 3607917
tuntumassa. 22.7.2009.*

Putaanoja 6 rakennuksen pohja

MH-tunnus: 82451

Kohdetyyppi:	2 Asuinpaikat?	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3607886, Y 7365355	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Rakennuksen pohja löytyi tarkastuksessa 23.7.2009. Se sijaitsee ojan länsirannalla, Putaanoja 2 suuresta rakennuksen pohjasta (47446) vain parikymmentä metriä lounaaseen. Rakennusten välissä tosin kulkee puro, jonka vastarannalla suurempi rakennus sijaitsee. Kohteesta ei ole aiempia tietoja.

Ympäristön kuvaus

Rakennuksen pohja sijaitsee puron länsirannalla, kosteassa sekametsässä, rinteessä, muutamametrirannasta. Putaanojalaskee noin kilometrin päässä rakennuksen eteläpuolella, Putaankönkään alapuolella, Oulankajokeen. Maasto kohdalla on kanjonimaista, joen rannat ovat hyvin rehevät, korkeuserot aika suuret.

Kohteen kuvaus

Rakennus, jonka mitat ovat noin 5 x 6 metriä, on tehty aikoinaan jyrkeistä hirsistä. Nykyään siitä on nähtävissä sammaloituneet rauniot. Oviaukko on sijainnut rakennuksen lyhyemmällä sivulla, oven suussa on jäänteitä suhteellisen laajasta, 2 x 2 metriä, kiukaasta, joka vielä nykyäänkin on paikoin reilusti toista metriä korkea. Raunioiden päällä erottuu joitakin katosta romahtaneita hirsistä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu lähtökohtaisesti kymmenen metrin säteelle koordinaattipisteestä. Erilaisia kohteita - rakennuksen- ja kellarin pohjia, myllyn jäänteitä sekä merkkipuu - on kuitenkin sijoittunut ojan molemmille rannoille, Putaankönkään pohjoispuolelle, noin kolmensadan metrin matkalle. reilu kilometri pohjoiseen sijaitsee vielä yksi niittylato (47443).

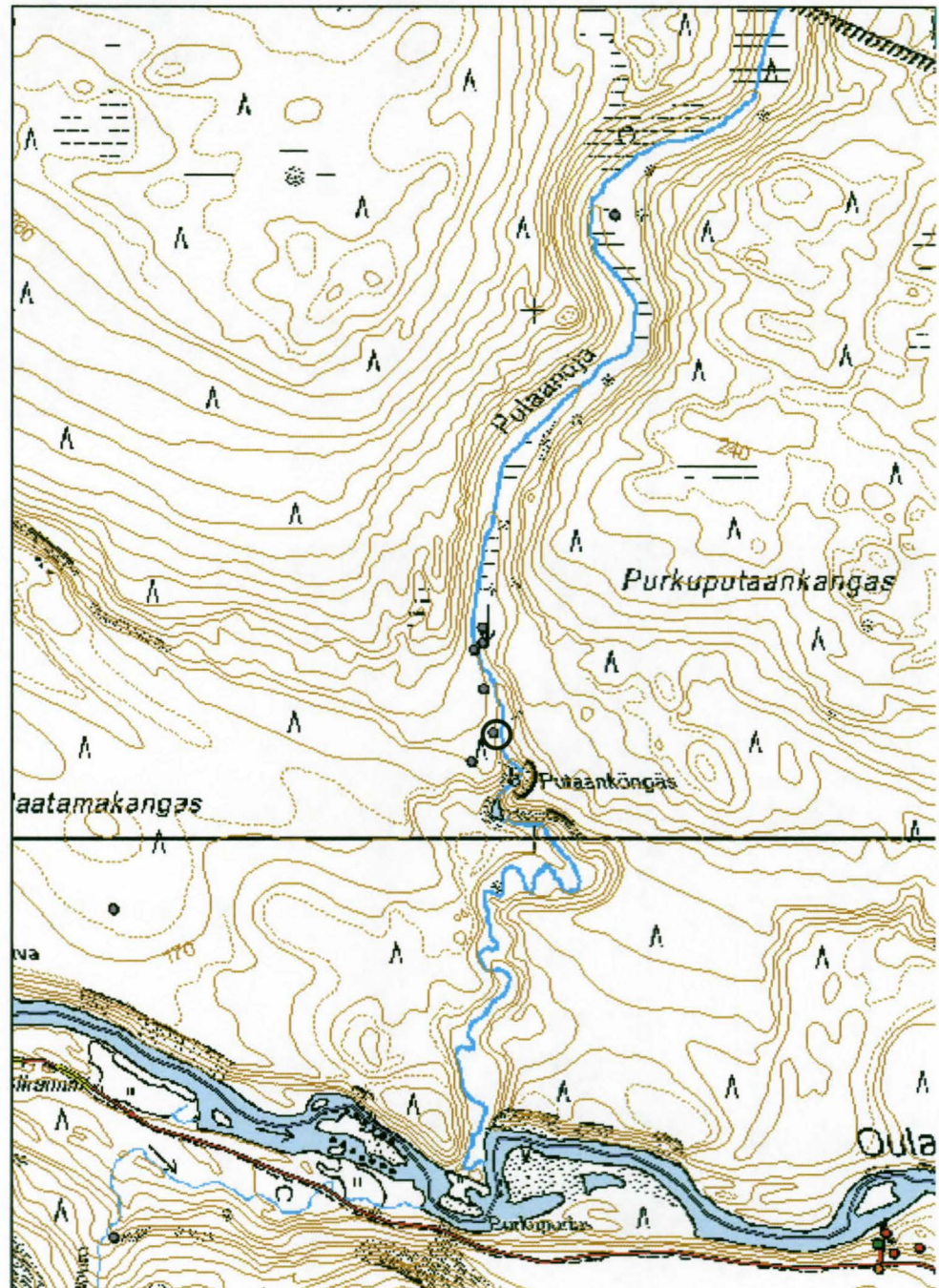
Tulkinta

Rakennuksen funktiosta on vaikea sanoa mitään ehdottoman varmaa. Se on mahdollisesti joko asuinrakennuksen tai saunan pohja. Putaanojan varsi on aktiviteettialue, jolla on ilmeisesti ollut monenkinlaista toimintaa. Kilometrin verran pohjoiseen rakennuksen pohjasta avautuu puronvarsiniitty, jossa on jäänteitä niittyladosta (47443). Parisataa metriä etelään rakennuksen pohjasta on raportoitu jäänteitä myllystä (47444) ja joitakin kymmeniä metrejä rakennuksen pohjan eteläpuolella on kellarin jäännökset (47445). Sitä vastoin Putaankönkään länsirannalla, rinteiden päällä sijaitseva väitetty Kuusamo 222 Paatamankangas (48116) maakuoppia on luonnonmuodostelma (Jussila ja Poutiainen 2008).

Lisätietoja

Jussila Timo ja Poutiainen Hannu 2008. Liite Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointiraporttiin v. 2008. Oulangan kansallispuiston muinaisjäännösst atukselta poistettavat paikat. Mikroliitti oy. Metsähallitus.

Kohdetyyppi:	2 Asuinpaikat?	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3607886, Y 7365355	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Putaanaja 6. Rakennuksen jäänteet pisteessä 7565555, 5607886. Taustalla häämöttää Putaanaja. Kuvattu lännestä itään. 22.7.2009.

Putaanaja 7, pilkkapuu pisteessä 7565518, 5607891, kellarin pohjan läheisyydessä. 22.7.2009.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	8199 Muu rakennelma	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:			

Koordinaattiselitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3607891, Y 7365318	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Pilkkapuu löytyi 23.7.2009 Putaanojan rantoja tarkastettaessa. Se sijaitsee nelisenkymmentä metriä rakennuksen pohjan (82451) eteläpuolella ja löytyi tarkastettaessa rakennuksen ympäristöä.

Ympäristön kuvaus

Pilkkapuu sijaitsee puron länsirannalla, kosteassa sekametsässä. Putaanoja laskee Oulankajokeen noin kilometrin paikalta etelään, Putaankönkään alapuolella. Maasto kohdalla on kanjonimaista, joen rannat ovat kasvillisuudeltaan rehevät ja korkeuserot aika suuret.

Kohteen kuvaus

Pilkkapuu on edelleen elossa oleva, ainakin pari satavuotinen mänty, jonka kyljen halkeamaan on kirveellä veistelty viiltoja. Sinänsä vaatimattomat veistot ovat noin 70-80 cm korkeudella maan pinnasta. Halkeaman reunat ovat alkaneet kasvaa kirveeniskujen päälle.

Kohteen rajaus

Puu sijaitsee ilmoitetussa koordinaattipisteessä, mutta sillä lienee merkitty jotain rakennuksen yhteydessä, ja siten se elimellisesti liittyy rakennuksen pohjaan (82451). Erilaisia kohteita - rakennuksen pohjia, kellari, mylly - on pitkin Putaanojan rantaa noin kolmen sadan metrin matkalla. Lisäksi reilu kilometri pohjoiseen sijaitsee vielä yksi niittylato (47443).

Tulkinta

Putaanojan varsi on aktiviteettialue, jolla on ilmeisesti ollut monenlaista toimintaa. Osa liittyy myllyn toimintaan, osa niittykulttuuriin.

Lisätietoja

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3607891, Y 7365318	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	0
Lukumäärä:	1		

Koordinaatti- selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3611531, Y 7366740	tuotettu:	
		Löydöt:	-

Taustatiedot

Tervahauta löytyi Oulangan täydennysinventoinnin yhteydessä 23.7.2009. Se sijaitsee joitakin satoja metrejä suojelualueen pohjoispuolella, eikä siitä ole ollut aiempia tietoja.

Ympäristön kuvaus

Tervahauta sijaitsee kankaan loivassa rinteessä, joitakin kymmeniä metrejä Isolle Harjulammelle vievän hiekkatien itäpuolella. Tervahaudan länsipuolella aukeavat kosteat Hangasrimmit, joka on kostea ja purosia täynnä oleva suoalue. Välittömästi tervahaudan pohjoispuolelta lähtee ajoura kankaalle, kohti koillista.

Kohteen kuvaus

Tervahauta on pienekö, 4-5 metriä halkaisijaltaan. Siinä ei ole erotettavissa minkäänlaisia valleja, vaan keskellä on soikea kuoppa, laajuudeltaan 1.5 x 3 metriä. Alarinteessä näkyy syvä juoksutusura, joka on parisen metriä pitkä ja noin puolitoista syvä. Ympäristön maastossa on joitakin sammaloituneita kaivantoja, kuten niin usein tervahautojen ympärillä.

Kohteen rajaus

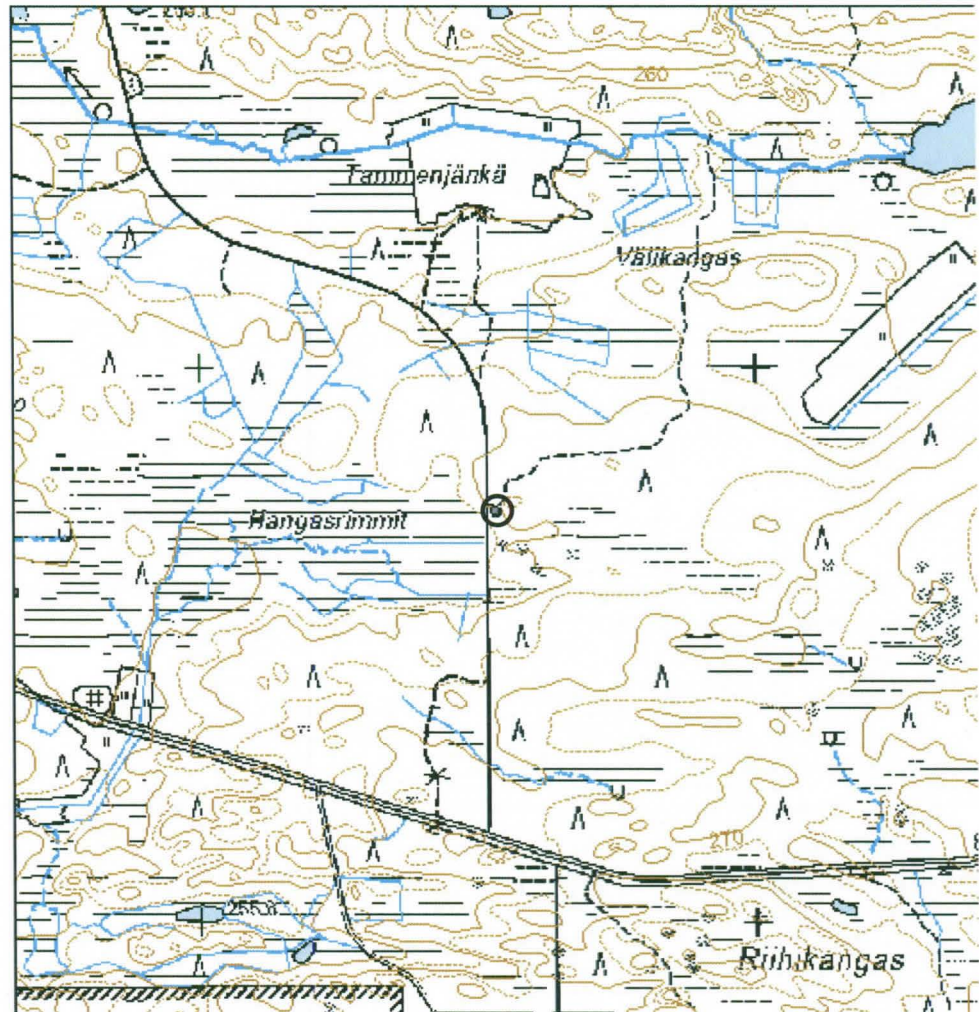
Kohde rajautuu vajaan kymmenen metrin säteelle koordinaattipisteestä.

Tulkinta

Tervahauta on pienekö ja jotenkin vaatimattoman oloinen. Myöskään sen logistinen sijainti ei vaikuta erityisen optimaaliselta. Mahdollisesti tervaa onkin poltettu paikalla kotitarpeeseen. Alue on Oulangan puistoalueen ulkopuolella, eikä siten kuulunut varsinaisesti tarkastuksen piiriin. Paikalla käytiin houkuttelevan paikannimen (Hangasrimmit) vuoksi, mutta ympäristöä ei tarkemmin inventoitu. Voikin olla, että alueelta löytyy enemmänkin kulttuuriperintöä tarkemmassa tutkistelussa.

Lisätietoja

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3611531, Y 7366740	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

853 Oulangan kansallispuisto, Biologinen asema tervahauta	MH-tunnus: 82170
--	------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/ työpaikat	Haltija:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	305 KUUSAMO
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 3603588, Y 7366271	tuotettu:	
		Löydöt:	-

Taustatiedot

Tervahauta tarkastettiin Oulangan täydennysinventoinnin yhteydessä 24.7.2009. Sitä ei ole aiemmin merkitty Reiska-kohteeksi, mitä voi pitää hieman kummallisena seikkana, sillä se erottuu maastossa selvästi ja on aika tyyppillinen esimerkki kouruttomasta tervahaudasta. Lisäksi se sijaitsee aivan Oulangan opastuskeskuksen ja Biologisen aseman tuntumassa.

Ympäristön kuvaus

Tervahauta sijaitsee Biologisen aseman pohjoispuolella, pohjoiseen menevältä tieltä itään erkanevan pienen hiekkatien eteläpuolella, aivan tien reunassa. Matkaa Biologiselle asemalle on reilu 100 metriä. Tervahauta on rakennettu hiekkaiselle mäntykankaalle, joka laskee hieman tervahaudan eteläpuolella loivasti kohti jokirantaa.

Kohteen kuvaus

Tervahauta on halkaisijaltaan noin 7-8 metrinen. Siinä ei ole juoksutusuraa valmiin tervan laskemiselle, vaan terva on kerätty haudan keskelle. Keskikohta on noin 1.5 metriä syvä vallin harjalta mitattuna. Vallit ovat 1-2 metriä leveät ja puolisen metriä ympärivää maanpintaa korkeammat. Tervahauta on säännöllisen pyöreä muodoltaan. Vallin päällä on ainakin 50 vuotta sitten hakatun puun kanto ja sen päällä kasvaa pari sataa vuotinen puu.

Kohteen rajaus

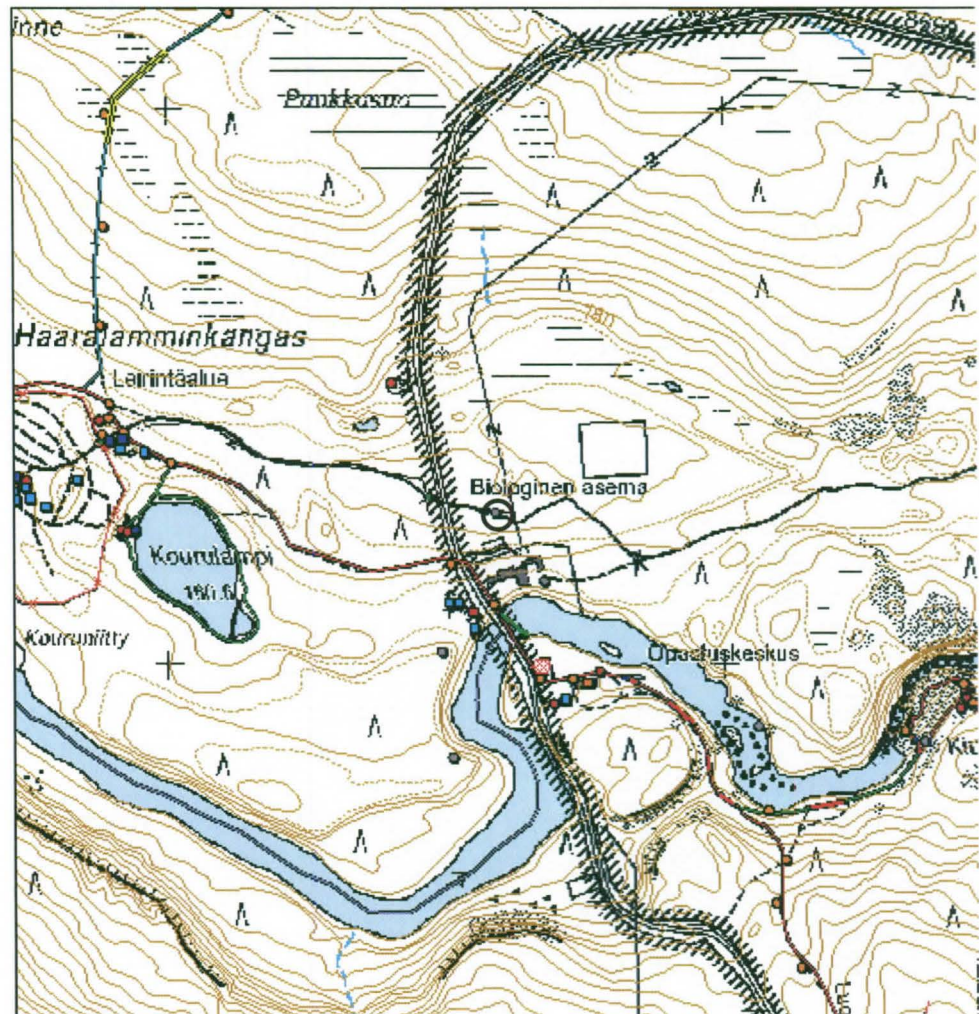
Kohde rajautuu noin kymmenen metrin säteelle koordinaattipisteestä.

Tulkinta

Tervahauta edustaa keskikourutonta, varhemmin käytössä ollutta tyyppiä. Myös puusto tervahaudan päällä viittaa suhteellisen korkeaan ikään. Tervahaudan ajoitukseksi voidaan alustavasti näiden viitteiden perusteella arvella vähintäänkin paria sataa vuotta.

Lisätietoja

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsäballitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 3603588, Y 7366271	Mittakaava:	1:10000

Kohde on merkitty mustalla ympyrällä.

Biologinen asema tervahauta, 82170, pisteessä 7566271, 5605588, aivan tien reunassa. Tervahaudassa ei ole juoksutusrataa. Kuvattu 24.7.2009.